A-1/358

ANEKS NR 5
DO UMOWY NR 00023-6933-UM0310013/15
Z DNIA 18 maja 2016 r.

zawarty w dniu 19.04.**2018r.** w Lublinie

pomiędzy:

instytucją wdrażającą - Samorządem Województwa Lubelskiego,

z siedzibą w Lublinie, 20-029 Lublin, ul. Artura Grottgera 4

reprezentowanym przez:

1) **Edmunda Bożeńskiego** – Dyrektora Departamentu Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich,
2) **Mateusza Winiarskiego** – Zastępcę Dyrektora Departamentu Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich,

a

Stowarzyszeniem Lokalna Grupa Działania „ Polesie"

z siedzibą w Cycowie, 21-070 Cyców, ul. Nowa 1,

NIP 5050089252
REGON[1] 060426241
KRS[1] 0000315000

zwanym dalej „Beneficjentem", reprezentowanym przez:

1) **Małgorzatę Leszczyńską** – Prezesa Zarządu;
2) **Michała Woźniaka** – Wiceprezesa Zarządu;

Na podstawie umowy **00023-6933-UM0310013/15** z dnia **18 maja 2016r.** oraz ustawy z dnia 20 lutego 2015r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 -2020 (Dz. U. z 2017 r., poz. 562), Strony postanawiają, co następuje:

§ 1

W powołanej na wstępie Umowie wprowadza się następujące zmiany:

1) **Załącznik nr 1 do Umowy otrzymuje brzmienie określone w załączniku nr 1 do niniejszego Aneksu.**

§ 2

[1] Niepotrzebne usunąć

Pozostałe warunki Umowy nie ulegają zmianie.

§ 3

Aneks został sporządzony w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym egzemplarzu dla każdej ze stron. [2]

§ 4

Aneks obowiązuje od dnia jego podpisania.

Podmiot wdrażający[1]	LGD[1]
Z up. ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO Edmund Bożeński Dyrektor Departamentu Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich 1)	PREZES ZARZĄDU Małgorzata Leszczyńska 1) .....
Z up. ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO Zastępca Dyrektora Departamentu Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich 2) ..... Mateusz Winiarski	WICEPREZES ZARZĄDU Michał Woźniak 2) .....
	STOWARZYSZENIE LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA "POLESIE" ul. Nowa 1, 21-070 Cyców tel/fax. (82) 56 77 675 NIP 505-008-92-52, REGON 060426241 KRS 0000315000

Załącznik nr 1 do Aneksu nr 5 do umowy nr 00023-6933-UM0310013/15 z 18.05.2016 r.

2015

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA „POLESIE" NA LATA 2016-2023

Małgorzata Leszczyńska
Michał Woźniak

Spis treści

1. Forma prawna i nazwa stowarzyszenia 4
2. Obszar 4
3. Mapa obszaru LGD "Polesie" 4
4. Opis procesu tworzenia partnerstwa uwzględniający dotychczasowe doświadczenia grupy 4
5. Opis struktury LGD 5
6. Opis składu organu decyzyjnego 5
7. Zasady funkcjonowania LGD „Polesie" 5

ROZDZIAŁ II PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA "POLESIE" 6

1. Opis partycypacyjnych metod tworzenia strategii, ze szczególnym uwzględnieniem partycypacji grup istotnych z punktu widzenia realizacji LSR- przedsiębiorców i grup defaworyzowanych 6
2. Opis partycypacyjnych metod realizacji strategii, ze szczególnym uwzględnieniem partycypacji grup istotnych z punktu widzenia realizacji LSR- przedsiębiorców i grup defaworyzowanych 17

ROZDZIAŁ III DIAGNOZA – OPIS OBSZARU I LUDNOŚCI 19

1. Potencjał demograficzny LGD „Polesie" 19
2. Grupy szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji strategii 20
3. Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości 20
4. Opis rynku pracy 21
5. Działalność sektora społecznego w tym integracja (rozwój społeczny) 23
6. Problemy społeczne na obszarze LGD 24
7. Wewnętrzna spójność obszaru LSR 26
8. Potencjały rozwojowe LGD „Polesie" 27

ROZDZIAŁ IV ANALIZA SWOT 28

ROZDZIAŁ V CELE I WSKAŹNIKI 34

ROZDZIAŁ VI SPOSÓB WYBORU I OCENY OPERACJI ORAZ SPOSÓB USTANAWIANIA KRYTERIÓW WYBORU 40

1. Formy wsparcia operacji w ramach LSR 40
2. Cel tworzenia procedur 41
3. Zakres procedur 41
4. Wskazanie w jaki sposób w kryteriach wyboru operacji została uwzględniona innowacyjność oraz przedstawienie jej definicji i zasad oceny 43

ROZDZIAŁ VII PLAN DZIAŁANIA 44

ROZDZIAŁ VIII BUDŻET LSR 44

ROZDZIAŁ IX PLAN KOMUNIKACJI 45

ROZDZIAŁ X ZINTEGROWANIE 46

1. Opis zgodności i komplementarności z innymi dokumentami planistycznymi/ strategiami w szczególności strategiami rozwoju województwa poprzez porównanie celów tych dokumentów z celami LSR i wykazanie ich spójności 46
   - *1.1 Poziom krajowy 46*
   - *1.2 Poziom regionalny 47*
   - *1.3 Poziom lokalny 48*
2. Opis sposobu integrowania różnych sektorów, partnerów, zasobów czy branż działalności gospodarczej w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć 48

ROZDZIAŁ XI MONITORING I EWALUACJA 49

ROZDZIAŁ XII- STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO 50

WYKAZ LITERATURY ŹRÓDŁOWEJ 50

ZAŁĄCZNIKI DO LSR 52

ZAŁĄCZNIK NR 1 PROCEDURA AKTUALIZACJI/ZMIANY LSR 52

ZAŁĄCZNIK NR 2 PROCEDURY DOKONYWANIA EWALUACJI I MONITORINGU 53

ZAŁĄCZNIK NR 3 PLAN DZIAŁANIA 58

ZAŁĄCZNIK NR 4 BUDŻET LSR 66

ZAŁĄCZNIK NR 5 PLAN KOMUNIKACJI 67

Rozdział I Charakterystyka LGD

1. Forma prawna i nazwa stowarzyszenia

Lokalna Grupa Działania (LGD) "Polesie" posiada status prawny stowarzyszenia. Działa pod nazwą: Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania "Polesie" powołane dnia 03.04.2008r. i wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego pod nr 0000315000 dnia 07.11.2008 r.

2. Obszar

LGD "Polesie" zostało powołane na obszarze 9 gmin w woj. lubelskim (Cyców, Ludwin, Łęczna, Puchaczów, Sosnowica, Spiczyn, Urszulin, Uścimów, Wierzbica) położonych na terenie 5 powiatów (łęczyńskiego, lubartowskiego, parczewskiego, chełmskiego i włodawskiego).

Tabela 1: Dane identyfikacyjne gmin tworzących Lokalną Grupę Działania "Polesie"

Nazwa Gminy	Kod statystyczny GUS	Status Gminy	Liczba mieszkańców (31.12.2013)	Powierzchnia w ha	Powiat
Cyców	06 1001 2	Wiejska	7 953	14 811	Łęczyński
Ludwin	06 1002 2	Wiejska	5 315	12 216	Łęczyński
Łęczna	06 1003 3 06 1003 4	Miejsko wiejska	24 027	7 515	Łęczyński
Puchaczów	06 1005 2	Wiejska	5 377	9 171	Łęczyński
Sosnowica	06 1307 2	Wiejska	2 719	17 162	Parczewski
Spiczyn	06 1006 2	Wiejska	5 588	8 315	Łęczyński
Urszulin	06 1905 2	Wiejska	4 112	17 214	Włodawski
Uścimów	06 0813 2	Wiejska	3 336	10 708	Lubartowski
Wierzbica	06 0312 2	Wiejska	5 344	14 579	Chełmski
Razem			63 771	111 691	

Źródło: Dane GUS

3. Mapa obszaru LGD "Polesie"

Teren gmin wchodzących w skład Lokalnej Grupy Działania „Polesie" tworzy zwarte terytorium.

Ilustracja 1: Granice administracyjne Lokalnej Grupy działania „Polesie"

Źródło: Dokumentacja własna LGD „Polesie"

4. Opis procesu tworzenia partnerstwa uwzględniający dotychczasowe doświadczenia grupy

Podstawą dla utworzenia i działania Lokalnej Grupy Działania "Polesie" był dorobek Fundacji Lokalna Grupa Działania „Liderzy Polesia", która skupiała gminy Cyców i Urszulin i wdrażała program LEADER+ w

ramach SPO Rol. 2004-2006. W nowej perspektywie Stowarzyszenie planuje swoja działalność na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, kładąc nacisk na rozwój przedsiębiorczości związany z tworzeniem i wspieraniem tworzenia nowych miejsc pracy, większa aktywizację organizacji pozarządowych, wsparcie grup defaworyzowanych oraz rozwiązań innowacyjnych.
Dotychczasowy potencjał działania LGD "Polesie" zawarty jest tabeli wskaźników osiągniętych w perspektywie 2007-2013. Zbudowany dotychczas potencjał zostanie wykorzystany poprzez zachowanie wypracowanych struktur, podstawowych zasad funkcjonowania, a także poprzez wykorzystywanie materialnych i społecznych efektów realizacji operacji w ramach LSR.

5. Opis struktury LGD

Obecna struktura partnerstwa odzwierciedla trójsektorowe podejście charakterystyczne dla podejścia RLKS. Liczebność Rady LGD „Polesie" wynosi 15 osób i składa się ona z reprezentacji trzech sektorów: publicznego, społecznego oraz gospodarczego, a także mieszkańców. Sektor publiczny stanowi mniej niż 30% składu Rady. W składzie Rady znajdują się przedsiębiorcy i 1 osoba poniżej 35 roku życia. Większość składu Rady stanowią kobiety. Zasada trójsektorowości jest uwzględniona również w ocenie operacji w ramach LSR.

6. Opis składu organu decyzyjnego

Rada Stowarzyszenia LGD "Polesie" jest wybierana i odwoływana przez Walne Zgromadzenie. W skład Rady, jako organu decyzyjnego LGD wchodzą osoby, które wyróżniają się wysokimi kwalifikacjami i szerokim doświadczeniem w realizacji przedsięwzięć na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i rozwoju lokalnego, finansowanych ze środków zewnętrznych. Stosownie do §17 ust. 2 Statutu Stowarzyszenia Członkowie Rady nie mogą pozostawać z członkami Zarządu i Komisji Rewizyjnej w związku małżeńskim, ani też w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa. Żadna pojedyncza grupa interesu nie posiada więcej niż 49% praw głosów w podejmowaniu decyzji przez organ decyzyjny. Aktualny skład rady LGD "Polesie" znajduje się w załączniku.

7. Zasady funkcjonowania LGD „Polesie"

LGD "Polesie" jako dobrowolne, samorządne i trwałe zrzeszenie osób fizycznych i osób prawnych (w tym jednostek samorządu terytorialnego o celach niezarobkowych) jest stowarzyszeniem działającym w oparciu o Statut, który określa m.in. cele i zasady, członkostwo, władze, majątek, itd.

Zgodnie z statutem władzami Stowarzyszenia są: Walne Zebranie Członków, Zarząd, Rada, Komisja Rewizyjna. Walne zgromadzenie członków posiada m.in. kompetencje w zakresie: uchwalania kierunków i programu działania Stowarzyszenia, wyboru i odwołania członków Rady, Prezesa Zarządu, Zarządu i Komisji rewizyjnej, przyjmowania rocznych sprawozdań z działalności Rady i Zarządu, udzielania absolutorium ustępującemu Zarządowi, uchwalania zmian Statutu, rozwiązania Stowarzyszenia. Walne Zebranie Członków zwołuje Zarząd co najmniej jeden raz na 6 miesięcy lub na pisemny wniosek Komisji Rewizyjnej, powiadamiając o jego terminie, miejscu obrad i propozycjach porządku obrad wszystkich członków listami poleconymi lub w każdy skuteczny sposób, co najmniej na 14 dni przed wyznaczonym terminem. Podjęcie uchwały w sprawie zmiany Statutu, odwołania członków Rady, Zarządu, Komisji Rewizyjnej i rozwiązania Stowarzyszenia, wymaga bezwzględnej większości głosów przy obecności ponad połowy członków Walnego Zebrania Członków.

Organ decyzyjny, kontrolny i wykonawczy działają na podstawie Statutu. Szczegółowe zasady i tryby ich pracy określają regulaminy wewnętrzne organów LGD "Polesie". W przypadku sprzeczności pomiędzy dokumentami wewnętrznymi i Statutem pierwszeństwo mają zapisy zawarte w Statucie. Po wykryciu takich sprzeczności podejmowane są kroki w celu ich ujednolicenia.
W poszczególnych regulaminach są opisane wymagane kompetencje w LGD na konkretnych stanowiskach, w tym: w organie decyzyjnym, w zarządzie, o ile na danym stanowisku przewidziane jest wynagrodzenie, w biurze LGD. Dla spełnienia tych wymagań stosowane są rozmowy kwalifikacyjne. Szczegółowe opisy zakresów i podziału zadań pracowników biura znajdują się w załączniku nr 13.

W biurze LGD pracują 4 osoby (2 kobiety i 2 mężczyzn). 75% z nich ma doświadczenie we wdrażaniu LSR „Polesie" 2007-2013, co daje im niezbędną wiedzę do wdrażania i aktualizacji dokumentów strategicznych i decyduje o tym, że wymagania w stosunku do pracowników są adekwatne do przewidzianych obowiązków.
W zakresie obowiązków pracowników biura znajdują się zadania w zakresie animacji lokalnej (wydanie 30 kwartalników LGD „Polesie", aktualizowanie strony www LGD przez 30 miesięcy, organizacja 45 spotkań informacyjno-konsultacyjnych, 90 indywidualnych spotkań konsultacyjnych, 2 międzysektorowych targów współpracy). Ponadto pracownicy biura LGD zostaną zaangażowani w realizację projektów współpracy (2 projekty, w tym 1 międzynarodowy).

W zakresie realizacji działań związanych z animacją przewidziano 2 metody pomiaru jakości udzielonego doradztwa: 1) porównanie ilości złożonych wniosków przez osoby, które korzystały z doradztwa w stosunku do ilości osób objętych doradztwem (założenie: 270 osób zostanie objętych wsparciem, w tym 90 podczas spotkań indywidualnych i 180 podczas spotkań informacyjno-konsultacyjnych, 90 złoży wnioski, z czego 40 otrzyma dofinansowanie), 2) prowadzone będą badania zadowolenia beneficjentów z jakości udzielonego doradztwa. W regulaminie biura określono pod jakim kątem będzie przeprowadzony sposób pomiaru jakości udzielonego doradztwa, biorąc pod uwagę 3 wymiary: komfort korzystania z usług, staranność i rzetelność załatwiania spraw, profesjonalizm i kompetencje pracowników. Badanie ankietowe zostanie podsumowane w raporcie (założenie: 144 osoby zadowolone ze wsparcia udzielonego przez biuro LGD). Metodą pomiaru realizacji zadań w zakresie współpracy będzie porównanie ilości zakładanych i zrealizowanych projektów współpracy.

Dla podwyższenia jakości działań prowadzonych na rzecz realizacji LSR zaplanowano szkolenia nt.: oceny wniosków dla organów decyzyjnych (wszyscy członkowie przejdą test wiedzy nt. oceny operacji LSR)- min. 14 dni przed zakończeniem naboru wniosków; technik animacji lokalnej (dla pracowników biura)- min. 30 dni przed planowanym naborem wniosków. Razem 77 osobodni szkoleń.

Wykres 1: Struktura organizacyjna Stowarzyszenie LGD "Polesie"

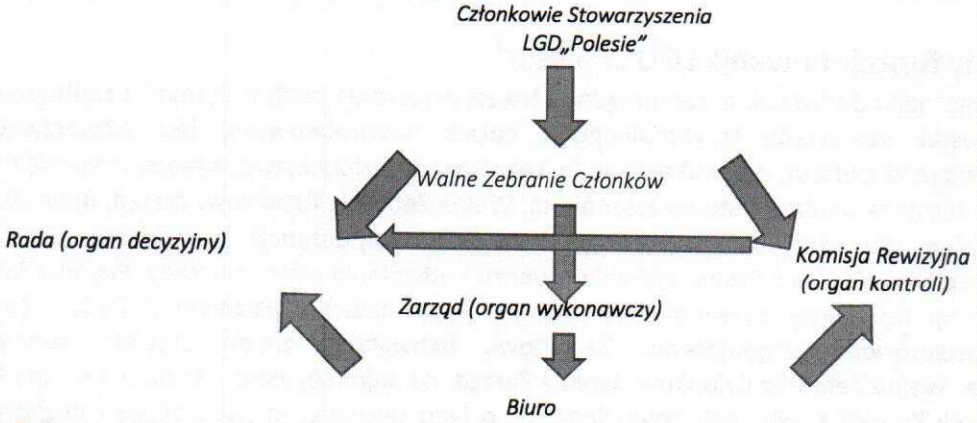

Źródło: Dokumentacja własna LGD „Polesie"

Rozdział II Partycypacyjny charakter Lokalnej Grupy Działania "Polesie"

1. Opis partycypacyjnych metod tworzenia strategii, ze szczególnym uwzględnieniem partycypacji grup istotnych z punktu widzenia realizacji LSR- przedsiębiorców i grup defaworyzowanych

Na każdym etapie tworzenia LSR LGD "Polesie" wykorzystano min. 4 metody partycypacyjne.
O kształcie LSR w związku z powyższym stanowi gremium osób wypracowujących elementy zarysu planu strategicznego, w skład którego weszli: przedstawiciele władz samorządowych, pracownicy urzędów,

przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedstawiciele podmiotów gospodarczych, mieszkańcy. Bezpośrednie spotkania konsultacyjne prowadzone w każdej z gmin LGD były najistotniejszym elementem podkreślającym partycypacyjny charakter LSR. Właśnie podczas spotkań ich uczestnicy mogli w nieskrępowany sposób zgłaszać uwagi, pomysły, sugestie. W partycypacyjnym opracowywaniu LSR „Polesie" zastosowano 6 technik partycypacyjnych:

Warsztaty przyszłościowe - faza krytyki warsztatów przyszłościowych była jedną z części etapu diagnozy partycypacyjnej, która polega na definiowaniu problemów i słabych stron istniejącej sytuacji. W fazie utopii uczestnicy określali cele powiązane z brakami określonymi w fazie krytyki. Dzięki fazie krytyki temu z udziałem wszystkich interesariuszy wstępne nakreślono i zhierarhizowano cele.

Wywiady indywidualne - technika wywiadów indywidualnych została zastosowana w poszczególnych gminach LGD „Polesie". W wywiadach brali udział burmistrz/wójtowie poszczególnych gmin. Celem przeprowadzenia wywiadów było pozyskanie informacji na temat potrzeb w zakresie infrastruktury społecznej.

Badania fokusowe - techniką partycypacyjną skierowaną do przedsiębiorców było badanie fokusowe. Celem zastosowania tej metody było poznanie potrzeb/ opinii przedsiębiorców na temat chęci i możliwości wzięcia przez nich udziału w realizacji LSR „Polesie". Metoda została zastosowana ze względu na fakt, iż istniała potrzeba szczegółowego zbadania potrzeb przedsiębiorców w zakresie ich uczestnictwa w realizacji LGD "Polesie".

Grupy robocze- celem spotkań grup roboczych była zaawansowana praca nad zagadnieniem projektów parasolowych i sposobem ich ujęcia w strategii LSR „Polesie". W spotkaniach brali udział przede wszystkim przedstawiciele sektora społecznego, w tym mieszkańców reprezentujących grupy nieformalne, ale przy aktywnych udziale przedstawicieli JST.

Badania ankietowe- ze względu na planowany szeroki udział przedsiębiorców w realizacji strategii LGD "Polesie" przeprowadzone zostały badania ankietowe z przedsiębiorcami LGD "Polesie". W badaniu wzięło udział 119 respondentów: przedstawicieli biznesu i osób zainteresowanych założeniem działalności gospodarczej. Najwięcej respondentów z Gminy Puchaczów- 24,4% i kolejno po 13,4%- z Gmin Spiczyn i Urszulin, po 10,1% z Gmin- Cyców, Ludwin i Uścimów. 68,1% respondentów- osoby nieprowadzące obecnie działalności, 31,9% - przedsiębiorcy.

Spotkania konsultacyjne- odbyły się 4 spotkania konsultacyjne z udziałem przedstawicieli wszystkich gmin partnerskich LGD, w których, oprócz przedstawicieli samorządów uczestniczyli także pozostali interesariusze LSR. Na spotkaniach konsultacyjnych zaprezentowano wnioski płynące z wcześniej przeprowadzonych metod partycypacyjnych i propozycje konkretnych zapisów poszczególnych części LSR „Polesie". Dyskusje w trakcie spotkań konsultacyjnych doprowadziły do odrzucenia bądź akceptacji poszczególnych wniosków zgłoszonych przez interesariuszy LSR oraz dotyczyły wszelkich innych, poza zgłaszanymi przez uczestników procesu partycypacji, zapisów niniejszego dokumentu.

Opis wykorzystanych rozwiązań współuczestnictwa mieszkańców obszaru LGD „Polesie" w tworzeniu LSR przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2: Techniki partycypacyjne wykorzystane w procesie uspołeczniania budowy LSR

Lp.	Technika partycypacyjna	Miejsce, data	Opis techniki	Wnioski będące efektem wdrożonej techniki
			ETAP I DIAGNOZA I ANALIZA SWOT	
1.	Warsztaty przyszłościowe	Puchaczów,20.08.2015S piczyn,20.08.2015, Wierzbica,21.08.2015, Urszulin,21.08.2015, Urszulin,21.08.2015, Uścimów,26.08.2015, Sosnowica,26.08.2015, Cyców,27.08.2015, Łęczna,28.08.2015, Ludwin,02.09.2015,	Faza krytyki warsztatów przyszłościowych była jedną z części etapu diagnozy partycypacyjnej, która polega na definiowaniu problemów, słabych stron i zagrożeń istniejącej sytuacji.	Uczestnicy warsztatów (z sektora NGO oraz mieszkańcy) zgłosili problemy/braki: zbyt wąska oferta zajęć świetlicowych, niewystarczające doposażenie świetlic, braki w infrastrukturze turystyczno-rekreacyjnej, niewystarczająca oferta turystyki kulturowej, brak zajęć dla seniorów, niski poziom integracji międzypokoleniowej, niewystarczająca jakość infrastruktury społecznej, niski poziom przetwórstwa, braki w infrastrukturze sportowo-rekreacyjnej, zanieczyszczenie terenów zielonych w wysokim sezonie, niski poziom świadomości ekologicznej mieszkańców. Zgłoszone grupy defaworyzowane: seniorzy (50+), młodzież (do 30 roku życia), osoby niepełnosprawne, kobiety powracające na rynek pracy, zarejestrowani w PUP, wykluczeni cyfrowo.
2.	Wywiady indywidualne	Puchaczów, 20.08.2015; Spiczyn, 20.08.2015; Wierzbica, 21.08.2015; Urszulin, 21.08.2015; Uścimów,26.08.2015; Sosnowica,26.08.2015; Cyców,27.08.2015; Łęczna,28.08.2015; Ludwin,02.09.2015.	Technika wywiadów indywidualnych została zastosowana w dniach realizacji warsztatów przyszłościowych w poszczególnych gminach LGD „Polesie", przy czym w wywiadach brali udział burmistrz/wójtowie poszczególnych gmin. Celem I części wywiadów indywidualnych było pozyskanie informacji na temat mocnych stron, problemów, szans, zagrożeń dla realizacji LSR.	Wywiady indywidualne dostarczyły wiedzy na temat problemów 9 gmin LGD „Polesie", głównie w obszarze infrastruktury społecznej LSR - niewystarczająca jakość świetlic, niewystarczająca ilość małej infrastruktury turystycznej oraz sportowo-rekreacyjnej na terenie LGD, zły stan techniczny obiektów zabytkowych na terenie LGD, w tym objętych ochroną konserwatorską, zanieczyszczenie terenów zielonych na terenie LGD, szczególnie w sąsiedztwie i jezior i w wysokim sezonie turystycznym, Zbyt wąska i standardowa promocja marki LGD „Polesie".

3.	Badanie fokusowe z przedsiębiorcami z gmin LGD	Cyców, 27.08.2015, Łęczna,28.08.2015	Techniką partycypacyjną skierowaną do przedsiębiorców było badanie fokusowe. Celem zastosowania tej metody było poznanie potrzeb/ opinii przedsiębiorców na temat chęci i możliwości wzięcia przez nich udziału w realizacji LSR „Polesie". Spotkania były moderowane zgodnie z opracowanym w tym celu scenariuszem przez moderatora a ich przebieg został zarejestrowany. W pierwszym etapie badań fokusowych zbadano jak przedsiębiorcy diagnozują problemy w zakresie przedsiębiorczości na obszarze LGD „Polesie"	Przedsiębiorcy uczestniczący w spotkaniach fokusowych zgłaszali problemy związane z brakiem zaliczkowania. Wnioskowali o zwiększenie udziału dotacji w budżecie operacji do 70%, brak wystarczającej ilości wydarzeń turystycznych zdolnych zainteresować dodatkowych turystów pobytem na terenie LGD. Przedsiębiorcy zapoznali się ze zgłaszanymi grupami defaworyzowanymi i proponowali, by w LSR ująć z nich: młodzież (do 30 lat).
4.	Grupa robocza ds. projektów parasolowych z przedstawicielami wszystkich gmin	Ludwin, 02.09.2015, Spiczyn,03.09.2015	Celem spotkań grup roboczych była zaawansowana praca nad zagadnieniem projektów parasolowych i sposobem ich ujęcia w strategii LSR „Polesie". W spotkaniach brali udział przede wszystkim przedstawiciele sektora społecznego, w tym mieszkańców reprezentujących grupy nieformalne, ale przy aktywnych udziale przedstawicieli JST. Moderatorzy spotkań poddawali pod dyskusje kwestie związane z problemami w zakresie realizacji operacji, natomiast uczestnicy, odnosząc się do kolejnych poddawanych pod dyskusję kwestii, dzielili się swoimi dotychczasowymi doświadczeniami w realizacji projektów społecznych.	Uczestnicy z organizacji pozarządowych oraz mieszkańcy omówili problemy NGO i grup nieformalnych w realizacji projektów. NGO i grupy nieformalne wskazywały na małą samodzielność finansową sektora NGO, tendencję do konkurowania NGO ze sobą zamiast łączenia potencjałów w ramach działań partnerskich.
5.	Badania ankietowe dotyczące rozwoju przedsiębiorczości	9 gmin LGD Polesie, 15.10.2015-20.11.2015 (36 dni)	Ze względu na planowany szeroki udział przedsiębiorców w realizacji strategii LGD "Polesie" przeprowadzone zostały badania ankietowe z przedsiębiorcami LGD "Polesie". Ankieta dotyczyła także części diagnostycznej wskazując wiodące branże przedsiębiorczości na terenie LGD „Polesie"	Respondenci reprezentujący przedsiębiorców udzielili odpowiedzi nt. warunków prowadzenia działalności gospodarczej w obrębie LGD „Polesie". Jako najsłabszą stronę określono: współpracę z administracją publiczną, dostępność pracowników, dostęp do kursów i szkoleń. Za najmocniejszą stroną obszaru ankietowani uznali warunki infrastrukturalne (sieć wodociągowa, kanalizacyjna,

				telefoniczna, drogowa) oraz dostępność komunikacyjną (sieci, dróg).
6.	Spotkanie konsultacyjne	Cyców, 18.09.2015,	Na spotkaniach konsultacyjnych zaprezentowano wnioski płynące z wcześniej przeprowadzonych metod partycypacyjnych, propozycje konkretnych zapisów poszczególnych części LSR „Polesie". Dyskusje w trakcie spotkań konsultacyjnych doprowadziły do odrzucenia bądź akceptacji poszczególnych wniosków zgłoszonych przez interesariuszy LSR w tym kwestii związanych z diagnozą i analizą SWOT	W wyniku analizy przyjęcia bądź odrzucenia wniosków z uprzednio przeprowadzonych metod partycypacji, ujęto w diagnozie i analizie SWOT: niewystarczający stan infrastruktury społecznej, turystycznej, rekreacyjnej, zły stan techniczny obiektów zabytkowych, zanieczyszczenie terenów zielonych, niewystarczającą ilość: zajęć świetlicowych i wyposażania świetlic, wydarzeń kulturalnych - w tym dla turystów, i integracyjnych - w tym międzypokoleniowych i dla seniorów, różnorodnych form edukacyjnych odpowiadających m. in. na braki w edukacji ekologicznej, ilość działań promocyjnych LGD „Polesie", działań partnerskich. Ujęto niewystarczające wykorzystywanie potencjałów lokalnych (teren pojezierza, zasoby kultury, płody rolne). Odrzucono wniosek o ujęcie w diagnozie problemów z oczyszczaniem jezior-wykraczają poza możliwości operacyjne interesariuszy LGD.
ETAP II OKREŚLENIE CELÓW I WSKAŹNIKÓW ORAZ PLANU DZIAŁANIA				
1.	Warsztaty przyszłościowe	Puchaczów, 20.08.2015, Spiczyn, 20.08.2015, Wierzbica, 21.08.2015, Urszulin, 21.08.2015, Urszulin, 21.08.2015, Uścimów,26.08.2015, Sosnowica,26.08.2015, Cyców,27.08.2015, Łęczna,28.08.2015, Ludwin,02.09.2015	W fazie utopii warsztatów przyszłościowych uczestnicy szeroko określali cele powiązane z brakami/niedoskonałościami określonymi w fazie krytyki, wskazując kierunki na rzecz zmiany obecnej. Dzięki temu z udziałem wszystkich interesariuszy wstępne nakreślono cele oraz dokonano ich zhierarchizowania.	Uczestnicy warsztatów (sektor społeczny i mieszkańcy) zgłosili zamierzenia, które chcieliby realizować w obrębie LGD „Polesie": realizacji działań międzypokoleniowych, wspierania przedsiębiorczości, rozwoju infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, rozwoju kultury i tradycji lokalnych. Zamierzenia zgłoszone w od 7 do 9 gmin: ubogacenia zajęć świetlicowych z doposażaniem świetlic, rozbudowy infrastruktury turystyczno- rekreacyjnej, rozwijania turystyki kulturowej i opartej o sport. Zamierzenia zgłoszone w od 4 do 6 gmin: oferty dla seniorów i działań międzypokoleniowych, podniesienia jakości infrastruktury społecznej, rozwoju lokalnych produktów przetwórczych, rozwoju infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, oczyszczenia

				terenów zielonych. Zamierzenia zgłoszone w od 1 do 3 gmin: organizacji wydarzeń kulturalnych, budowy i modernizacji placów zabaw, organizacji szkoleń, warsztatów i wizyt studyjnych (w tym międzynarodowych), szerokiej promocji LGD „Polesie".
2.	Wywiady indywidualne	Puchaczów, 20.08.2015; Spiczyn, 20.08.2015; Wierzbica, 21.08.2015; Urszulin, 21.08.2015; Uścimów,26.08.2015; Sosnowica,26.08.2015; Cyców,27.08.2015; Łęczna,28.08.2015; Ludwin,02.09.2015.	Celem tej części wywiadów było pozyskanie informacji na temat celów operacji, zakładanych do realizacji w ramach LSR i określenie dla nich wskaźników	Wywiady indywidualne z sektorem samorządowym dostarczyły wiedzy na temat celów LSR związanych z poprawą stanu technicznego infrastruktury, obiektów zabytkowych i innych obiektów użyteczności publicznej.
3.	Badanie fokusowe z przedsiębiorcami z gmin LGD	Cyców, 27.08.2015, Łęczna, 28.08.2015	Celem zastosowania tej metody było poznanie potrzeb/ opinii przedsiębiorców na temat chęci i możliwości wzięcia przez nich udziału w realizacji LSR „Polesie". Spotkania były moderowane zgodnie z opracowanym w tym celu scenariuszem przez moderatora a ich przebieg został zarejestrowany. Metoda została zastosowana ze względu na fakt, iż istniała potrzeba szczegółowego zbadania nie tylko potrzeb lecz także zamierzeń przedsiębiorców w zakresie ich uczestnictwa w realizacji LGD "Polesie".	Uczestniczący przedsiębiorcy zgłaszali potrzebę wspierania i rozwoju: przetwórstwa, turystyki, rekreacji oraz usług dla ludności.
4.	Grupa robocza ds. projektów parasolowych z przedstawicielami wszystkich gmin	Ludwin, 02.09.2015, Spiczyn,03.09.2015	Celem spotkań grup roboczych, w Ludwinie i Spiczynie, była zaawansowana praca nad zagadnieniem projektów parasolowych i sposobem ich ujęcia w strategii LSR „Polesie". Na etapie konstruowania zarysu celów moderatorzy spotkań poddawali pod dyskusje kwestie związane z agregowaniem operacji w działania i konstruowania celów	Uczestnicy z organizacji pozarządowych i mieszkańcy wskazali cele w zakresie edukacji pozaszkolnej oraz zachowywania dziedzictwa niematerialnego, kultury i sztuki, integracji międzypokoleniowej, jak również promocji LGD „Polesie". Jako operacje wskazywali m.in. operacje na polu edukacji pozaszkolnej, zachowania dziedzictwa niematerialnego, kultury i sztuki, integracji międzypokoleniowej, promocji LGD „Polesie", w tym oparcie

			szczegółowych oraz adekwatnych do nich wskaźników.	jej o działania PR. Ustalone zostały wstępnie cele szczegółowe i wskaźniki LSR dla operacji grantowych (projektów parasolowych), w tym preferencje dla krótkich terminów realizacji operacji.
5.	Badania ankietowe dotyczące rozwoju przedsiębiorczości	9 gmin LGD Polesie, 15.10.2015-20.11.2015 (36 dni)	Ze względu na planowany szeroki udział przedsiębiorców w realizacji strategii LGD "Polesie" przeprowadzone zostały badania ankietowe z przedsiębiorcami LGD "Polesie". Ankieta została zamieszczona na stronie internetowej LGD "Polesie". Wzięło w niej udział 119 respondentów, w tym obecnych przedstawicieli biznesu i osób zainteresowanych założeniem działalności gospodarczej.	Przedsiębiorcy poprzez ankiety wskazali że następujące rodzaje działalności powinny być wspierane w ramach realizacji LSR LGD „Polesie": podstawowe usługi dla ludności (24,4%), przetwórstwo, którego podstawę stanowią lokalne produkty rolne (23,5%), turystyka wiejska i rekreacja (20,2%), opiekę nad osobami w wieku podeszłym (16%), opiekę nad dziećmi (10,1%). Ankieta wskazywała, że osoby planujące rozpoczęcie działalności planują dotacje 50-100 tys. zł (52,8%) i 20-50 tys. zł (30,6%).
6	Spotkanie konsultacyjne	Cyców,02.10.2015	Na spotkaniach konsultacyjnych zaprezentowano wnioski płynące z wcześniej przeprowadzonych metod partycypacyjnych, propozycje konkretnych zapisów poszczególnych części LSR „Polesie". Dyskusje w trakcie spotkań konsultacyjnych doprowadziły do odrzucenia bądź akceptacji poszczególnych wniosków zgłoszonych przez interesariuszy LSR w tym kwestii związanych z formułowaniem celów działań i wskaźników	W wyniku analizy przyjęcia bądź odrzucenia wniosków z uprzednio przeprowadzonych metod partycypacji zaakceptowano grupy defaworyzowane: seniorzy (50+), młodzież (do 30 r.), osoby niepełnosprawne. Zaakceptowano wniosek przedsiębiorców o przyznawanie dotacji dla przedsiębiorców na poziomie 70% i uznano za główne dziedziny rozwojowe LGD „Polesie" przetwórstwo, turystykę i rekreację. Na bazie przyjętych wniosków ustanowiono cele i wskaźniki LSR.

Etap III OPRACOWANIE ZASAD WYBORU OPERACJI I USTALANIA ICH KRYTERIÓW WYBORU

1.	Badanie fokusowe z przedsiębiorcami z gmin LGD	Cyców, 27.08.2015, Łęczna,28.08.2015	Celem zastosowania tej metody było poznanie potrzeb/ opinii przedsiębiorców na temat wdrażania LSR. Spotkania były moderowane zgodnie z opracowanym w tym celu scenariuszem przez moderatora a ich przebieg został zarejestrowany. Podczas badania gromadzono także informacje nt. kryteriów oceny realizacji LSR.	Uczestnicy spotkań fokusowych (przedsiębiorcy) wskazywali na potrzebę zaliczkowania w przypadku operacji przedsiębiorców. Wnioskowali o przyznawanie dotacji na poziomie wyższym niż 50 %, a także określili kryteria oceny wniosków, a w szczególności wag nadawanych, w tym wskazywali na zasadność kryterium innowacji, w tym w stosowaniu technologii OZE.
2.	Grupa robocza ds. projektów parasolowych z przedstawiciela mi wszystkich gmin	Ludwin, 02.09.2015, Spiczyn,03.09.2015	Podczas finalnej fazy spotkań grup roboczych uczestnicy podzielili się pomysłami dotyczącymi sposobów oceny operacji grantowych (projekty parasolowe)	Przedstawiciele NGO wskazali kryteria ocen oraz wagi przyznawane za kryteria oceny. Uczestnicy zaproponowali system wag do wspierania operacji grantowych, w tym: preferowanie partnerstwa, łączenia zasobów: ludzkich, przyrodniczych, kulturowych, preferencje dla grup defaworyzowanych, preferencje dla operacji przygotowanych przez wnioskodawców którzy skorzystają ze wsparcia szkoleniowego/doradczego świadczonego przez LGD. Podkreślali zasadność wprowadzenia partnerstwa jako kryterium oceny projektów parasolowych.
3.	Badania ankietowe przedsiębiorców	9 gmin LGD Polesie, 15.10.2015-20.11.2015 (36 dni)	Ze względu na planowany szeroki udział przedsiębiorców w realizacji strategii LGD "Polesie" przeprowadzone zostały badania ankietowe z przedsiębiorcami LGD "Polesie". Ankieta została zamieszczona na stronie internetowej LGD "Polesie". Wzięło w niej udział 119 respondentów, w tym obecnych przedstawicieli biznesu i osób zainteresowanych założeniem działalności gospodarczej.	Ankiety przedsiębiorców wskazywały na potrzebę wprowadzenia do kryteriów wyboru operacji kryterium wpisywania się operacji w dziedzinę przetwórstwa lub turystyki
4.	Spotkania konsultacyjne	Cyców,04.11.2015,	Na spotkaniach konsultacyjnych zaprezentowano wnioski płynące z wcześniej przeprowadzonych metod partycypacyjnych, propozycje konkretnych zapisów poszczególnych części LSR „Polesie". Dyskusje w trakcie spotkań konsultacyjnych doprowadziły do odrzucenia bądź akceptacji poszczególnych	Uwzględniono wniosek o wysokie punktowanie innowacji w operacjach podejmowanych przez przedsiębiorców, wniosek o premiowanie operacji w dziedzinie turystyki i przetwórstwa, wniosek o premiowanie partnerskich projektów parasolowych oraz ustalono, że dotacje dla przedsiębiorców będą na

			wniosków zgłoszonych przez interesariuszy LSR w tym kwestii związanych z wyborem operacji i kryteriów ich wyboru	poziomie 70%. Odrzucono wniosek o zaliczkowanie w przypadku operacji przedsiębiorców.
ETAP IV OPRACOWANIE ZASAD MONITORINGU I EWALUACJI				
1.	Warsztaty przyszłościowe	Puchaczów, 20.08.2015, Spiczyn, 20.08.2015, Wierzbica, 21.08.2015, Urszulin, 21.08.2015, Urszulin, 21.08.2015, Uścimów,26.08.2015, Sosnowica,26.08.2015, Cyców,27.08.2015, Łęczna,28.08.2015, Ludwin,02.09.2015	Warsztaty przyszłościowe w fazie realizacji dotyczyły kwestii związanych z monitoringiem i ewaluacją.	Uczestnicy warsztatów z sektora społecznego wypowiedzieli się na temat form prowadzenia ewaluacji, które najłatwiej będzie przeprowadzić wśród sektora społecznego- ankieta.
2.	Grupa robocza ds. projektów parasolowych z przedstawicielami wszystkich gmin Grupa robocza ds. projektów parasolowych z przedstawicielami wszystkich gmin	Ludwin, 02.09.2015, Spiczyn,03.09.2015	Celem spotkań grup roboczych, w Ludwinie i Spiczynie, była zaawansowana praca nad zagadnieniem projektów parasolowych, w tym nad ich monitoringiem i ewaluacją.	Podczas spotkań przedstawiciele NGO i mieszkańców zaproponowali, by ewaluacja była prowadzona w cyklach nie krótszych niż roczne.

3.	Wywiady indywidualne	Puchaczów, 20.08.2015; Spiczyn, 20.08.2015; Wierzbica, 21.08.2015; Urszulin, 21.08.2015; Uścimów,26.08.2015; Sosnowica,26.08.2015; Cyców,27.08.2015; Łęczna,28.08.2015; Ludwin,02.09.2015.	Celem tej części wywiadów było pozyskanie informacji na temat optymalnych z punktu widzenia samorządów form monitoringu i ewaluacji.	W trakcie wywiadów indywidualnych z przedstawicielami samorządu podła sugestia, by część ewaluacji dotyczącej realizacji LSR prowadziły podmioty zewnętrzne.
4.	Spotkania konsultacyjne	Cyców,19.11.2015,	Na spotkaniach konsultacyjnych zaprezentowano wnioski płynące z wcześniej przeprowadzonych metod partycypacyjnych, propozycje konkretnych zapisów poszczególnych części LSR „Polesie". Dyskusje w trakcie spotkań konsultacyjnych doprowadziły do odrzucenia bądź akceptacji poszczególnych wniosków zgłoszonych przez interesariuszy LSR w tym kwestii związanych monitoringiem i ewaluacją.	Podczas spotkania wypracowano zasady monitoringu i ewaluacji ujmujące wszystkie wnioski zgłoszone w trakcie warsztatów przyszłościowych, spotkań grup roboczych i wywiadów indywidualnych.
ETAP V PRZYGOTOWANIE PLANU KOMUNIKACYJNEGO				
1.	Warsztaty przyszłościowe	Puchaczów, 20.08.2015, Spiczyn, 20.08.2015, Wierzbica, 21.08.2015, Urszulin, 21.08.2015, Urszulin, 21.08.2015, Uścimów,26.08.2015, Sosnowica,26.08.2015,	Warsztaty przyszłościowe wskazywały także planowane formy komunikacji w obrębie LGD „Polesie"	Uczestnicy warsztatów z sektora społecznego zgłosili następujące formy optymalnej komunikacji: www, newsletter, za pośrednictwem parafii.
		Cyców,27.08.2015, Łęczna,28.08.2015, Ludwin,02.09.2015		

2.	Grupa robocza ds. projektów parasolowych z przedstawicielami wszystkich gmin Grupa robocza ds. projektów parasolowych z przedstawicielami wszystkich gmin	Ludwin, 02.09.2015, Spiczyn,03.09.2015	Celem spotkań grup roboczych, w Ludwinie i Spiczynie, była zaawansowana praca nad zagadnieniem projektów parasolowych i sposobem ich ujęcia w strategii LSR „Polesie". Zebrane informacje dotyczyły m.in. planu komunikacyjnego	Podczas spotkań przedstawiciele NGO i mieszkańców zaproponowali następujące formy komunikacji: www, newsletter, gazety lokalne i powiatowe, ogłoszenia wysyłane za pośrednictwem parafii, prowadzenie spotkań konsultacyjnych oraz spotkań animacyjnych i targów współpracy międzysektorowej
3.	Wywiady indywidualne	Puchaczów, 20.08.2015; Spiczyn, 20.08.2015; Wierzbica, 21.08.2015; Urszulin, 21.08.2015; Uścimów,26.08.2015; Sosnowica,26.08.2015; Cyców,27.08.2015; Łęczna,28.08.2015; Ludwin,02.09.2015.	Celem tej części wywiadów było pozyskanie informacji na temat optymalnych z punktu widzenia samorządów lokalnych kanałów komunikacyjnych i form komunikacji	Wywiady indywidualne z samorządem wskazały jako optymalne formy komunikacji prowadzenie newsletera wydawanego co kwartał, prowadzenie i aktualizację strony www LGD „Polesie".
4.	Spotkania konsultacyjne	Cyców,19.11.2015,	Na spotkaniach konsultacyjnych zaprezentowano wnioski płynące z wcześniej przeprowadzonych metod partycypacyjnych, propozycje konkretnych zapisów poszczególnych części LSR „Polesie". Dyskusje w trakcie spotkań konsultacyjnych doprowadziły do odrzucenia bądź akceptacji poszczególnych wniosków zgłoszonych przez interesariuszy LSR w tym kwestii związanych z planem komunikacji	Podczas spotkania wypracowano plan komunikacji stanowiący zał. nr 2 LSR. Obejmuje on kampanie informacyjne, formy komunikacji (www, newsletter, gazety lokalne i powiatowe), spotkania konsultacyjne, organizowanie targów wymiany międzysektorowej, a także cele, działania komunikacyjne, ich grupy docelowe. Obejmuje ona także wskaźniki dotyczące komunikacji z grupami defaworyzowanymi.

Źródło: Opracowanie własne

2. Opis partycypacyjnych metod realizacji strategii, ze szczególnym uwzględnieniem partycypacji grup istotnych z punktu widzenia realizacji LSR- przedsiębiorców i grup defaworyzowanych

Strategia odnosi się do potrzeb wyartykułowanych przez przedstawicieli społeczności lokalnej. **Udział grup defaworyzowanych w realizacji LSR** jest zagwarantowany w ramach następujących przedsięwzięć:

- 1.1.1 Integrowanie społeczności lokalnej -poprzez realizację imprez integracyjnych z udziałem grup defaworyzowanych (seniorzy, niepełnosprawni, młodzież do 30 r. życia), zajęć integracyjnych dla mieszkańców (seniorzy, niepełnosprawni, młodzież do 30 r. życia), zajęć międzypokoleniowych (seniorzy) i imprez sportowych (seniorzy, niepełnosprawni, młodzież do 30 r. życia),
- 1.2.1 Realizacja inicjatyw edukacyjnych- poprzez realizację warsztatów i szkoleń (seniorzy, niepełnosprawni, młodzież do 30 r. życia) oraz wizyt studyjnych na temat ochrony środowiska i zmian klimatycznych (seniorzy, niepełnosprawni, młodzież do 30 r. życia),
- 2.1.1 Tworzenie nowych przedsiębiorstw- poprzez wspieranie zakładania działalności gospodarczej przez przedstawicieli grup defaworyzowanych (seniorzy, niepełnosprawni, młodzież do 30 r. życia),
- 2.2.1 Rozwijanie działalności gospodarczej – poprzez formie wspieranie zatrudniania osób z grup defaworyzowanych (seniorzy, niepełnosprawni, młodzież do 30 r. życia) w ramach nowoutworzonych miejsc pracy,
- 3.3.1 i 3.3.2 – poprzez dostosowanie obiektów infrastruktury użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych (niepełnosprawni)

Planowany rozkład naborów wniosków stanowi o zapewnieniu uczestnictwa jak najszerszej reprezentacji grup defaworyzowanych w operacjach LGD- zaplanowane nabory wniosków będą miały miejsce na przestrzeni min. 3 lat, tak by jak najszersza reprezentacja wskazanych w strategii grup defaworyzowanych wzięła udział w operacjach.

Udział osób planujących rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej i przedsiębiorców w realizacji LSR jest zagwarantowany w ramach następujących przedsięwzięć:

- 2.1.1- Tworzenie nowych przedsiębiorstw,
- 2.2.1- Rozwijanie działalności gospodarczej
- 2.3.1- Tworzenie i rozwój inkubatorów przedsiębiorczości
- 2.4.1- Zwiększenie kompetencji przedsiębiorców w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej,
- 2.4.2- Rozwijanie wydarzeń turystycznych

Przeznaczenie ponad 50% alokacji na operacje związane z zakładaniem działalności gospodarczej, jak również rozwijanie i dywersyfikacja prowadzonej działalności gospodarczej świadczą o chęci zapewnienia jak najszerszego udziału przedstawicieli biznesu w realizacji strategii. Przeprowadzone badania ankietowe dały wiedzę o rzeczywistych potrzebach przedsiębiorców LGD w zakresie inwestowania a zapisy celu nr 2 strategii *Rozwój przedsiębiorczości na terenie LGD "Polesie"* odpowiada wyartykułowanym przez przedsiębiorców i przyszłych przedsiębiorców potrzebom, tak by mogli oni jak najpełniej uczestniczyć w realizacji strategii LGD.

Ponadto społeczność lokalna LSR angażowana będzie w procesy monitorowania, ewaluacji i oceny realizacji strategii, a także, o ile zajdzie taka potrzeba, w procesy aktualizacji strategii oraz zmiany związanych z nią lokalnych kryteriów wyboru operacji. Zaangażowanie będzie miało charakter partycypacyjny i obejmować będzie techniki partycypacyjne ułatwiające podjęcie oceny sytuacji LSR przez jej interesariuszy i podejmowanie decyzji opartych na przekonaniach mieszkańców. Wśród istotnych technik partycypacyjnych do zastosowania na etapie wdrażania strategii pozostają:

1. **Forum lokalne**

Z formuły forum lokalnego skorzysta w okresie wdrażania strategii Rada LGD, jako że w jej skład wchodzą przedstawiciele wszystkich 3 sektorów społecznych, zapewniając pełną reprezentację społeczności LGD "Polesie". Celem forum będzie partycypacyjne formułowanie planów działań na poziomie LGD "Polesie". W forum będą regularnie uczestniczyć stali członkowie Rady LGD "Polesie" w całym okresie realizacji strategii. Posiedzenia forum trwać będą od 2 do 4h.Czas trwania: ciała stałe lub czasowe, jedno posiedzenie 2-4h i poświęcone będą m. in. kształtowi kolejnych naborów wniosków.

2. Grupy robocze

W zależności od potrzeb, o ile zaistnieje potrzeba zaawansowanej pracy nad konkretnymi zagadnieniami związanymi z realizacją strategii LGD powoływane będą grupy robocze składające się z od 5 do 20 osób o potrzebnych w danym zakresie kompetencjach, pracujących nad danym zagadnieniem w zależności od potrzeb.

3. Wywiad indywidualny

Wywiad indywidualny będzie podstawą ewaluacji prowadzonej w ramach realizacji strategii. Wywiad będzie prowadzony w formie ankiety ewaluacyjnej mającej na celu poznanie opinii interesariuszy zaangażowanych w realizację strategii. Opracowanie wyników badań służyć będzie wyciąganiu wniosków dotyczących dalszej realizacji strategii LGD.

4. Ocena partycypacyjna

Ocena partycypacyjna jest techniką, której główną cechą jest pełne zaangażowanie interesariuszy w określenie tematów i zakresu działania. Inicjator procesu wykonuje jedynie działania moderujące przekazując kompetencje społeczności lokalnej. Pozwala to na oddolne planowanie przyszłych działań, co będzie szczególnie ważne w sytuacjach, kiedy z bliżej obecnie nierozpoznanych przyczyn, strategia nie będzie osiągać zaplanowanych wskaźników w zaplanowanym czasie. Technika ta wykorzystuje przede wszystkim wizualne i „interaktywne" zadania. Do najczęściej stosowanych w niej narzędzi należą: mapowanie dowolnie wybranych wymiarów (instytucji, miejsc publicznych, miejsc/obszarów niebezpiecznych, itd.), a także ustalanie priorytetów – budowanie/odbudowywanie hierarchii celów, problemów w procesie ich grupowego uzgodnienia.

Dwie ostatnie z przytoczonych metod partycypacyjnych zawierają w sobie element oceny, dlatego też zostaną użyte w procesach monitoringu ewaluacji realizacji LSR. Jednocześnie należy podkreślić że technika oceny partycypacyjnej pozwoli partycypacyjnie reagować na sytuacje, które wymagać będą decyzji strategicznych (np. aktualizacja strategii lub zmiany kryteriów wyboru operacji).

Ponadto nie do przecenienia ze względu na swobodę udziału społeczności lokalnych w realizacji strategii jest formuła pozwalająca interesariuszom LSR składać na bieżąco petycje zgodnie z zasadami i treścią ustawy z dnia 11 lipca 2014 r o petycjach (Dz.U. 2014 poz. 1195). Jej przedmiotem może być żądanie zmiany lub podjęcia rozstrzygnięcia lub innego działania w sprawie dotyczącej podmiotu wnoszącego petycję, życia zbiorowego lub wartości wymagających szczególnej ochrony.

Rozdział III Diagnoza – opis obszaru i ludności

1. Potencjał demograficzny LGD „Polesie"

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego – Bank Danych Lokalnych, 31.12.2014 r. na obszarze gmin tworzących Lokalną Grupę Działania „Polesie" faktycznie zamieszkiwało 63 646 mieszkańców. Z wyjątkiem Gminy Łęczna, gminy wchodzące w skład LGD „Polesie" charakteryzuje stosunkowo niska gęstość zaludnienia. Dla porównania średnia dla województwa lubelskiego wynosi 85 os/km², a dla Polski 123 os/km². Niska gęstość zaludnienia wynika z warunków środowiskowych – dużego udziału terenów zabagnionych, łąk i lasów w powierzchni całkowitej gmin należących do LGD.

Tabela 3: Dane demograficzne dotyczące gmin LGD „Polesie", stan z 31.12.2014

Gmina	Liczba miejscowości (sołectw)	Nazwy największych miejscowości (pow. 400 mieszkańców)	Liczba ludności w gminie	Gęstość zaludnienia os/km²	Przyrost naturalny ogółem
Cyców	27	Cyców, Wólka Cycowska, Głębokie	7 937	54	26
Ludwin	21	Ludwin, Dratów, Kaniwola, Ludwin-Kolonia	5394	44	11
Łęczna	16	Podzamcze	23833	317	156
Puchaczów	15	Puchaczów	5444	59	-16
Sosnowica	14	Sosnowica	2668	16	-18
Spiczyn	13	Spiczyn	5608	67	24
Urszulin	25	Urszulin, Wytyczno	4125	24	12
Uścimów	11	Nowy Uścimów, Stary Uścimów, Krasne, Maśluchy	3321	31	-22
Wierzbica	26	Wierzbica-Osiedle, Wólka Tarnowska, Busówno, Syczyn	5316	36	6
Razem			63 646	72	19

Źródło: Dane GUS oraz z urzędów gmin LGD

Pozytywnym zjawiskiem jest wprawdzie niski, z wyjątkiem Gminy Łęczna, ale w większości gmin jednak dodatni przyrost naturalny (z wyjątkiem Puchaczowa, Sosnowicy i Uścimowa). Strukturę wiekową społeczności także należy uznać jako korzystną- 68% ludności LGD „Polesie" stanowią mieszkańcy w wieku produkcyjnym.

Tabela 4: Zestawienie struktury wiekowej mieszkańców z uwzględnieniem płci, stan z 31.12.2014

Gmina	Osoby w wieku przedprodukcyjnym w tym: kobiety	Osoby w wieku produkcyjnym w tym: kobiety	Osoby w wieku poprodukcyjnym w tym: kobiety	Razem
Cyców	1 467 716	5218 2447	1252 864	7 937
Ludwin	968 459	3566 1653	860 601	5394
Łęczna	3560 1781	17609 8473	2664 1893	23833
Puchaczów	1 015 503	3545 1673	884 616	5444
Sosnowica	398 187	1715 757	555 385	2668
Spiczyn	937	3741	930	5608

	480	1690	665	
Urszulin	675 325	2648 1178	802 532	4125
Uścimów	513 248	2147 954	661 460	3321
Wierzbica	855 414	3581 1639	880 602	5316
%	16%	68%	16%	100%

Źródło: Dane GUS

2. Grupy szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji strategii

Przeprowadzone analizy oparte na danych statystycznych i wyniku spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami pokazują, że grupami które są istotne z punktu widzenia realizacji LSR i w szczególny sposób powinny być brane pod uwagę przy określeniu podmiotów zagrożonych różnymi formami wykluczenia społecznego to przede wszystkim: **młodzież do 30 roku życia, osoby niepełnosprawne i osoby po 50 roku życia.**

Osoby młode w wieku 18-30 lat, w tym młodzież wchodząca na rynek pracy, ze względu na brak doświadczenia zawodowego ma problemy ze znalezieniem zatrudnienia i zagrożona jest bezrobociem, a dalej wykluczeniem społecznym. Bezrobocie osób młodych nie jest jedynie problemem braku pracy, ale braku możliwości prawidłowego funkcjonowania społecznego. Duży odsetek osób młodych bez pracy emigruje zarobkowo za granicę. W LGD „Polesie" odsetek osób do 25 roku życia w grupie osób bezrobotnych wynosi 26% w 2014 r., podczas gdy wśród osób po 50 roku życia- średnio 18% w 2014 r.

W trudnej sytuacji na rynku pracy znajdują się osoby niepełnosprawne. Tendencje dotyczące aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych są przede wszystkim wypadkową struktury wieku i stanu zdrowia tej populacji. Z przyczyn zdrowotnych osoby niepełnosprawne są z założenia znacznie mniej aktywne zawodowo niż osoby sprawne. Średnio w LGD Polesie blisko 1% mieszkańców stanowią osoby niepełnosprawne korzystające z pomocy OPS, co potwierdza ich trudną sytuację życiową i zasługuje na określenie tej grupy jako grupy defaworyzowanej.

W kontekście integracji społecznej szczególnie dotkliwa jest natomiast sytuacja osób po 50 roku życia. Ze względu na rewolucję technologiczną, w której bez problemów biorą udział młodsze pokolenia i ograniczone zdolności posługiwania się technologią IT przez osoby starsze, jak również zmieniającą się strukturę rodziny ewoluującą w kierunku rodziny nuklearnej, osoby starsze coraz częściej czują się wykluczone z uczestnictwa w procesach społecznych. Wskazywali na tę tendencję uczestnicy diagnozy partycypacyjnej, podkreślając, że sytuacja seniorów jest szczególnie trudna, gdy pozostają oni bez pracy.

3. Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości

Gospodarkę obszaru gmin należących do LGD „Polesie" charakteryzuje rozwój następujących branż: 1) rolnictwo, 2) działalność przedsiębiorstwa Lubelski Węgiel „Bogdanka" S.A. jako jedynego dużego zakładu pracy, 3) rozwój indywidualnej przedsiębiorczości - głównie podmiotów zajmujących się handlem i usługami skierowanymi na rynek lokalny oraz turystyką związaną z położeniem obszaru na Pojezierzu Łęczyńsko-Włodawskim.

Jednym z dwóch głównych działów gospodarki LGD „Polesie" jest rolnictwo. Obszary objęte LSR charakteryzują się występowaniem znacznych obszarów o funkcji wybitnie rolniczej z dominacją gruntów ornych, przy czym przeważają grunty orne klasy IV i V. Problemem jest dominacja w rolnictwie niskoobszarowych i niskotowarowych gospodarstw rolnych. Jest to związane z brakiem miejsc pracy poza rolnictwem na obszarach wiejskich. Odmienna w tym względzie jest wyłącznie Gmina Łęczna.

Drugą dominująca branżą jest górnictwo, w którym głównym pracodawcą jest Kopalnia Węgla Kamiennego Lubelski Węgiel „Bogdanka" S.A., przy czym rozkład pracowników na obszarze LGD w górnictwie nie jest równomierny.

Między tymi bazowymi działami gospodarki rozwija się przedsiębiorczość głównie o profilu handlowym, z częściowo rozwiniętą przedsiębiorczością usługową i turystyczną i słabo rozwiniętym przetwórstwem (głównie zasoby drzewne). Przedsiębiorczość firm podregionu charakteryzuje się niskim poziomem innowacyjności. Większość przedsiębiorstw LGD „Polesie" to mikroprzedsiębiorstwa.

Tabela 5: Podmioty zarejestrowane w rejestrze REGON, stan z 31.12.2014

Gmina	Ogółem	Rolnictwo	Przemysł	Budownictwo	Na 10 tys. ludności
Cyców	353	21	42	54	445
Ludwin	231	3	27	43	428
Łęczna	1507	14	129	158	632
Puchaczów	342	19	36	45	628
Sosnowica	149	13	12	16	558
Spiczyn	347	19	31	43	619
Urszulin	254	13	20	27	616
Uścimów	153	21	15	35	461
Wierzbica	216	15	20	41	406

Źródło: Dane GUS

Z uwagi na rozwijający się popyt na usługi turystyczne aglomeracji lubelskiej, walory historyczne, kulturowe, przyrodnicze i uzdrowiskowe obszar Lokalnej Grupy Działania „Polesie" przejawia bardzo wysoki potencjał dla dalszego rozwoju funkcji turystyczno-wypoczynkowej. Wskazuje na to Projekt Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego z września 2015, w którym obszar LGD Polesie jest opisany jako predystynowany do rozwoju: ekoturystyki (ze względu na wrażliwość, walory turystyczne środowiska i rangę ochrony), turystyki wypoczynkowej, kwalifikowalnej, m. in. konnej, rowerowej, biznesowej (ze względu na kierunki napływu turystów, natężenie i rodzaj ruchu turystycznego).

Poza walorami środowiska naturalnego i kulturowego dla rozwoju turystyki istotne jest zagospodarowanie turystyczne – baza noclegowa, gastronomiczna oraz obiekty sportowo-rekreacyjne. Zagospodarowanie turystyczne na omawianym obszarze jest rozbudowane punktowo, np. przy J. Piaseczno, J. Zagłębocze, J. Krasne, ale wciąż istnieje potrzeba rozbudowy i modernizacji bazy turystycznej.

Ponadto, szansą dla obszaru jest rozwój przetwórstwa bazującego na endogennych potencjałach, uczestnictwo w przedsięwzięciach kooperacyjnych.

4. Opis rynku pracy

Według danych GUS w roku 2014 średnio na obszarze LGD na 1000 mieszkańców pracujący wynosili 238 osoby (o 17 osób więcej niż w 2012 i o 6 osób więcej niż w 2013) w stosunku do 174 os. dla woj. lubelskiego. Pomimo korzystnej struktury pracujących w całym LGD „Polesie", w gminach poza Puchaczowem i Łęczną, na terenie których funkcjonuje Kopalnia Węgla Kamiennego Lubelski Węgiel „Bogdanka" S.A., struktura pracujących na 1000 ludności nie jest zadowalająca.

Tabela: 6 Pracujący na 1000 ludności w obszarze w podziale na gminy w latach 2012-2014

Gmina	2012	2013	2014
Cyców	138	112	108
Ludwin	70	68	71
Łęczna	150	138	155
Puchaczów	1260	1404	1433
Sosnowica	84	82	89

Spiczyn	54	55	54
Urszulin	64	65	69
Uścimów	83	71	65
Wierzbica	91	98	99

Źródło: Dane GUS

Dane z lat 2010-2014 dotyczące struktury bezrobocia w poszczególnych gminach LGD „Polesie" wskazują, iż po odnotowanym spadku bezrobocia w roku 2011, do roku 2013 bezrobocie rosło, by w roku 2014 znacząco się obniżyć. W rezultacie bezrobocie w roku 2014 było o 34% niższe niż w roku 2010 i wynosiło 6,33%.

Udział kobiet wśród zarejestrowanych bezrobotnych LGD „Polesie" w analizowanym okresie wskazuje, iż wraz z tendencją wzrostu bezrobocia udział kobiet w grupie bezrobotnych waha się od 53% do 57%. Natomiast w roku 2014, gdy bezrobocie znacząco obniżyło swój poziom w stosunku do poprzednich lat udział kobiet w grupie bezrobotnych znacząco wzrósł. Fakt ten wskazuje na znacząco większe trudności kobiet w reintegracji na rynku pracy.

Szczególnie niepokojący jest zanotowany wysoki odsetek osób do 25 roku życia w grupie osób bezrobotnych- średnio 26% w 2014 roku, podczas gdy wśród osób po 50 roku życia- średnio 18% w 2014 roku.

Tabela 7: Liczna bezrobotnych w gminach LGD „Polesie" ogółem, w tym kobiety, osoby do 25 roku życia, osoby powyżej 50 toku życia w latach 2010-2014 na koniec roku

Gmina	Osoby bezrobotne	2010	2011	2012	2013	2014
Cyców	Ogółem	**421**	**388**	**408**	**424**	**330**
	Kobiety	246	232	232	235	181
	Osoby do 25 roku życia	180	132	187	153	120
	Osoby po 50 roku życia	45	38	36	39	37
Ludwin	Ogółem	**267**	**257**	**274**	**291**	**218**
	Kobiety	137	139	153	157	100
	Osoby do 25 roku życia	94	90	125	91	73
	Osoby po 50 roku życia	42	40	43	44	36
Łęczna	Ogółem	**1158**	**1047**	**1027**	**1026**	**858**
	Kobiety	662	653	621	642	502
	Osoby do 25 roku życia	410	324	453	270	185
	Osoby po 50 roku życia	151	137	124	162	163
Puchaczów	Ogółem	**203**	**172**	**175**	**173**	**156**
	Kobiety	118	107	106	107	89
	Osoby do 25 roku życia	75	60	77	48	41
	Osoby po 50 roku życia	25	50	21	32	26
Sosnowica	Ogółem	**234**	**207**	**209**	**218**	**179**
	Kobiety	114	115	118	124	106
	Osoby do 25 roku życia	66	54	52	48	29

	Osoby po 50 roku życia	34	38	41	46	45
Spiczyn	Ogółem	**233**	**250**	**259**	**274**	**232**
	Kobiety	118	140	132	148	116
	Osoby do 25 roku życia	61	75	108	66	43
	Osoby po 50 roku życia	32	36	35	41	33
Urszulin	Ogółem	**287**	**296**	**321**	**329**	**246**
	Kobiety	133	145	158	166	125
	Osoby do 25 roku życia	99	95	94	89	78
	Osoby po 50 roku życia	34	51	46	54	50
Uścimów	Ogółem	**176**	**175**	**179**	**199**	**191**
	Kobiety	87	85	97	92	85
	Osoby do 25 roku życia	38	42	48	52	48
	Osoby po 50 roku życia	22	24	22	28	29
Wierzbica	Ogółem	**371**	**352**	**374**	**402**	**365**
	Kobiety	183	204	205	224	210
	Osoby do 25 roku życia	123	90	88	97	69
	Osoby po 50 roku życia	45	52	64	73	66

Źródło: Dane PUP

5. Działalność sektora społecznego w tym integracja (rozwój społeczny)

Przejawem aktywności społecznej jest udział lokalnej społeczności w organizacjach społecznych. Są to stowarzyszenia, fundacje, Koła Gospodyń Wiejskich, Ochotnicze Straże Pożarne i rosnąca ilość grup nieformalnych, których działalność nastawiona jest między innymi na kultywowanie regionalnych tradycji, rozwój kultury oświaty, rekreacji i sportu, pomoc społeczną i rozwój regionalny.

Tabela 8: Elementy infrastruktury i aktywności społecznej w obszarze LGD „Polesie"

Gmina	Liczba bibliotek	Liczba domów kultury	Liczba wiejskich świetlic	Liczb Kół Gospodyń Wiejskich	Liczba Ochotniczych Straży Pożarnych	Liczba zespołów folklo-rystycznych	Liczba aktywnych grup nieformalnych
Cyców	3	1	7	13	9	1	**13**
Ludwin	3	1	8	1	8	1	**5**
Łęczna	6	2	5	0	8	-	-
Puchaczów	2	1	1	14	12	1	**9**
Sosnowica	3	1	9	1	5	1	**1**
Spiczyn	3	1	2	1	8	-	-
Urszulin	2	-	5	2	7	6	-

Uścimów	2	-	-	-	8	2	1
Wierzbica	4	5	3	5	8	1	5
Razem	**28**	**13**	**40**	**37**	**73**	**13**	**34**

Źródło: Dane z urzędów gmin LGD

Na obszarze LSR zarejestrowanych jest 292 organizacje pozarządowe, w tym 171 wpisanych do rejestru KRS. Wśród nich znajdują się także parafie, które formalnie nie są organizacjami pozarządowymi lecz w rzeczywistości spełniają większość kryteriów NGO i co do zasady wspierane są przez większość darczyńców podobnie jak organizacje pozarządowe.

W LGD „Polesie" mieszka 63 646 osób (stan na 31.12.2014). Tak więc średnia ilość NGO na 10 tyś mieszkańców wynosi tu 26,86 (171 * 10 000/63 771). Jest to średnia niższa dla średniej dla województwa lubelskiego, która wg Danych Lubelskiego Klon Jawor wynosi 28,4, a także od średniej krajowej, która wynosi 27,4. Jednocześnie kondycja tych organizacji nie jest zadowalająca. Większość z nich nie posiada rocznych obrotów większych niż 20 tyś zł. Uzależnione są także od środków lokalnych będących w dyspozycji gmin i powiatów. Dynamika wsparcia NGO w gminach LGD „Polesie" wskazuje zwiększającą się kwotę przeznaczaną przez gminy LGD na współpracę z III sektorem w ciągu ostatnich lat (od poniżej 600 tyś zł w 2012 do 735 000 zł na 2015 r.) ale ciągle jest to kwota na średnim poziomie poniżej 5 000 zł rocznie na organizację z KRS (na 2015 r. 4 309, 94 zł).

Na niskim poziomie znajduje się rozpoznawalność NGO w środowisku lokalnym i zaufanie mieszkańców wobec lokalnych NGO. Z danych moja polis wynika, że aktywność społeczna mierzona sumą środków przekazanych z odpisu 1% podatku organizacjom na danym terenie wskazuje, że średnio 1 mieszkaniec nie przeznaczył na tutejsze NGO więcej niż 0,82 zł (52 326 zł/63 771 mieszkańców) , co jest wartością kilkukrotnie niższą niż średnia dla województwa lubelskiego z odpisu 1% podatku, która wynosi 4,87 zł (10 460 491 zł/ 2 147 746 mieszkańców). Zgromadzone dane wskazują też na znaczne dysproporcje pomiędzy gminami LGD „Polesie". Różnice te obserwowane są zarówno jeśli weźmie się pod uwagę liczbę NGO na 10 tyś mieszkańców jak i w odniesieniu do średniej na 1 NGO w gminie i średnią środków w tej dziedzinie, w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Do mocnych stron natomiast należy że część tutejszych gmin wypracowała standardy współpracy z organizacjami pozarządowymi zgodne z „Modelem współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi" i że wypracowanymi dokumentami (procedury, formularze, itd.) są chętni dzielić się z pozostałymi gminami LGD „Polesie".

Z konsultacji społecznych z mieszkańcami obszaru LGD oraz wyżej przytoczonych danych wynika, iż organizacje pozarządowe mają potencjał, by integrować środowisko lokalne, zaspokajać jego potrzeby, rozwiązywać istotne problemy a także budować społeczeństwo obywatelskie. Jednocześnie mieszkańcy zauważają konieczność wsparcia tej grupy, co ma odzwierciedlenie w LSR.

6. Problemy społeczne na obszarze LGD

Gminy objęte Lokalną Strategią Rozwoju przynależą do obszaru koncentracji wskaźników wskazujących najgorszy dostęp do usług publicznych. Do wyznaczenia tych obszarów zgodnie ze Strategią Rozwoju Kraju 2020 używa się wskaźników obrazujących koncentrację następujących zjawisk: odsetek dzieci w wieku lat 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (przedszkola, punkty i zespoły przedszkolne) -poniżej 50%; średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego w części matematyczno-przyrodniczej w 2008 r. – co najmniej 15% niższe od średniej krajowej; liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjów przypadająca na 1 komputer z dostępem szerokopasmowym w 2008 r. - co najmniej 20% większa od średniej krajowej; odsetek ludności korzystającej z kanalizacji w 2008 r. - poniżej 50%; udział odpadów poddanych odzyskowi w odniesieniu do ilości odpadów wytworzonych w ciągu roku (2008) - poniżej 50%; liczba lekarzy na 10000 mieszkańców w 2008 r. - co najmniej 50% mniejsza od średniej krajowej; liczba osób przypadających na 1 zakład opieki ambulatoryjnej w 2008 r. - co najmniej 40% większa od średniej krajowej; zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych - powyżej średniej krajowej w 2006 r.; średnia liczba uczestników imprez w domach i ośrodkach kultury, klubach i

świetlicach w latach 2003- 2007 na 1 mieszkańca - poniżej średniej krajowej; frekwencja w wyborach samorządowych w 2006 r. - niższa niż 45%.

Ilustracja 2: Obszar koncentracji wskaźników wskazujących najgorszy dostęp do usług publicznych

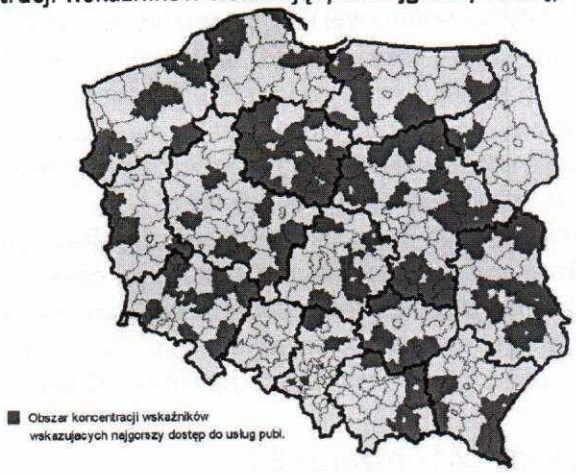

Źródło: Strategia Rozwoju Kraju 2020

Ilustracja 3: Obszary problemowe w województwie lubelskim

Źródło: „Obszary Funkcjonalne w projekcie zmian planu zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego", Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie, 2012

Jednocześnie znaczna grupa osób korzysta ze środowiskowej pomocy społecznej. Zestawienie liczbowe i procentowe w LGD „Polesie" w podziale na gminy ilustruje poniższa tabela

Tabela 9: Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem, stan z 31.12.2014 r.

Gmina	Ludność ogółem	Liczba korzystających	Procent korzystających
Cyców	7 937	548	6,9
Ludwin	5394	750	13,9
Łęczna	23833	882	3,7
Puchaczów	5444	414	7,6
Sosnowica	2668	632	23,7
Spiczyn	5608	634	11,3
Urszulin	4125	285	6,9
Uścimów	3321	462	13,9
Wierzbica	5316	819	15,4
LGD „Polesie"	**63646**	**5426**	**8,52**

Źródło: Dane GUS oraz z urzędów gmin LGD

Ponadto mieszkańców obszaru objętego LSR cechuje rozluźnienie więzi społecznych, słabe wzajemne zaufanie, niewystarczająca znajomość zasobów obszaru, w tym innych mieszkańców i związany z tym niski poziom współpracy (sąsiedzkiej, sektorowej i międzysektorowej) oraz niewielki poziom organizacji społecznej (samoorganizacji). Coraz wyraźniej też występują znieczulice społeczne i procesy defaworyzacji określonych grup społecznych (młodzieży, w tym seniorów, osób niepełnosprawnych). Także kondycja sektora organizacji pozarządowych nie jest zadowalająca gdyż zarówno liczba NGO jak i ich zasoby znajdują się poniżej średniej województwa, a organizacje są mało samodzielne. Jednocześnie jednak są na tyle silne, by móc pełnić ważne funkcje społeczne.
Uciążliwym problemem dla mieszkańców jest słaba dostępność do infrastruktury publicznej (parkingów, toalet, placów zabaw, obiektów małej infrastruktury turystycznej, obiektów sportowo-rekreacyjnych, itd.), w tym także niewiele ułatwień w tym zakresie dla osób niepełnosprawnych. Sprawia to, że zanikają tu umiejętności życia publicznego, spędzania czasu wolnego i wspólnej zabawy poza rodziną, a przestrzeń publiczna staje się słabo zaludniona i w coraz mniejszym stopniu pełni funkcje integrujące.

7. Wewnętrzna spójność obszaru LSR

Gminy należące do LGD „Polesie" położone są na obszarze wyróżniającym się wysokimi walorami środowiska przyrodniczego i wykazują jednorodność cech pod względem typu krajobrazu, klimatu, gleb, lesistości, zasobów wodnych oraz stanu środowiska naturalnego. Większość, bo 43% gruntów LGD „Polesie" stanowią grunty orne. Obszar gmin LGD „Polesie" odznacza się wysokim wskaźnikiem lesistości oraz powierzchnią łąk i pastwisk. Zarówno lasy, jak i łąki i pastwiska zajmują po 20% powierzchni LGD. Spójność przyrodnicza wynika z jednorodności zbiorowisk roślinnych i bogactwa gatunków ptactwa, gadów i płazów na tym obszarze. Na spójność środowiskową wpływają charakterystyczne dla tego obszaru ekosystemy wodne i wodno-błotne w dużym stopniu zarośnięte roślinnością wodną oraz zarośla łozowe, porastające tereny zabagnione. Elementem integrującym opisywany obszar są ustanowione tutaj obszary chronione i pomniki przyrody, w tym Poleski Park Narodowy, a także przynależność obszaru do Europejskiej Sieci Ekologicznej NATURA 2000 i do systemu ochrony przyrody ECONET PL, który jest częścią krajowej sieci ekologicznej i częścią ECONET-Europa.
Główne cechy spójności przyrodniczej, wspólne dla gmin tworzących LGD „Polesie" to:

- Przynależność obszaru do transgranicznego rezerwatu biosfery Polesie Zachodnie
- Lesistość terenu – olsy, bory bagienne, brzezina bagienna, itd.
- Bogata ornitofauna, populacja żółwia błotnego
- Znaczna ilość terenów chronionych (parki krajobrazowe i park narodowy, obszary Natura 2000)

Gminy objęte obszarem LSR przynależą do obszaru kulturowego Polesia, z zachowanym bogactwem kultury tradycyjnej przejawiającej się w różnych formach, m.in. :

- tradycyjnych rzemiosł i umiejętności (wikliniarstwo, rybactwo, myślistwo, pszczelarstwo, itd.)
- regionalnych potraw i ubiorów poleskich,
- specyficznych form budownictwa (chałupy o konstrukcji słupowej lub w zrąb z dachem półszczytowym, czworokąt z budynkiem mieszkalnym zlokalizowanym przy drodze, stawionym szczytem do niej, zabudowa tzw. licówki- obiekty te są w znacznej mierze w złym stanie technicznym)
- typowych formach językowych (gwary poleskie), znanych przede wszystkim starszym osobom w społeczności.

Historycznie odrębność kulturową tego obszaru wyznaczało krzyżowanie się wpływu wielu narodów i religii, co sprawia, że omawiany obszar jest strefą wzajemnego przenikania się kultur: polskiej, ruskiej, litewskiej, tatarskiej i żydowskiej, a tym samym wpływy katolickie, prawosławne, judaistyczne i muzułmańskie stworzyły tu bogaty i niepowtarzalny klimat kulturowego pogranicza.

Główne elementy spójności historycznej i kulturowej, wskazujące na jednorodność obszaru to:

- Dziedzictwo ludowej kultury materialnej i niematerialnej Polesia (tradycyjne potrawy, ubiory, rzemiosło i umiejętności, zabudowa/budownictwo poleskie)
- Miejsce spotykania się i przenikania kultur i religii (prawosławie, katolicyzm, protestantyzm, judaizm, islam)
- Doświadczenia historyczne walk o niepodległość (powstanie styczniowe, bitwy podczas I, II wojny światowej i po jej zakończeniu) i związki z ważnymi patriotami (Jan III Sobieski, Tadeusz Kościuszko i inni)

O spójności gospodarczej obszaru świadczy zbliżony poziom infrastruktury i jej sieciowy, w miarę równomierny rozkład na terenie LGD (sieć drogowa, elektryczna, wodociągowa, gazowa, itd.), przy czym należy dodać, że jakość tych połączeń nie jest zadowalająca. Licznie występują zabytkowe pałace, zespoły pałacowo-dworskie, w tym objęte ochrona konserwatorską, przy czym ich stan techniczny jest niezadowalający.

Obszar charakteryzuje znaczna dysproporcja pomiędzy zasobami odnawialnymi środowiska naturalnego (których jest tutaj znacznie więcej niż w innych obszarach Lubelszczyzny), a wykorzystywaniem tych zasobów w przedsiębiorczości, w tym mało jest tu przetwórni, manufaktur czy firm turystycznych. Ponadto działające tu firmy zbyt rzadko działają sieciowo, i zbyt rzadko kooperują między sobą, a zakres usług dla ludności jest mało różnorodny.
Główne cechy spójności gospodarczej obszaru LGD „Polesie" to gospodarka oparta na górnictwie oraz rolnictwie jako głównych działach gospodarki i sieci infrastrukturalne obejmujące obszar.

Główne cechy społeczne obszaru objętego LSR, to: przeludnienie agrarne, koncentracja wskaźników wskazujących najgorszy dostęp do usług publicznych, niski kapitał społeczny, słaba dostępność do infrastruktury publicznej.

8. Potencjały rozwojowe LGD „Polesie"

Potencjałem obszaru z punktu widzenia rangi LGD „Polesie" jest rozwijająca się marka terytorialna Polesia jako obszaru spójnego geograficznie, kulturowo i przyrodniczo, o randze światowej (certyfikat przyrodniczego dziedzictwa UNESCO) objętego formułą Obszaru Strategicznej Interwencji, współtworzona przez LGD „Polesie". Budowanie rozpoznawalności marki LGD „Polesie" było celem spajającym cele LSR na lata 2007-2013 dlatego potencjał ten zostanie wykorzystany ukierunkowując działania niniejszej LSR na zwiększenie znaczenia marki LGD „Polesie" wśród marek terytorialnych województwa lubelskiego (cel nadrzędny obecnego LSR).

Potencjałem obszaru z punktu widzenia rozwoju przedsiębiorczości, poza bliskością aglomeracji lubelskiej, na obszarze LGD są jego zasoby endogenne, w tym przede wszystkim surowce odnawialne (zasoby przyrodnicze, produkty rolnicze, odnawialne źródła energii), dziedzictwo materialne i niematerialne, a także zasoby węgla kamiennego, gazu łupkowego i wód geotermalnych, przy czym należy pamiętać, ze są to zasoby strategiczne państwa, a więc takie co do których decyzje podejmowane są na wyższych poziomach władzy niż LGD. Zasoby produkcji rolniczej predestynują obszar LGD do rozwijania na ich bazie przetwórstwa. Proces ten pozwoli na skracanie łańcuchów produkcji i przekwalifikowywanie się rolników (głownie producenci produktów pierwotnych) w kierunku rozwijających się branży gospodarki, na których produkty końcowe rośnie zapotrzebowanie (np. soki, dżemy, cydr wytworzone na bazie lokalnych jabłek, poduszki ziołowe, potopouri wytworzone na bazie lokalnych ziół, itd.) Z kolei odnawialne zasoby dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego (zarówno te materialne jak i niematerialne) predestynują obszar do rozwijania tu różnych branż turystyki (ornitologicznej, konnej, pieszej, rowerowej, wodnej gastronomicznej, itd.). Proces ten pozwoli rozwijać się obszarowi w sposób zrównoważony wykorzystując tutejsze potencjały w stopniu pozwalającym na

ich odrodzenie się. Z kolei zasobem do pozostałych form przedsiębiorczości są potrzeby mieszkańców w zakresie świadczenia na ich rzecz różnorodnych usług. Obecnie mieszkańcy nabywają tego typu usługi poza obszarem LGD (w tym w centrach handlowo-rozrywkowych) więc zwiększenie ich dostępności w obszarze LSR przekona ich do korzystania z bliższych odległościach od miejsc zamieszkania. Ważnym potencjałem są także tradycje górnicze, które mogą prowadzić do rozwoju tej branży gospodarki, a tym samym zapewnić stabilność finansową większej liczbie mieszkańców obszaru LGD.

Potencjałem obszaru z punktu widzenia rozwoju kapitału społecznego są te dziedziny funkcjonowania społeczności, które wiążą się z aktywizowaniem mieszkańców do działań wspólnych, w tym integrujących grupy dewaloryzowane ze społecznością. Obejmują one realizację imprez integrujących społeczności lokalne, jak i prowadzenie zajęć świetlicowych oraz warsztatów, wernisaży, koncertów, plenerów, ewentów, itd. podczas których dochodzi do wymiany wiedzy, umiejętności i zacieśniania więzi. Doskonałą bazą dla tego typu działań są tradycyjne poleskie umiejętności i zasoby kultury bowiem angażowanie się w ich ochronę i kultywowanie jest działaniem czytelnym dla mieszkańców, a przy okazji wspólnych prac odbudowywane są więzi społeczne. Kluczowa rola w tym względzie w ramach LSR powierzona zostanie sektorowi społecznemu (organizacjom pozarządowym i grupom nieformalnym) i realizowana będzie w ramach parasolowych operacji grantowych wspierając więzi mieszkańców z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, wspierając ich wzajemne zaufanie oraz zwiększając rolę III sektora i grup nieformalnych w LGD „Polesie". Potencjałem do wykorzystania w tym względzie są także osoby, które czują chęć działania w ramach wolontariatu na rzecz dobra publicznego dlatego ich zapał będzie wykorzystywany w LSR poprzez specjalnie dedykowane im operacje. Potencjałem obszaru z punktu widzenia poprawy kondycji fizycznej mieszkańców są te dziedziny sportu i rekreacji, które pozwalać będą na amatorskie angażowanie się w zajęcia sportowe, rozwój rekreacji na świeżym powietrzu i które zachęcać będą do zdrowego stylu życia. Ważnym potencjałem w tym względzie jest funkcjonowanie na obszarze klubów i sekcji sportowych czy lig i rozgrywek, a także zaplecze ludzkie w postaci trenerów, instruktorów sportu, fitness, animatorów życia sportowego, itd. Potencjałem jest także rozwijająca się moda na uprawianie sportu na świeżym powietrzu: uczestnictwo w imprezach plenerowych: rajdach, biegach (pieszych i nordic walking), maratonów rowerowych, spływów kajakowych, itd. Formy te na obszarze LGD „Polesie" były już realizowane dlatego potencjałem jest także doświadczenie w zakresie ich organizacji. Na obszarze LGD „Polesie" istnieje 9 wydarzeń sportowych kompatybilnych do zasobów Polesie (m.in. rajdy rowerowe, maratony, biegi branżowe – jezior, ekologiczne, rajdy nordic walking, itd.), specyficznych dla obszaru LGD, z tradycjami realizacji i z rozwijającą się marką, dlatego włączenie ich do LSR i korzystanie z ich zasobów jest ze wszech miar uzasadnione. Elementem integrującym tego typu działania będzie ich charakter amatorski (nie wyczynowy) co zachęcać będzie do udziału w nich i będzie wspierać modę na ekologiczny styl życia, zgodny z marką Polesia.

Podsumowując należy stwierdzić, że w ramach realizacji LSR wykorzystywane będą w znacznym stopniu zasoby i potencjały endogenne, co przejawia się w całej konstrukcji LSR

Dzięki konsultacjom społecznym i wypracowaniu analizy SWOT możemy formułować cele, przedsięwzięcia i wskaźniki a także opracować budżet LSR. Tak szeroka baza wyjściowa stwarza możliwość spojrzenia na obszar LSR z perspektywy różnych podmiotów i daje wiarygodny pogląd na to, które problemy są najistotniejsze i wymagają rozwiązania. Potrzeby, zasoby i potencjały wynikają z wypracowanej podczas konsultacji analizy SWOT, powiązanej z diagnozą obszaru. Diagnoza wskazuje najważniejsze problemy i kierunki LSR.

Rozdział IV Analiza SWOT

Planowanie strategiczne dla obszaru objętego LSR wymaga przeprowadzenia analizy mocnych i słabych stron badanego obszaru oraz szans i zagrożeń, które stwarzają istniejące lub mogące pojawić

się czynniki zewnętrzne. Sformułowanie misji i celów LSR poprzedza etap diagnozy strategicznej, którą podsumowuje najczęściej stosowana metoda analizy strategicznej – analiza SWOT (nazwa jest akronimem angielskich słów Strengths -mocne strony, Weaknesses - słabe strony, Opportunities-szanse w otoczeniu, Threats -zagrożenia w otoczeniu).

Analiza SWOT została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli wszystkich 9 gmin tworzących Lokalną Grupę Działania, z udziałem przedstawicieli sektora publicznego, społecznego i gospodarczego. Jest więc wynikiem wiedzy, poglądów i spostrzeżeń przedstawicieli trzech sektorów na temat analizowanego obszaru zgromadzonych w ramach przeprowadzonych konsultacji. Sporządzona została w następujących obszarach: społeczeństwo, gospodarka, infrastruktura i zasoby.

I. Społeczeństwo			
Mocne strony	Odniesienia do diagnozy	Słabe Strony	Odniesienia do diagnozy
• rosnąca świadomość na temat możliwych form zaangażowania w życie społeczne • rosnąca liczba grup nieformalnych • rosnąca ilość lokalnych liderów inicjujących działalność społeczną • zaangażowanie mieszkańców w wydarzenia o charakterze lokalnym • wypracowane mechanizmy współpracy między organizacjami pozarządowymi a instytucjami publicznymi • doświadczenie we wdrażaniu kluczowych technik i metod partycypacyjnych • różnorodność etniczna, religijna i kulturowa (obok katolików żydzi, protestanci, prawosławni; obok Polaków Niemcy, Ukraińcy, Żydzi, Rosjanie) • zachowane wśród osób starszych tradycje (rzemiosło, umiejętności, przepisy, legendy, itd.) • amatorska działalność twórcza typu zespoły taneczne, śpiewacze, warsztaty umiejętności • wydarzenia o charakterze ekologiczno-sportowym	III.3 III.4 III.5 III.8	• niski poziom zaufania społecznego • niski poziom współpracy (sąsiedzkiej, wewnątrzsektorowej, międzysektorowej) • niski poziom samoorganizacji społecznej (mało działań wspólnych typu pomalowanie kapliczki, zagospodarowanie skweru, lokalne miejsce spotkań, itd.) • pogłębiające się różnice w poziomie życia mieszkańców związane z rozwarstwieniem społecznym • nieadekwatne do potrzeb lokalnego rynku pracy kształcenie formalne młodzieży • wysoki poziom bezrobocia i emigracja zarobkowa osób do 30 roku życia • bezrobocie wśród osób spoza sektora rolniczego i górniczego • zanikające, na skutek rewolucji technologicznej, więzi międzypokoleniowe, w tym rodzinne • zanikające umiejętności spędzania czasu wolnego i wspólnej zabawy w grupie przyjaciół, sąsiadów (poza rodziną) • niska rozpoznawalność organizacji pozarządowych w środowisku lokalnym • mała samodzielność finansowa organizacji pozarządowych • mała elastyczność instytucji społecznych w dopasowywaniu się do zachodzących zmian społecznych • osłabienie komunikacji międzypokoleniowej w przekazywaniu tradycyjnych umiejętności • brak profesjonalnych zespołów/grup działających w dziedzinie kultury • ograniczona oferta zajęć hobbystycznych, w tym kultywujących lokalne tradycje w świetlicach i domach kultury	III.3 III.4 III.5 III.6

Szanse	Odniesienia do diagnozy	Zagrożenia	Odniesienia do diagnozy
• aktywne włączenie się społeczności w realizację LSR • rozwój polityk wspierania osób i grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem z rynku pracy • kampanie społeczne promujące ideę wolontariatu, współpracy i społeczeństwa obywatelskiego • znajomość technik partycypacyjnych • rozwijająca się moda na zdrowy tryb życia	III.5 III.8	• starzejące się społeczeństwo • postępująca emigracja (odpływ aktywnych osób) • zbyt standardowe i mało reprezentatywne „imprezy lokalne", nieodróżniające się od innych imprez ani jakością, ani renomą (np. występujących grup), ani poprzez związek z lokalnymi tradycjami • postępujący proces globalizacji • wzrost zainteresowania uczestnictwem w kulturze wyłącznie za pośrednictwem Internetu • postępujący zanik więzi międzyludzkich, które gwarantują trwałość tradycji lokalnych	III.6 III.7

II. Gospodarka			
Mocne strony	Odniesienia do diagnozy	Słabe Strony	Odniesienia do diagnozy
• dobrze prosperujący przemysł górniczy, zapewniający znacząca ilość miejsc pracy – Lubelski Węgiel „Bogdanka" S.A. • rozwijający się sukcesywnie przemysł turystyczny związany głównie z turystycznymi walorami Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego • bliskość Lublina jako rynku zbytu produktów turystycznych opartych na dziedzictwie kulturowym i przyrodniczym • obszar rolniczy- łatwy dostęp do pierwotnych produktów rolnych stanowiących bazę dla przetwórstwa • nazwa "Polesie" jako nazwa krainy geograficznej jest ugruntowana w	III.3 III.4 III.8	• w ofercie turystycznej obszaru brakuje atrakcji turystycznych funkcjonujących w skali całego roku kalendarzowego • małe zróżnicowanie standardów usług turystycznych • miejsca noclegowe w znacznej mierze nie spełniają oczekiwań klientów w zakresie standardów jakości • rolnictwo obszaru ma charakter niskoobszarowy i niskotowarowy • znikoma ilość firm przetwórczych bazujących na potencjale rolniczym obszaru • większość firm na obszarze stanowią mikro i małe przedsiębiorstwa • niska innowacyjność przedsiębiorstw • przewaga przedsiębiorczości, która nie generuje wartości dodanej- głównie związanej z handlem • niski stopień utożsamiania się przedsiębiorców lokalnych z marką LGD "Polesie"	III.3 III.6 III.7

świadomości potencjalnych odbiorców produktów i usług		• dotąd marka nie LGD "Polesie" nie kojarzy się z marką żadnego konkretnego przedsiębiorstwa z podregionu i vice versa • brak określonego profilu marketingu zewnętrznego, który zainteresuje mieszkańców Lublina podróżowaniem na Polesie • niski stopień świadomości mieszkańców LGD "Polesie" i turystów na temat bogactwa i specyfiki obszaru	
Szanse	Odniesienia do diagnozy	Zagrożenia	Odniesienia do diagnozy
• rozwijający się popyt na usługi turystyczne wśród mieszkańców aglomeracji lubelskiej • rozwój przetwórstwa bazującego na endogennych potencjałach • dywersyfikacja działalności gospodarczej • poprawa struktury agrarnej gospodarstw • tworzenie grup producenckich • dostępność funduszy zewnętrznych na rozwój przedsiębiorczości • program ulg dla inwestorów i przedsiębiorców • inwestycje w energetykę w tym odnawialne źródła energii • obniżenie kosztów prowadzenia działalności gospodarczej • wejście w życie uregulowań prawnych umożliwiających sprzedaż przetworzonych produktów rolnych bezpośrednio przez rolników	III.3 III.8	• ograniczenie dostępu do wschodnich rynków zbytu produktów rolnych • odpływ wykształconych mieszkańców • zmniejszony popyt na użytkowanie i wydobycie węgla • zwiększenie obciążeń fiskalnych firm i kosztów pracy • zwiększające się bariery wejścia (restrykcje, obciążenia, itd.) związane z funkcjonowaniem firm	III.3

• rosnąca rozpoznawalność Polesia jako terytorium kluczowego dla tożsamości województwa • zwiększająca się moda na zdrowy, ekologiczny styl życia • rozwijająca się moda na produkty ściśle związane ze swym miejscem pochodzenia, w tym z chronioną nazwą pochodzenia, chronionym oznaczeniem geograficznym i stanowiące gwarantowana tradycyjną specjalność			

III. Infrastruktura i zasoby

Mocne strony	Odniesienia do diagnozy	Słabe Strony	Odniesienia do diagnozy
• stosunkowo dobrze rozwinięta sieć dróg • stosunkowo dobrze rozwinięte sieci wodociągowe, gazowe, telefoniczne, światłowodowe • istniejąca infrastruktura społeczna, w tym świetlice środowiskowe • bliskość miasta wojewódzkiego • liczne, zabytkowe obiekty dziedzictwa kulturowego, w tym sakralnego • duża liczba terenów wodnych: jezior, zbiorników, rzek • przynależność obszaru do rezerwatu biosfery Polesie Zachodnie", wpisanego na listę dziedzictwa UNESCO MaB (Człowiek i środowisko)	III.3 III.4 III.7	• słaba jakość dróg dojazdowych • niewystarczająca ilość chodników • niewystarczająca ilość lamp ulicznych • niewystarczająca ilość toalet publicznych • niewystarczająca ilość miejsc parkingowych w miejscach publicznych • braki w małej infrastrukturze turystycznej (ławki, altany, tablice ogłoszeniowe, witacze etc.) • braki w zapleczu /infrastrukturze sportowo-rekreacyjnej (zbyt mało, źle umiejscowiona, wybrakowana, słabej jakości) niewystarczająco wyposażone świetlice środowiskowe i domy kultury • zły stan techniczny obiektów zabytkowych • niewystarczająca ilość i jakość wyposażenia lokalnych placówek kultury do prowadzenia oczekiwanej przez mieszkańców oferty kulturalno-artystycznej	III.6 III.7

• różnorodność biologiczna (w tym gatunki unikatowe jak żółw błotny oraz pomniki przyrody) • „Polesie" ma pozytywne skojarzenia z dziewiczą i bezkresną naturą		• lasy i tereny zielone cyklicznie zanieczyszczane w okresie nasilonego ruchu turystycznego	
Szanse	Odniesienia do diagnozy	Zagrożenia	Odniesienia do diagnozy
• polityka UE na rzecz poprawy spójności terytorialnej i związana z tym dostępność do funduszy • rozwój idei partnerstw publiczno-prywatnych • rozwój turystyki kulturowej • rozwój turystyki sportowej • rozwój ekoturystyki • rozwój systemów zachowywania tradycji (muzea, skanseny, pokazy, wioski tematyczne, produkty lokalne)	III.8	• załamanie koniunktury w górnictwie i znaczące ograniczenie wpływów do budżetów gmin LGD • kompletna dewastacja zabytkowych obiektów dziedzictwa kulturowego na skutek działania czynników atmosferycznych • spadek atrakcyjności turystycznej obszaru ze względu na powierzchniowe zanieczyszczenie środowiska • zmiany klimatyczne	III.7 III.8

Rozdział V Cele i wskaźniki

1.0	Cel ogólny 1	Wzmocnienie kapitału społecznego LGD "Polesie"				
1.1	Cele szczegółowe	Rozwój integracji społecznej na terenie LGD "Polesie"				
1.2		Wzrost kompetencji i umiejętności mieszkańców LGD "Polesie", w tym w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych				
1.3		Podniesienie poziomu współpracy i zaangażowania społeczności lokalnej LGD "Polesie"				
		Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
W.1.0	Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem		%	8,52	8,46	GUS
		Wskaźniki rezultatów dla celów szczegółowych	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
w.1.1	Liczby uczestników imprez integracyjnych		Osoba	0	1350	Ankieta monitorująca/dane własne LGD
w.1.1	Liczba osób z grup defaworyzowanych z terenu LGD, których poziom integracji społecznej wzrósł		Osoba	0	300	Ankieta monitorująca/dane własne LGD
w.1.2	Liczba osób przeszkolonych		Osoba	0	160	Ankieta monitorująca/dane własne LGD

w.1.2	Liczba osób z grup defaworyzowanych wśród liczby osób przeszkolonych	Osoba	0	50	Ankieta monitorująca/dane własne LGD
w.1.2	Liczba osób ze społeczności lokalnej, które nabyły nową wiedzę i umiejętności w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych	Osoba	0	15	Ankieta monitorująca/dane własne LGD
w.1.3	Liczba osób przeszkolonych	Osoba	0	15	Ankieta monitorująca/dane własne LGD

Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, itp.)	Wskaźniki produktu				
				Nazwa	Jednostka miary	Wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
						Początkowa 2016 rok	Końcowa 2023 rok	
1.1.1	Integrowanie społeczności lokalnej	Mieszkańcy, turyści	Projekt grantowy, konkurs	Liczba wydarzeń/imprez	Sztuka	0	27	Ankieta monitorująca/dane własne LGD
			Projekt grantowy, konkurs	Liczba godzin zajęć integracyjnych dla mieszkańców	Godzina	0	1500	Ankieta monitorująca/dane własne LGD
			Projekt grantowy, konkurs	Liczba godzin zajęć międzypokoleniowych z udziałem seniorów	Godzina	0	300	Ankieta monitorująca/dane własne LGD
1.2.1	Realizacja inicjatyw edukacyjnych	Mieszkańcy	Projekt grantowy, konkurs	Liczba szkoleń	Sztuka	0	4	Ankieta monitorująca/dane własne LGD
		Mieszkańcy	Projekt grantowy, konkurs	Liczba wizyt studyjnych na temat ochrony środowiska i zmian klimatycznych	Sztuka	0	1	Ankieta monitorująca/dane własne LGD
1.3.1	Budowanie partnerstw	NGO, JST, biznes, grupy nieformalne	Projekt grantowy	Liczba szkoleń	Sztuka	0	4	Ankieta monitorująca/dane własne LGD
SUMA								

2.0	Cel ogólny 2	Rozwój przedsiębiorczości na terenie LGD "Polesie"
2.1	Cele szczegółowe	Tworzenie nowych przedsiębiorstw na terenie LGD "Polesie"
2.2		Rozwój istniejących przedsiębiorstw na terenie LGD "Polesie"
2.3		Rozwój kompetencji w LGD "Polesie" w zakresie przedsiębiorczości

	Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
W.2.0	Podmioty zarejestrowane w rejestrze REGON na 10000 ludności	Sztuka	532	535	GUS

	Wskaźniki rezultatów dla celów szczegółowych	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
w.2.1	Liczba utworzonych miejsc pracy	Sztuka	0	12	Ankieta monitorująca/dane własne LGD

w.2.1	Liczba zastosowanych rozwiązań innowacyjnych w nowopowstałych firmach	Sztuka	0	3	Ankieta monitorująca/dane własne LGD
w.2.1	Liczba nowych firm utworzonych przez osoby z grupy defaworyzowanej	Sztuka	0	1	Ankieta monitorująca/dane własne LGD
w.2.2	Liczba utworzonych miejsc pracy	Sztuka	0	15	Ankieta monitorująca/dane własne LGD
w.2.2	Liczba utrzymanych miejsc pracy	Sztuka	0	15	Ankieta monitorująca/dane własne LGD
w.2.2	Liczba zastosowanych rozwiązań innowacyjnych w istniejących firmach	Sztuka	0	3	Ankieta monitorująca/dane własne LGD
w.2.2	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa ze wsparciem grup defaworyzowanych	Sztuka	0	1	Ankieta monitorująca/dane własne LGD
w.2.3	Liczba osób oceniających szkolenie jako adekwatne do oczekiwań	Osoba	0	32	Ankieta monitorująca/dane własne LGD
w.2.3	Liczba osób przeszkolonych	Osoba	0	32	Ankieta monitorująca/dane własne LGD

Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, itp.)	Wskaźniki produktu				
				Nazwa	Jednostka miary	Wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
						Początkowa 2016 rok	Końcowa 2023 rok	
2.1.1	Tworzenie nowych przedsiębiorstw	Mieszkańcy	Konkurs	Liczba zrealizowanych operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	Sztuka	0	12	Ankieta monitorująca/dane własne LGD
		Mieszkańcy	Konkurs	Liczba zrealizowanych operacji ukierunkowanych na innowacje	Sztuka	0	3	Ankieta monitorująca/dane własne LGD
2.2.1	Rozwijanie działalności gospodarczej	Przedsiębiorcy	Konkurs	Liczba zrealizowanych operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	Sztuka	0	15	Ankieta monitorująca/dane własne LGD
		Przedsiębiorcy	Konkurs	Liczba zrealizowanych operacji ukierunkowanych na innowacje	Sztuka	0	3	Ankieta monitorująca/dane własne LGD
2.3.1	Zwiększenie kompetencji przedsiębiorców w zakresie	Przedsiębiorcy	Konkurs	Liczba godzin grupowego	Godzina	0	160	Ankieta monitorująca/dane własne LGD

	prowadzenia działalności gospodarczej			doradztwa kompetencyjnego				
2.3.2	Rozwijanie wydarzeń turystycznych	NGO, mieszkańcy, firmy	Projekt grantowy	Liczba operacji polegających na wykreowaniu i realizacji nowych wydarzeń turystycznych	Sztuka	0	2	Ankieta monitorująca/dane własne LGD
SUMA								

3.0	Cel ogólny 3	Wzrost atrakcyjności obszaru LGD „Polesie"
3.1		Zachowanie dziedzictwa przyrodniczego LGD "Polesie"
3.2		Zachowanie dziedzictwa kulturowego LGD "Polesie"
3.3		Rozwój infrastruktury użyteczności publicznej na terenie LGD „Polesie"
3.4		Promocja obszaru LGD „Polesie"

	Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
W.3.0	Saldo migracji na obszarze gmin objętych LSR	Osoba	-33	-30	GUS

	Wskaźniki rezultatów dla celów szczegółowych	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
w.3.1	Powierzchnia terenów zielonych, których atrakcyjność przyrodnicza wzrosła	ha	0	1	Ankieta monitorująca/dane własne LGD
w.3.2	Liczba osób odwiedzających zabytki wyremontowane w ramach LSR	Sztuka	0	1200	Ankieta monitorująca/dane własne LGD
w.3.3	Liczba użytkowników powstałej infrastruktury użyteczności publicznej	Osoba	0	4000	Ankieta monitorująca/dane własne LGD
w.3.3	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych wśród obiektów infrastruktury użyteczności publicznej wspartych w ramach LSR	Sztuka	0	3	Ankieta monitorująca/dane własne LGD
w.3.4	Liczba osób zainteresowanych produktami i lub usługami LGD "Polesie"	Sztuka	0	8000	Ankieta monitorująca/dane własne LGD

	Przedsięwzięcia	Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, itp.)	Wskaźniki produktu: Nazwa	Jednostka miary	Wartość: Początkowa 2016 rok	Wartość: Końcowa 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
3.1.1	Ochrona środowiska naturalnego	Mieszkańcy, turyści	Konkurs, Projekt grantowy	Liczba operacji dotyczących oczyszczania lasów i terenów zielonych	Sztuka	0	2	Ankieta monitorująca/dane własne LGD
3.2.1	Ochrona dziedzictwa kulturowego	Mieszkańcy, turyści	Konkurs, Projekt grantowy	Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim	Sztuka	0	3	Ankieta monitorująca/dane własne LGD
3.3.1	Budowa i rozbudowa infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej	Mieszkańcy, turyści	Konkurs, projekt grantowy	Liczba nowych elementów małej infrastruktury turystycznej	Sztuka	0	45	Ankieta monitorująca/dane własne LGD

		Mieszkańcy, turyści	Konkurs, projekt grantowy	Liczba nowych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Sztuka	0	9	Ankieta monitorująca/dane własne LGD
3.3.2	Poprawa jakości infrastruktury kultury	Mieszkańcy	Konkurs, projekt grantowy	Liczba operacji dotyczących poprawy jakości infrastruktury kultury	Sztuka	0	9	Ankieta monitorująca/dane własne LGD
3.4.1	Promocja markowych produktów i usług LGD „Polesie"	Mieszkańcy, turyści	Konkurs, projekt grantowy	Liczba nowych kampanii promujących markę LGD "Polesie"	Sztuka	0	4	Ankieta monitorująca/dane własne LGD
		Mieszkańcy, turyści	Konkurs, projekt grantowy	Liczba publikacji promujących markę LGD "Polesie"	Sztuka	0	2	Ankieta monitorująca/dane własne LGD
		Mieszkańcy, turyści	Konkurs, projekt grantowy	Liczba wydarzeń / imprez	Sztuka	0	4	Ankieta monitorująca/dane własne LGD
SUMA								

Współpraca, koszty bieżące, aktywizacja

		Wskaźniki oddziaływania	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
W.4.0	Liczba LGD, które współpracują ze sobą w projektach współpracy		Sztuka	0	6	Podpisane porozumienia między LGD, lista wspólnych przedsięwzięć, zasoby internetu
W.5.0	Liczba podmiotów zdolnych do opracowywania i wdrażania operacji w ramach LSR na lata 2014-2020		Sztuka	0	56	Złożone wnioski na konkursy, listy napisanych projektów, deklaracje chęci złożenia projektów, ankiety ewaluacyjne
w.6.0	Procent podmiotów z LGD „Polesie" zadowolonych z jakości usług świadczonych przez LGD		Procent	0	75	Ankiety, wyniki ewaluacji
		Wskaźniki rezultatów	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
w.4.1.	Liczba projektów współpracy wykorzystujących lokalne zasoby		Sztuka	0	2	Listy intencyjne w sprawie realizacji projektów współpracy
w.4.1.	Liczba projektów współpracy skierowanych do następujących grup docelowych: przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane, turyści		Sztuka	0	2	Umowy w sprawie realizacji projektów współpracy
w.5.1	Liczba osób z dostępem do informacji o LSR		Osoba	0	1000	Wejścia na stronę internetową LGD „Polesie", miejsca publiczne w których dostępne są publikacje LGD
w.5.2	Liczba podmiotów z obszaru LGD „Polesie" między którymi następuje wymiana informacji w obrębie wdrażania LSR		Sztuka	0	27	Porozumienia między podmiotami, złożone wnioski w projektach grantowych, informacje na stronach internetowych i w mediach społecznościowych
w.5.3	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych		Osoba	0	180	Listy obecności, ankieta
w.5.3	Liczba osób korzystających z indywidualnego doradztwa		Osoba	0	90	Listy obecności, ankieta

w.5.3	Liczba osób zadowolonych ze spotkań przeprowadzonych przez LGD	Osoba	0	144	Ankiety, wyniki monitoringu i ewaluacji
w.5.3	Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD	Osoba	0	40	Karty doradztwa, wyniki konkursów, wyniki monitoringu i ewaluacji
w.5.3	Liczba osób/podmiotów, które złożyły wniosek po uprzednim otrzymaniu doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR	Osoba	0	90	Karty doradztwa, wyniki konkursów, wyniki monitoringu i ewaluacji
w.6.1	Liczba władz i pracowników LGD „Polesie" u których wzrosły umiejętności w zakresie zarządzania i /lub obsługi LSR	Osoba	0	18	Wyniki monitoringu i ewaluacji

Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, itp.)	Wskaźniki produktu				
				Nazwa	Jednostka miary	Wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
						Początkowa 2016 rok	Końcowa 2023 rok	
4.1.1	Poprawa efektywności w rozwiązywaniu wspólnych problemów lokalnych grup działania	Lokalne grupy działania	Projekty współpracy	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	Sztuka	0	2	Opisy projektów współpracy, korespondencja między LGD
		Lokalne grupy działania	Projekty współpracy	Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	Sztuka	0	6	Opisy projektów współpracy, korespondencja między LGD
5.1.1	Informowanie o realizacji LSR LGD „Polesie"	Mieszkańcy, NGO, JST, biznes	Aktywizacja	Liczba kwartalników wydanych przez LGD „Polesie"	Sztuka	0	30	Protokoły odbioru, zasoby własne LGD, internet
		Mieszkańcy, NGO, JST, biznes	Aktywizacja	Liczba miesięcy, w których aktualizowana będzie strona internetowa LGD Polesie w zakresie realizacji LSR	Miesiąc	0	90	Internet, faktury/rachunki za zakup domeny, serwery, umowy za aktualizację strony, zarchiwizowane informacje
5.2.1	Ułatwianie wymiany informacji między beneficjentami LSR	Mieszkańcy, NGO, JST, biznes	Aktywizacja	Liczba przeprowadzonych międzysektorowych targów współpracy	Sztuka	0	2	Harmonogramy przebiegu, plakaty, ogłoszenia
5.3.1	Zapewnienie przepływu informacji o konkursach i projektach grantowych	Mieszkańcy	Aktywizacja	Liczba spotkań/wydarzeń adresowanych do mieszkańców	Sztuka	0	45	Listy obecności, dzienniki zajęć, zdjęcia
5.3.2	Świadczenie Indywidualnego doradztwa	NGO, JST, Biznes, mieszkańcy	Koszty bieżące	Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	Osoba	0	90	Karty doradztwa
6.1.1	Działania służące podniesieniu kwalifikacji, wiedzy i umiejętności osób zaangażowanych w realizację LSR LGD „Polesie"	Pracownicy LGD „Polesie"	Koszty bieżące	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników i organów LGD	Osobodni	0	154	Certyfikaty
6.2.1	Monitoring i ewaluacja osiągania celów LSR LGD „Polesie"	NGO, JST, biznes	Koszty bieżące	Liczba okresowych badań ewaluacyjnych dotyczących osiągania celów LSR LGD „Polesie"	Sztuka	0	4	Raport z badań ewaluacyjnych
6.2.2	Prowadzenie biura LGD „Polesie"	Pracownicy i organy LGD oraz NGO, JST, biznes, mieszkańcy	Koszty bieżące	Liczba miesięcy prowadzenia biura	Miesiąc	0	90	Faktury, rachunki, dowody księgowe i ich zestawienia
SUMA								

Zdefiniowanie celów i wskaźników LSR przeprowadzone zostało metodami partycypacyjnymi opisanymi szczegółowo w rozdziale II LSR. W wyborze celów i przedsięwzięć LSR kierowano się przede wszystkim wnioskami z uwarunkowań i specyfikacji obszaru oraz wnioskami z analizy SWOT, która podsumowuje etap diagnozy problemów, a także oczekiwaniami i preferencjami ludności, wyrażanymi podczas konsultacji społecznych, które odbyły się we wszystkich dziewięciu gminach z terenu działania LGD. Punktem odniesienia do ustalania celów ogólnych i szczegółowych oraz przedsięwzięć je realizujących była ocena jakości życia mieszkańców przez pryzmat wykorzystania zasobów obszaru dla jego rozwoju, stanu środowiska naturalnego, warunków prowadzenia działalności gospodarczej, sytuacji na rynku pracy, a także zagrożeń wykluczeniem społecznym na obszarze LSR. Ocena ta umożliwiła dokonanie hierarchizacji czynników szczegółowo zidentyfikowanych w analizie SWOT, co w konsekwencji umożliwiło sformułowanie celów najbardziej pożądanych do realizacji.

Cele LSR odnoszą się tylko do pewnej części zagadnień i problemów specyficznych dla LGD. W założeniu są bowiem zgodne z celem w ramach inicjatywy RLKS Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, tj. cel 6B „Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich" w ramach priorytetu 6 „Wspieranie włączenia społecznego, ograniczenia ubóstwa i rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich" poprzez wdrażanie lokalnych strategii rozwoju. Cele są adekwatne do specyfiki obszaru. Są konkretnie sformułowane, mierzalne i mogą zostać osiągnięte w okresie wdrażania LSR. Opierają się na silnych stronach, dążą do wzmocnienia słabych, wykorzystania okazji i przeciwstawianiu się zagrożeniom. Nawiązując do celów przekrojowych PROW 2014-2020, są zgodne z jego trzema celami ***klimat, środowisko, innowacje***.

Cele i wskaźniki opracowane zostały w ścisłej korelacji z wnioskami zebranymi podczas przeprowadzonych technik partycypacyjnych tj. warsztatów przyszłościowych, badań fokusowych, spotkań grup roboczych, spotkań konsultacyjnych, badań ankietowych z przedsiębiorcami

Rozdział VI Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

1. Formy wsparcia operacji w ramach LSR

W ramach realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Polesie" zakłada się realizację dwóch typów operacji:

1. Operacji realizowanych indywidualnie w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD i wybieranych przez organ decyzyjny – Radę LGD, a następnie przedkładane do weryfikacji do Samorządu Województwa Lubelskiego – finansowane z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.
2. Projektów grantowych, czyli operacji których beneficjent będący LGD udziela innym, wybranym przez siebie podmiotom – grantobiorcom, grantów, czyli środków finansowych na realizację zadań służących osiągnięciu celów danej operacji.

Organem decyzyjnym w procesie oceny i wyboru operacji realizowanych przez podmioty inne niż LGD oraz Grantobiorców jest organ decyzyjny LGD – Rada. W ramach Rady szczególne uprawnienia posiada Przewodniczący Rady, który organizuje jej pracę i podejmuje ważne decyzje proceduralne. Intensywność pomocy dla poszczególnych operacji oraz wysokość kwoty wsparcia dla działania polegającego na rozpoczęciu działalności gospodarczej została oparta o konsultacje społeczne z lokalną społecznością, konsultację z pracownikami Powiatowego Urzędu Pracy oraz w oparciu o doświadczenie zaczerpnięte z okresu wdrażania PROW 2007-2013.

LGD określiła następujące maksymalne poziomy intensywności pomocy dla poszczególnych operacji:

- 70 000,00 zł premia na rozpoczęcie działalności gospodarczej – kwota została ustalona na podstawie konsultacji społecznych, z uwagi na sytuacje społeczno-gospodarczą – dostępne na rynku poziomy

dofinansowania są o wiele niższe niż premia założona w LSR i bardzo często nie wystarczające na założenie działalności gospodarczej,
- intensywność pomocy dla działań w zakresie rozwoju przedsiębiorczości do 70% kosztów kwalifikowalnych (zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 z późn. zm.
- projekty grantowe intensywność pomocy dla jednostek sektora publicznego 63,63%, dla organizacji pozarządowych i osób fizycznych (inne niż zakładające lub prowadzące działalność gospodarczą) 80%.

2. Cel tworzenia procedur

W celu zapewnienia przejrzystej, niedyskryminującej procedury wyboru operacji na każdym etapie opracowania procedury zostały skonsultowane z grupą roboczą powołaną do opracowania LSR. Procedury powstały w celu efektywnego wykorzystania środków finansowych przeznaczonych na obszar LGD „Polesie". Właściwe przygotowane procedury oceny i wyboru operacji są bardzo ważnym elementem LSR, gdyż mają one kluczowe znaczenie podczas jej realizacji. Odpowiednio opracowane procedury i kryteria umożliwiają bowiem wybór operacji, których realizacja przełoży się bezpośrednio na osiągnięcie zawartych w strategii celów i wskaźników. Aby zachować przejrzystość procedur przewiduje się prowadzenie rejestru interesów członków Rady pozwalającego na identyfikacje charakteru powiązań z wnioskodawcami poszczególnych członków organu decyzyjnego.

3. Zakres procedur

W niniejszej części przedstawiono procedury związane z oceną i wyborem operacji w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 realizowanych przez podmioty inne niż LGD. W procedurach tych ujęte są następujące kwestie: sposób ogłaszania naboru wniosków, tryb składania i wycofywania wniosków, informacje o zachowaniu w poszczególnych głosowaniach odpowiedniego parytetu, tak aby przedstawiciele władzy publicznej ani żadnej innej pojedynczej grupy interesu nie mieli więcej niż 49% praw głosu w podejmowaniu decyzji, sposób rejestrowania wniosków i wstępna ich weryfikacja, przesłanie wniosków do oceny i wyłączenia z oceny i wyboru operacji, przebieg oceny merytorycznej i wybór operacji, procedura odwoławcza, archiwizacja dokumentów.
Ogłoszenie o naborze w przypadku konkursów dla projektów indywidualnych realizowanych przez beneficjentów innych niż LGD zawiera:
1. Wskazanie instytucji organizującej nabór,
2. Wskazanie terminu składania wniosków – 30 dni ze wskazaniem daty i godziny końcowej – oraz miejsca składania wniosków, a także informacji o formie, w jakiej wniosek powinien być złożony ze wskazaniem strony internetowej, na której dostępny jest Generator wniosków,
3. Wskazanie formy wsparcia,
4. Wskazanie zakresu tematycznego operacji,
5. Obowiązujące w ramach naboru warunki udzielenia wsparcia i lokalne kryteria wyboru operacji, w tym kryteria premiujące,
6. Wskazanie minimalnej liczby punktów, której uzyskanie w wyniku oceny operacji według lokalnych kryteriów wyboru operacji jest warunkiem wyboru operacji,
7. Informację o wymaganych dokumentach, potwierdzających spełnienie warunków udzielenia wsparcia oraz kryteriów wyboru operacji,
8. Wskazanie wysokości pomocy/wartości premii,
9. Wskazanie intensywności pomocy,

10. Wskazanie wysokości limitu środków w ramach ogłaszanego naboru,
11. Informację o miejscu udostępnienia LSR i formularzy: wniosku o udzielenie wsparcia, wniosku o płatność, umowy o udzielenie wsparcia,
12. Informację o miejscu udostępnienia Regulaminu naboru i innych dokumentów zawierających informacje o naborze.

Ogłoszenie o naborze w przypadku projektów grantowych zawiera:
1. Wskazanie instytucji organizującej nabór, jaką jest LGD,
2. Formę naboru,
3. Wskazanie terminu składania wniosków – 30 dni ze wskazaniem daty i godziny końcowej,
4. Wskazanie, że wniosek powinien być złożony poprzez Generator wniosków z oznaczeniem strony internetowej, na której Generator wniosków jest dostępny,
5. Wskazanie formy wsparcia,
6. Wskazanie zakresu tematycznego projektu grantowego wyznaczającego zakres operacji, na które możliwe jest otrzymanie grantu,
7. Wskazanie planowanych do osiągnięcia w ramach projektu grantowego celów i wskaźników,
8. Wskazanie zadań planowanych do realizacji w ramach projektu grantowego,
9. Obowiązujące w ramach naboru warunki przyznania grantu i lokalne kryteria wyboru grantobiorcy, w tym kryteria premiujące,
10. Wskazanie minimalnej liczby punktów, której uzyskanie w wyniku oceny operacji według lokalnych kryteriów wyboru grantobiorców jest warunkiem przyznania grantu,
11. Informację o wymaganych dokumentach, potwierdzających spełnienie warunków udzielenia wsparcia oraz kryteriów wyboru operacji – sporządzoną w formie listy dokumentów,
12. Informację o wysokości kwoty grantu,
13. Wskazanie intensywności pomocy,
14. Wskazanie wysokości limitu środków dostępnego w ramach danego projektu grantowego,
15. Informację o możliwości wnioskowania o zaliczkę ze wskazaniem maksymalnej kwoty zaliczki – jeśli w ramach danego projektu grantowego przewidziano możliwość udzielania płatności zaliczkowych,
16. Informację o miejscu udostępnienia LSR, opisu kryteriów wyboru operacji, zasad przyznawania punktów za spełnienie danego kryterium i formularzy: wniosku o przyznanie grantu, wniosku o płatność wraz ze wzorem sprawozdania, umowy o przyznanie grantu,
17. Informację o miejscu udostępnienia Regulaminu naboru i innych dokumentów zawierających informacje o naborze.

Ogłoszenie o naborze LGD podaje do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie ogłoszenia co najmniej na stronie internetowej LGD ze wskazaniem daty publikacji i na tablicy ogłoszeń LGD. Ogłoszenie może być także zamieszczone w prasie o zasięgu lokalnym obejmującym obszar LGD, na tablicach ogłoszeń oraz stronach internetowych gmin będących członkami LGD. Osobom, którym wnioski otrzymały ocenę negatywną przysługuje odwołanie (wniesienie protestu), który wnosi się do ZW. Jeżeli ZW uzna zasadność protestu, następuje ponowna ocena operacji, której dokonuje Rada zgodnie z procedurami.

Zasady i regulaminy określające parytety w poszczególnych głosowaniach, przejrzysty podział zadań i zakres odpowiedzialności organów LGD, zapewnienie w naborze tych samych kryteriów wyboru, organizację naborów, sposoby zgodności operacji z LSR i wyboru operacji do dofinansowania, ustalenie kwot wsparcia, zasady ustalenia kworum i systemu głosowania, tryb

odwołania wnioskodawców od rozstrzygnięć Rady, znajdują się w odpowiednich załącznikach do wniosku o wybór LSR (Procedura oceny i wyboru operacji w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność" objętego PROW 2014 – 2020 realizowanych przez podmioty inne niż LGD, Procedura oceny i wyboru oraz rozliczania, monitoringu i kontroli grantobiorców w ramach poddziałania „Wsparcie (...)" objętego PROW 2014 – 2020, Regulamin Rady).
Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru zgodnie z wymogami określonymi dla programów, w ramach których planowane jest finansowanie LSR z uwzględnieniem powiązania kryteriów wyboru z diagnozą, celami i wskaźnikami.
W oparciu o te spotkania, kierując się jak najlepszą realizacją celów zdefiniowanych w LSR opracowano następujące kryteria dla poszczególnych operacji według podziału:
1. operacje realizowane przez podmioty inne niż LGD z zakresu podejmowania oraz rozwoju przedsiębiorczości,
2. operacje realizowane przez Grantobiorców,
3. operacje realizowane przez jednostki sektora publicznego,

Dla powyższych operacji opracowano kryteria wyboru operacji według lokalnych kryteriów. Ponadto dla operacji z zakresu podejmowania i rozwijania działalności gospodarczej dodatkowe punkty przyznawane są jeżeli operacja zakłada prowadzenie działalności przetwórczej oraz działalności o charakterze rekreacyjnym lub turystycznym. Kryteria te poddawane były pod konsultacje ze społecznością lokalną i wskazano, że najwięcej na obszarze LGD występuje działalności z zakresu handlu i usług, stąd też potrzeba premiowania innych typów działalności. Kolejno kryteria wyboru operacji zostały przedstawione na Walnym Zebraniu Członków po wcześniejszej konsultacji ze wszystkimi członkami LGD (uwzględniono wniesione uwagi), gdzie zostały przyjęte uchwałą. Celem tak skonstruowanych kryteriów jest zwiększenie prawdopodobieństwa wyboru takich operacji, które w największym stopniu przyczynią się do realizacji celów LSR a tym samym osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu. Kryteria wyboru powiązane są również z diagnoza obszaru i analizą SWOT, co oznacza, że premiowane są projekty niwelujące w jakimś stopniu występujące słabe strony obszaru oraz zagrożenia. Kryteria jakościowe wymagają każdorazowo szczegółowego opisu przez oceniającego.
Zmiana kryteriów wyboru dokonywana jest uchwałą i wymaga uzgodnienia z ZW na zasadach określonych w Umowie o warunkach i sposobie realizacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność zawartej pomiędzy ZW a LGD. Może to nastąpić w następujących sytuacjach:
- zmiany w przepisach prawnych, mających wpływ na wdrażanie LSR,
- niski stopień założonych w LSR wskaźników,
- zgłaszane uwagi dotyczące obowiązujących kryteriów przez członków Rady, członków LGD, mieszkańców obszaru.

Zmiany procedur będą na każdym etapie konsultowane ze społecznością lokalną LGD „Polesie".

4. Wskazanie w jaki sposób w kryteriach wyboru operacji została uwzględniona innowacyjność oraz przedstawienie jej definicji i zasad oceny

Na potrzeby LSR zdefiniowano pojęcie innowacyjności –

Innowacyjność to nowatorskie podejście w odniesieniu do obszaru LGD Polesie. Oznacza to zastosowanie pomysłów i rozwiązań znanych i stosowanych na innych obszarach poza LGD Polesie lub wprowadzenie nowych dotychczas nigdzie nie stosowanych.
Innowacyjność oznacza wdrożenie nowego lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi, procesu oraz nowy sposób wykorzystania zasobów lokalnych, zaspokojenie potrzeb szczególnie grup które były pomijane w dotychczasowych działaniach, modernizację tradycyjnych form technologii , rozwój i poprawę funkcji obszaru, nowy sposób angażowania społeczności lokalnej w rozwój lokalny oraz zastosowanie nowych technik marketingowych na terenie LGD Polesie.

Innowacyjność podlega ocenia punktowej zgodnie z kryteriami oceny operacji , a obowiązek wykazania zastosowanej innowacji należy do wnioskodawcy.

Rozdział VII Plan działania

Wszelkie działania prowadzone przez LGD będą mieć na celu systematyczną realizację założeń LSR: celów i przedsięwzięć oraz przyporządkowanych im wskaźników. Plan działania zaplanowano tak, aby jego realizacja umożliwiła osiąganie założonych celów. Intensywność prowadzenia naborów oraz wybór typów operacji będą ustalane w taki sposób, aby LGD bezproblemowo uzyskiwała wymagane poziomy realizacji wskaźników w kluczowych momentach pomiaru.
Realizacja poszczególnych działań została zaplanowana w kontekście 3 kluczowych etapów: 1 etap: lata 2016-2018 2 etap: lata 2019-2021 3 etap: lata 2022-2023. Plan działania zakłada osiągnięcie 100% zakładanych wskaźników produktu na koniec okresu wdrażania LSR, to jest w roku 2023. W pierwszym okresie na operacje przeznczone zostanie ponad połowa srodków przeznaczoancy na wdrożenie LSR. (szczegóły znajdują się w załączniku nr 3.
Taka wysokość realizacji poszczególnych przedsięwzięć w określonych latach wdrażania LSR, pozwoli zaspokoić oczekiwania beneficjentów oraz określić możliwości zrealizowania założonych wielkości, a także zareagować i dokonać ewentualnej korekty na lata następne.
Stale rosnące zainteresowanie potencjalnych wnioskodawców poszukujących źródeł finansowania dla swoich projektów oraz dotychczasowe doświadczenie LGD w prowadzonych wcześniej naborach pokazują, iż zainteresowanie środkami finansowymi skierowanymi na obszary wiejskie jest wciąż wysokie. Wsparcia poszukują zarówno potencjalni jak i obecni przedsiębiorcy, a także organizacje pozarządowe oraz JST. Duża aktywność wnioskodawców, połączona ze stałym wsparciem i doradztwem prowadzonym przez biuro LGD gwarantuje powodzenie realizacji celów LSR.
Plan działania w podziale na cele szczegółowe, przedstawiający w jaki sposób osiągane będą wskaźniki dla celów ogólnych, celów szczegółowych i przedsięwzięć stanowi załącznik do LSR.
W opracowaniu planu działania wykorzystane zostały wnioski płynące z przeprowadzonych badań fokusowych, spotkań grup roboczych, spotkań konsultacyjnych i indywidualnych wywiadów z przedsiębiorcami.

Rozdział VIII Budżet LSR

Budżet LSR opracowany został przy wykorzystaniu wyników badania potrzeb społeczności lokalnej. LSR jest strategią jednofunduszową, wykorzystującą środki PROW na lata 2014-2020. Wielkość budżetu LSR uzależniona jest od liczby mieszkańców zamieszkujących obszar LGD na dzień 31.12.2013 r. wg danych Głównego Urzędu Statystycznego. LGD „Polesie" na wdrażanie LSR stara się o całą kwotę jaka jej przysługuje w związku z liczbą mieszkańców, a więc 6 949 193,53. Oprócz środków przeznaczonych na wdrażanie LSR, strategia zakłada również środki finansowe na realizację projektów współpracy w wysokości 138983,87 . Wynoszą one 2 % środków przeznaczonych na wdrażanie LSR. W budżecie

strategii zabezpieczono także środki finansowe na koszty bieżące i aktywizację. Koszty określane jako bieżące to przede wszystkim koszty związane z zarządzaniem procesem wdrażania LSR, w tym koszty wynagrodzeń personelu, utrzymania i wyposażenia biura LGD. Natomiast koszty aktywizacyjne obejmują wydatki związane ze szkoleniem osób zaangażowanych w realizację LSR, animowaniem, wspieraniem społeczności lokalnych w zakresie realizacji celów oraz działaniami szkoleniowymi i doradczymi, a także informacyjno-promocyjnymi dotyczącymi całego obszaru LGD.
Środki wydatkowane na realizację LSR pochodzić będą głównie z 3 źródeł, w tym z budżetu EFRROW, budżetu państwa i wkładu własnego.
Zakres wsparcia oraz wkład środków publicznych w jej realizację na poszczególne działania PROW przedstawia budżet, stanowiący załącznik do LSR. Wysokość kosztów określono zgodnie z przepisami unijnymi i krajowymi.
Budżet LSR został tak zaplanowany w następujący sposób:

- Cel 1 Wzmocnienie kapitału społecznego LGD „Polesie": 1 084 193,52 zł
- Cel 2 Rozój przedsiębiorczości na terenie LGD „Polesie": 3 510 000 zł
- Cel 3 Zachowanie dziedzictwa lokalnego LGD „Polesie": 2 355 000 zł

Atrakcyjność obszaru LGD istotnie warunkowana jest rozwojem przedsiębiorczości na jej terenie, gdyż przekłada się to przede wszystkim na miejsca pracy dla mieszkańców, a w konsekwencji na płacenie podatków, które zasilają również budżet lokalnego samorządu. W związku z czym na tworzenie i utrzymanie miejsc pracy przeznaczono połowę środków na wdrażanie LSR.
Dzięki ustalonym kryteriom wyboru operacji, preferowane są projekty, w których beneficjent będzie zakładał większe niż wymagane zatrudnienie. LSR w tym zakresie przyczyni się do poprawy sytuacji na rynku pracy i niwelowania dysproporcji w warunkach życia. Premiowane będzie wsparcie skierowane przede wszystkim do grupy defaworyzowanej.
Powiązania budżetu z przedsięwzięciami i ich efektami, prezentowane jest również w Planie Działania stanowiącym załącznik do LSR wg logiki produktu jako bezpośrednie efekty działań w ramach realizowanych przedsięwzięć.

Rozdział IX Plan komunikacji

Skuteczne i pełne zaangażowanie lokalnej społeczności we wdrażanie LSR wymaga zapewnienia odpowiednio dostosowanej do potrzeb komunikacji, czemu służyć ma plan komunikacji który jest załącznikiem do niniejszej Strategii. Plan ten określa główne cele działań komunikacyjnych, odpowiednie środki przekazu, a także identyfikacje adresatów do poszczególnych działań ze szczególnym uwzględnieniem grup docelowych.
Główną zasadą przyświecającą tworzeniu Planu komunikacji było nakreślenie zasad komunikacji z potencjalnymi beneficjentami ze wskazaniem odpowiedniego czasu i stopnia przekazania informacji. Informacje powinny być obustronne tak aby móc ocenić transparentność działań LGD „Polesie". Z przeprowadzonych spotkań z mieszkańcami wynika, że celem głównym działań komunikacyjnych jest wsparcie realizacji LSR LGD „Polesie" przez zachęcenie potencjalnych beneficjentów do udziału w Programie dzięki dostarczaniu im informacji niezbędnych w procesie ubiegania się o środki z Programu LEADER, motywowanie projektodawców i edukowanie w obszarze właściwej realizacji projektów oraz kształtowanie świadomości społeczeństwa w zakresie celów i efektów Programu LEADER finansowanego ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

W planie komunikacji zidentyfikowano konkretne grupy docelowe, do których zostaną skierowane odpowiednio do potrzeb dobrane działania komunikacyjne i środki przekazu:
- wnioskodawcy/beneficjenci LSR w tym m.in.: mieszkańcy obszaru, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, rolnicy, jednostki samorządów terytorialnych oraz ich związki i jednostki organizacyjne, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawy przyznają zdolność prawną, spółdzielnie, kościoły i związki wyznaniowe, instytucje otoczenia biznesu,
Spośród tych grup docelowych na podstawie spotkań z mieszkańcami określono grupy defaworyzowane

do których w szczególności skierowane są działania komunikacyjne: osoby młode do 30 roku życia, osoby niepełnosprawne, seniorzy w wieku 50+.
Podstawowym efektem działań komunikacyjnych jest realizacja celów i założeń LSR oraz wypracowanie założonych wskaźników. Aby móc je osiągnąć, należy w sposób prawidłowy przeprowadzić działania komunikacyjne skierowane do potencjalnych wnioskodawców, jednocześnie zachęcając ich do realizacji przedsięwzięć. W planie komunikacji zaplanowano następujące rodzaje wskaźniki planu komunikacyjnego: liczba osób uczestniczących w spotkaniach, liczba odbytych szkoleń/warsztatów tematycznych, liczba przeprowadzonych kampanii społecznych, liczba osób, która wypełniła ankiety, poziom satysfakcji z działań prowadzonych przez LGD (odsetek ankietowanych), liczba osób, które zostały poinformowane o zasadach realizacji LSR, liczba osób uczestniczących w imprezach, liczba przygotowanych materiałów promocyjnych, liczna informacji zwrotnych od przedstawicieli grup defaworyzowanych.
Stowarzyszenia LGD „Polesie" prowadzić będzie stały monitoring wskaźników zawartych w planie komunikacji poprzez systematyczne zbieranie i analizowanie informacji zwrotnej od beneficjentów, aby weryfikować i modyfikować kierunki działań informacyjnych i promocyjnych. W przypadku braku osiągnięcia zakładanych wskaźników i rezultatów podjęte zostaną działania korygujące np. dodatkowe szkolenia dla Beneficjentów. Należy również zaznaczyć, że badany poziom zadowolenia uczestników wydarzeń komunikacyjnych pozwoli stwierdzić, które obszary tematyczne są w największym stopniu trafne w trakcie pracy ze społecznością lokalną.
Przewidywany budżet na działania komunikacyjne to 71 950,00 zł.

Rozdział X Zintegrowanie

1. Opis zgodności i komplementarności z innymi dokumentami planistycznymi/ strategiami w szczególności strategiami rozwoju województwa poprzez porównanie celów tych dokumentów z celami LSR i wykazanie ich spójności

Biorąc pod uwagę, że LSR „Polesie" jest dokumentem zawierającym spójny zestaw operacji mających na celu osiąganie celów i potrzeb wypracowanych w sposób partycypacyjny ze społecznościami lokalnymi, jednym z najważniejszych elementów jest jej zintegrowany charakter. Takie podejście pozwala na lepsze dostosowanie działań do różnorodnych uwarunkowań lokalnych poprzez wykorzystanie potencjału terytorium LGD „Polesie" oraz jego zasobów.
Zintegrowanie w kontekście LSR Stowarzyszenia LGD „Polesie" oznacza umiejscowienie szeregu problemów, tematów istotnych dla społeczności w szerszym kontekście rozwojowym. Cele i przedsięwzięcia sformułowane w LSR, które stanowią odzwierciedlenie najbardziej pożądanych zmian dla obszaru LGD są ściśle powiązane z celami i założeniami dokumentów planistycznych. Poniżej przedstawiony został opis spójności i kompleksowości planowanych przedsięwzięć.

1.1 Poziom krajowy

Strategia Rozwoju Kraju

Strategia nastawiona jest na wymiar terytorialny podejmowanych działań, wzmocnienie i lepsze wykorzystanie potencjałów regionalnych. Widzi zatem znaczenie samorządu terytorialnego i innych podmiotów w dynamizacji rozwoju regionów i kraju. Cele i przedsięwzięcia LSR „Polesie" są zgodne z Obszarem Strategicznym II „Konkurencyjna Gospodarka", Celem II.2 „Wzrost wydajności gospodarki", Celem II.4 Rozwój kapitału ludzkiego" oraz Obszarem strategicznym III „Spójność społeczna i terytorialna, Celem III.1 „Integracja społeczna".

Program Rozwoju obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Prace nad LSR LGD „Polesie" prowadzone były w oparciu o wytyczne, potrzeby i cele zdiagnozowane w PROW na lata 2014-2020. Założone w LSR przedsięwzięcia i cele są komplementarne z priorytetami i

celami szczegółowymi PROW przypisanymi do działania LEADER, czyli: Priorytet 6 „wspieranie włączenia społecznego, ograniczenia ubóstwa i rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich",
Cel szczegółowy 6B „wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich" – jako główny cel, do którego przypisano całość budżetu działania LEADER, Cel szczegółowy 3A „poprawa konkurencyjności producentów rolnych poprzez lepsze ich zintegrowanie z łańcuchem rolno-spożywczym poprzez systemy jakości, dodawanie wartości do produktów rolnych , promocję na rynkach lokalnych i krótkie cykle dostaw, grupy i organizacje producentów oraz organizacje międzybranżowe", Cel szczegółowy 6A „ułatwianie różnicowania działalności, zakładania i rozwoju małych przedsiębiorstw i tworzenie miejsc pracy", Cel szczegółowy 6C „zwiększanie dostępności technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) na obszarach wiejskich oraz podnoszenie poziomu korzystania z nich i poprawianie ich jakości". Cele i przedsięwzięcia LSR zachowują przy tym zgodność z wszystkimi trzema celami przekrojowymi PROW 2014-2020, tj. ochrona środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz innowacyjność.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020

PO WER stanowi odpowiedź na wyzwania i jednocześnie instrument realizacji Strategii Europa 2020. Program uwzględnia stojące przed Europą długofalowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki. W planowaniu wsparcia PO WER wzięto pod uwagę, iż jednym z głównych problemów, z którymi zmaga się polska gospodarka jest brak kultury uczenia się przez całe życie, który przekłada się na niską jakość kapitału ludzkiego oraz konkurencyjność polskich przedsiębiorstw. PO WER zakłada realizację działań według następujących osi priorytetowych Oś I „Osoby młode na rynku pracy", Oś II „Efektywne polityki publiczne na rynku pracy, gospodarki i edukacji", Oś III „Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju", Oś IV „Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa", Oś V „Wsparcie dla obszaru zdrowia".
Cele i przedsięwzięcia LSR „Polesie" są zgodne z Osiami priorytetowymi Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja i Rozwój nalata 2014-2020, szczególnie w zakresie Celu ogólnego 1 „Wzmocnienie kapitału społecznego LGD "Polesie". Wskazanie grup defaworyzowanych i premiowanie wniosków z udziałem osób należących do tych grup jest odpowiedzią na wymogi stawiane przez PO WER.
Realizacja przedsięwzięć/operacji w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju przyczyni się bezpośrednio do osiągnięcia osiągania wskaźników dla celów szczegółowych wspomnianych w osiach priorytetowych w ramach POWER 2014-2020.

1.2 Poziom regionalny

Strategia rozwoju województwa lubelskiego na lata 2014-2020

Cel strategiczny 1:Wzmacnianie urbanizacji regionu - 1.2 Wspieranie ponadlokalnych funkcji miast (np. naukowych, akademickich, kulturalnych, turystycznych), które przyczyniają się do dynamizacji rozwoju tych miast i otaczających je obszarów. Cel strategiczny 2: Restrukturyzacja rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich realizowany dzięki osiąganiu następujących celów operacyjnych: 2.1. Poprawa warunków dla wzrostu konkurencyjności i towarowości gospodarstw przez m.in. promowanie i wspieranie scalania gruntów i powiększania obszaru gospodarstw, poprawę struktury gospodarstw i przyspieszenie przepływu ziemi do gospodarstw większych obszarowo i nastawionych na produkcję towarową; 2.2. Rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego, pozwalający na wykorzystanie istniejącego potencjału surowcowego regionu; 2.3. Wzmocnienie doradztwa rolniczego oraz promowanie i wspieranie inicjatyw współpracy rolników i mieszkańców wsi (grupy producenckie, spółdzielnie itp.); 2.4. Wspieranie przedsiębiorczości na wsi i tworzenia pozarolniczych miejsc pracy na obszarach wiejskich w najbardziej efektywnych sektorach gospodarki (głównie usług, w tym usług dla rolnictwa); 2.5. Wyposażanie obszarów wiejskich w infrastrukturę transportową, komunalną i energetyczną, w sposób skoordynowany z innymi przedsięwzięciami i spójny wewnętrznie. Cel strategiczny 3: Selektywne zwiększanie potencjału wiedzy, kwalifikacji, zaawansowania technologicznego, przedsiębiorczości i innowacyjności regionu realizowany dzięki następującym celom operacyjnym: 3.4. Rozwijanie systemu kształcenia dostosowanego do specyfiki regionu; 3.5. Wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw; Cel strategiczny 4: Funkcjonalna, przestrzenna, społeczna i kulturowa integracja regionu osiągany dzięki

realizacji następujących celów operacyjnych: 4.2. Wspieranie włączenia społecznego; 4.3. Wzmacnianie społecznej tożsamości regionalnej i rozwijanie więzi i współpracy wewnątrzregionalnej m.in. przez odwoływanie się do tradycji wielokulturowości i włączaniu jej do regionalnych programów edukacyjnych i selektywnie wspieranych działań kulturotwórczych oraz stymulowanie podejmowania wspólnych przedsięwzięć gospodarczych, organizacyjnych i edukacyjnych; 4.5. Racjonalne i efektywne wykorzystywanie zasobów przyrody dla potrzeb gospodarczych i rekreacyjnych, przy zachowaniu i ochronie walorów środowiska przyrodniczego.

Regionalny Program Operacyjny Woj. Lubelskiego na lata 2014-2020

LSR „Polesie" jest zgodna co najmniej z zapisami dotyczącymi osi priorytetowych: 3- Konkurencyjność przedsiębiorstw, 6-ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów, 7- Ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego, 9- Rynek pracy, 11- Włączanie społeczne, 12- Edukacja, kwalifikacje i kompetencje, 13- Infrastruktura społeczna.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego

2 Priorytet rozwoju przestrzennego „Wzrost konkurencyjności przestrzeni województwa pod względem atrakcyjności gospodarczej i warunków życia"

Cele główne: 1. Wzbogacanie i racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi uwzględniające potrzeby przyszłych pokoleń, 2. Utrzymanie walorów środowiska przyrodniczego i krajobrazu, 3. Zintegrowana ochrona jakości środowiska życia człowieka, 4. Wzmocnienie stabilności środowiska przyrodniczego, 5. Wzmacnianie tożsamości kulturowej regionu przez ochronę i pielęgnację zasobów kulturowych oraz ich wzbogacanie walorami współczesnymi, 6. Zwiększenie konkurencyjności gospodarki województwa oraz poprawa jego atrakcyjności inwestycyjnej, 7. Wyposażenie obszaru województwa w niezbędną liczbę obiektów i instalacji do zagospodarowania odpadów komunalnych, przemysłowych i niebezpiecznych.

1.3 Poziom lokalny

Dokument LSR „Polesie" jest zgodny z zapisami strategii rozwoju powiatów łęczyńskiego, parczewskiego, włodawskiego, lubartowskiego i chełmskiego oraz zapisami strategii 9 gmin LGD „Polesie".

2. Opis sposobu integrowania różnych sektorów, partnerów, zasobów czy branż działalności gospodarczej w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć

Strategia rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność LGD „Polesie" ma charakter zintegrowany. Zintegrowane podejście ma odzwierciedlenie w doborze celów i przedsięwzięć, związków pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w realizacji LSR oraz wykorzystaniu różnych zasobów lokalnych. Zaplanowane w ramach LSR cele i przedsięwzięcia wynikają z diagnozy obszaru i analizy SWOT, konsultowanej z mieszkańcami obszaru i są ze sobą ściśle zintegrowane.

Cele i działania LSR uzupełniają się i prowadzą do osiągnięcia zakładanych efektów na poziomie oddziaływania w szczególności tworzenia nowych miejsc pracy, wzrostu gospodarczego oraz włączenia społecznego. Efekty te zostaną osiągnięte głównie poprzez cykl operacji, w którego budowie uczestniczyć będą 3 sektory.

W LSR LGD „Polesie" występują 2 cele szczegółowe w ramach których przedsięwzięcia spójnie i kompleksowo (z użyciem różnorodnych metod i zaangażowaniem różnych partnerów) zapewniają sekwencję spójnych interwencji odnoszących się do problemów zidentyfikowanych w analizie SWOT. Jest to cel 1.3 (podniesienie poziomu współpracy i zaangażowania społeczności lokalnej) realizowany przez przedsięwzięcie: budowanie partnerstw (1.3.1). Zakłada się tu łączenie sektorów (NGO, biznes) i spójną sekwencję działań (4 szkolenia z zakresu budowania partnerstw) i różne formy (szkolenia, wydarzenia). Ułatwieniem dla tych działań będą działania JST w zakresie tworzenia infrastruktury publicznej, łączącej punktowo miejsca zachęcające mieszkańców do zaangażowania społecznego.

Kolejnym celem jest cel 2.4 (rozwój kompetencji w LGD „Polesie" w zakresie przedsiębiorczości) realizowany przez 2 przedsięwzięcia: zwiększenie kompetencji przedsiębiorców w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej (2.4.1) oraz rozwijanie wydarzeń turystycznych (2.4.2). Zakłada się łączenie sektorów i typów operacji (konkurs, konkurs grantowy), współpracę partnerską międzysektorową i spójną sekwencję działań. Wsparciem dla sekwencji tych działań będzie tworzenie infrastruktury turystyki uruchomione w ramach przedsięwzięcia 3.3.1 (Budowa i rozbudowa infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej).
W ramach strategii dąży się do integrowania rozwoju w wymiarach środowiskowym, społecznym, kulturowym, przestrzennym, gospodarczym (cel ogólny 2). Przedsięwzięcia zostały sformułowane w taki sposób, że realizacja jednego wymiaru sprzyja osiąganiu celów w innych wymiarach.

Rozdział XI Monitoring i ewaluacja

Podstawowym celem prowadzonych badań i analiz będzie zebranie informacji na temat finansowego, rzeczowego oraz społecznego wymiaru działania LGD i wdrażania LSR pod kątem podstawowych kryteriów ewaluacyjnych.
LSR opracowana została w sposób partycypacyjny, w związku z czym warunkiem niezbędnym dla prawidłowej realizacji dokumentu jest możliwie jak najbardziej aktywny udział mieszkańców w procesie oceny postępów z jej w drażania, a także ocena sposobu funkcjonowania LGD. Schemat prowadzenia ewaluacji oraz monitoringu został wypracowany w ramach konsultacji społecznych i uwzględnia wykorzystanie zróżnicowanych metod i technik pozyskiwania danych oraz preferowane kanały komunikacyjne przez mieszkańców.
Ewaluacji podlegać będzie: obsługa wdrażania LSR przez LGD, skuteczność promocji i aktywizacji społeczności lokalnej, stopień realizacji celów, przedsięwzięć i wskaźników, harmonogram rzeczowo-finansowy, stopień oddziaływania na społeczeństwo, efektywność współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej pomiędzy LGD, jakość stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur, jakość udzielonego doradztwa. Ewaluacja prowadzona będzie w odstępach rocznych w pierwszym kwartale kolejnego roku. W związku z tym, że LSR jest dokumentem, który ma wyznaczać kierunki rozwoju lokalnego na przestrzeni lat, zastosowano trójetapowy schemat ewaluacji. Część ewaluacji prowadzona będzie przez podmiot zewnętrzny.
Monitoringowi podlegać będzie: harmonogram ogłaszania konkursów, budżet LGD, wskaźniki realizacji LSR, poziom osiągania zaplanowanych wskaźników w Planie Komunikacyjnym, monitorowanie realizacji operacji zgodnie z Planem Działania, funkcjonowanie Biura LGD, prawidłowość realizacji grantów. Pomiary prowadzone będą na bieżąco w całym okresie wdrażania LSR. Dane pozyskiwane będą z rejestru danych LGD, danych z UMWL, sprawozdań i ankiet beneficjentów, bezpośrednich wywiadów z benficjentami, ankiet, opinie dyrektora biura nt. personelu. Dla badań monitoringowych i ewaluacyjnych określono wskaźniki. Szczegółowe informacje w zał. nr 2

Komórką odpowiedzialną za nadzór nad monitoringiem i ewaluacją jest Zarząd LGD, a podmiotem odpowiedzialnym za gromadzenie danych do ewaluacji i monitoringu będzie Biuro LGD. W ramach bieżącej działalności pracownicy będą mieli obowiązek gromadzenia kompletnej dokumentacji z prowadzonych działań, realizowanych operacji oraz wszystkich zakresów poddawanych ocenie. Narzędzia i formularze do przeprowadzenia prawidłowej ewaluacji i monitoringu będą opracowywane w ramach każdego etapu prac przez pracowników biura i będą podlegały zatwierdzeniu przez Zarząd LGD.
Prace zbierania i kontrolowania danych będą wykonywane przez pracowników na bieżąco, co powoduje, że w przypadku wykrycia nieprawidłowości i/lub niskiej oceny któregoś z przyjętych kryteriów, możliwe będzie szybkie reagowanie i wprowadzenie niezbędnych zmian w organizacji LGD i/lub wdrażaniu LSR. Uzyskane wnioski z prowadzonych badań i analiz z zakresu monitorowania i ewaluacji będą

przedmiotem dyskusji na spotkaniach Zarządu. Analiza zebranych danych pozwoli na bieżący i okresowy wgląd we wdrażanie LSR i funkcjonowanie LGD. Na podstawie analizy raportów i zebranych materiałów, zgodnie z przewidzianym harmonogramem, sporządzane będą raporty ewaluacyjne. Jej wyniki pozwolą na reakcję w przypadku wykrycia rozbieżności między zakładanymi, a rzeczywistymi efektami. W zależności od rodzaju rozbieżności podjęte zostaną odpowiednie kroki. Mogą to być kroki korygujące metody wdrażania LSR, informowania o jej założeniach, funkcjonowania poszczególnych procedur, zapisów LSR. W takim przypadku przeprowadzane zostaną działania zmierzające do wypracowania, w sposób partycypacyjny, procedur uwzględniających wyniki z analiz monitoringu i ewaluacji. W trakcie wdrażania LSR, ze względu na zmianę trendów, warunków globalnych itp., może okazać się także, że oczekiwania mieszkańców są rozbieżne z założeniami LSR lub warunkami na jakich LSR może być wdrażana. W takim przypadku konieczna może się okazać modyfikacja niektórych zapisów LSR. Modyfikacja zmieniająca istotne zapisy może nastąpić wyłącznie z udziałem mieszkańców obszaru oraz z wykorzystaniem metod partycypacyjnych i przeprowadzona zostanie przez Zarząd LGD przy pomocy Biura LGD. Decyzją Zarządu zostanie przygotowany projekt zmian w LSR lub innych dokumentach wpływających na zagadnienie, które wymaga aktualizacji, zgodnie z zasadami dokonywania zmian opisanymi w LSR, statucie i/lub odpowiednich regulaminach.

Rozdział XII- Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Stowarzyszenie LGD „Polesie" przeprowadziło analizę LSR pod kątem spełnienia kryteriów kwalifikujących do strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.
Projekt Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2016-2023 jest opracowywany przez Stowarzyszenie LGD „Polesie" w oparciu o Działanie 19. Leader zaplanowane do wdrażania w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.
Zgodnie z przedstawionymi założeniami w niej zawartymi planuje się realizację działań ukierunkowanych na poprawę spójności terytorialnej LGD Polesie, rozwój gospodarki, rozwój kapitału społecznego oraz poprawę kondycji zdrowotnej mieszkańców. Proponowane działania wpisują się w cele określone dla Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 oraz strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2020 roku. Dla oby tych dokumentów została przeprowadzona procedura strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, która nie wykazała możliwości wystąpienia znacząco negatywnego oddziaływania na środowisko.
W związku z powyższym:
- W dniu 19.11.2015 Do RDOŚ w Lublinie Stowarzyszenie LGD Polesie złożyło pismo z wnioskiem o stwierdzenie potrzeby przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, na podstawie art. 47 ustawy z dnia 3 października 2008r o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2016-2022.
- W dniu 26.11.2015 do Stowarzyszenia LGD Polesie wpłynęło pismo z odpowiedzią na złożony wniosek. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska stwierdził, ze dla projektu Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2016-2022 przygotowanej przez Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Polesie" nie ma zastosowania art. 47ustawy dotyczącej konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Wykaz literatury źródłowej

- Strategia Rozwoju Kraju 2020
- Obszary funkcjonalne w projekcie zagospodarowania przestrzennego woj. Lubelskiego
- Analiza spójności Obszaru Funkcjonalnego Szlaku Jana III Sobieskiego
- Dane gmin LGD "Polesie"

- Dane Centrum Informacji i Wspierania Inicjatyw Pozarządowych z Piask
- Dane GUS
- Dane z internetu, w tym www.mojapolis.pl

Załączniki do LSR

Załącznik nr 1 Procedura aktualizacji/zmiany LSR

I. Organy odpowiedzialne za proces aktualizacji LSR

1. Nadzór nad realizacją i aktualizacją LSR należy do kompetencji Zarządu.
2. Organem odpowiedzialnym za przeprowadzenie procesu aktualizacji LSR jest Zarząd.
3. W celu przeprowadzenia aktualizacji LSR Zarząd, może powołać zespoły pomocnicze – skład zespołów ustala Zarząd. 4. Jednostką wspomagającą, wykonującą na bieżąco czynności techniczne związane z procesem aktualizacji LSR, jest Biuro LGD.
5. Zarząd jest odpowiedzialny za analizę i ocenę danych gromadzonych lub przygotowywanych przez Biuro LGD.

Zmiany procedur będą na każdym etapie konsultowane ze społecznością lokalną LGD „Polesie".

II. Proces aktualizacji LSR

1. Aktualizacja LSR to proces, który ma na celu wprowadzenie koniecznych zmian, w tym działań naprawczych.
2. LSR wymaga aktualizacji w szczególności:
1) w kontekście dokonania zmian:
a) statutu lub innych dokumentów Stowarzyszenia, jeśli skutkują one dezaktualizacją zapisów zawartych w LSR;
b) kryteriów oceny lub procedur, wpływających na treści zawarte w LSR;
c) aktualizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 lub innych przepisów prawa regulujących kwestie opisane w LSR;
2) w efekcie prowadzonego monitoringu i ewaluacji w zakresie:
a) celów i przedsięwzięć,
b) wskaźników,
c) planu działania,
d) planu komunikacji,
e) budżetu LSR – również w wypadku zmian wartości budżetu, wynikających z decyzji Samorządu Województwa Wielkopolskiego.
3. W razie konieczności dokonania zmian wynikających ze zmian przepisów prawa lub dokumentów powiązanych, proces aktualizacji LSR inicjuje Zarząd.
4. Proces aktualizacji LSR będący efektem prowadzonego monitoringu bądź ewaluacji, inicjuje Zarząd.
5. Zarząd, we współpracy z Biurem LGD, organizuje proces aktualizacji LSR i dla jak najpełniejszego jej wdrożenia dokonuje czynności w zakresie:
1) dookreślenia zakresu i brzmienia proponowanych zmian;
2) określenia metod angażowania społeczności lokalnej w proces aktualizacji strategii, wśród których znaleźć się mogą w szczególności:
a) zamieszczenie na stronach internetowych LGD oraz wszystkich gmin będących jej członkami, proponowanych zmian w zapisach LSR wraz z uzasadnieniem i określeniem minimum 7-dniowego terminu na zgłaszanie uwag i propozycji, b) ogłoszenie konsultacji pisemnych, w których zainteresowani partnerzy społeczni mogą przygotować pisemne odpowiedzi (komentarze, uwagi) do propozycji zmian zapisów LSR, zamieszczonych na stronie internetowej LGD, przedłożonych do wglądu w biurze oraz podczas ewentualnych spotkań,

c) organizację minimum jednego spotkania konsultacyjnego dla interesariuszy LSR (przedstawicieli grup defaworyzowanych, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, samorządów), podczas którego będą oni mogli zapoznać się z proponowanymi zmianami i przedstawić swoje opinie i rekomendacje, przy czym informacja o spotkaniu
przekazywana jest interesariuszom za pośrednictwem stron www oraz korespondencji mailowej, na minimum 4 dni przed spotkaniem,
d) przesyłanie do wszystkich beneficjentów działań oraz uczestników spotkań informacyjnych, informacji mailowej o planowanych do wprowadzenia zmianach wraz ze wskazaniem możliwości zgłaszania uwag oraz podaniem terminu ich zgłaszania,
e) informowanie planowanych zmianach i składanie stosownych wyjaśnień podczas indywidualnych konsultacji w biurze LGD.
6. W efekcie prowadzonych działań partycypacyjnych, dających jak najpełniejszą odpowiedź na potrzeby i preferencje społeczności lokalnej obszaru LGD, Biuro LGD sporządza zestawienie uwag i rekomendacji. Zestawienie opracowywane jest w formie tabelarycznej i uwzględnia treść propozycji, zgłaszającego, rekomendacje Zarządu, uzasadnienie w przypadku odrzucenia lub odroczenia włączenia propozycji do LSR.
7. Po zakończeniu konsultacji społecznych Zarząd opracowuje końcową wersję propozycji zmian w LSR, który podejmując stosowna uchwałę, ostatecznie zatwierdza zmiany w LSR.

III. Upowszechnianie wyników

Informacje dotyczące działań podejmowanych w ramach aktualizacji LSR, zamieszczane są na stronie internetowej LGD oraz na stronach gmin członkowskich LGD, a także udostępnione do wglądu w Biurze LGD.

Załącznik nr 2 Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu

I. Organy odpowiedzialne za proces monitoringu i ewaluacji

1. Nadzór nad monitoringiem i ewaluacją należy do kompetencji Zarządu. W celu przeprowadzenia ewaluacji Zarząd może powołać zespoły pomocnicze, ustalając również ich skład.
2. Jednostką wspomagającą, wykonującą na bieżąco czynności techniczne związane z procesem monitoringu, czyli systematycznym zbieraniem i przetwarzaniem danych niezbędnych do przeprowadzenia procedury monitoringu i ewaluacji, jest Biuro LGD.
3. Zarząd LGD nadzoruje Biuro LGD w realizacji zadań związanych z monitoringiem, a także jest odpowiedzialny za analizę i ocenę danych zbieranych przez Biuro LGD.

II. Proces monitoringu

1. Monitoring to proces polegający na systematycznym kontrolowaniu postępów w realizacji LSR oraz funkcjonowania LGD, w kontekście zaplanowanych wskaźników, realizacji działań i budżetu, w założonym czasie.
2. Monitoring prowadzony jest przez Biuro LGD na podstawie:
a) rejestru danych prowadzonego przez Biuro LGD (tworzony w oparciu o zbierane dane i analizy własne);
b) sprawozdań składanych przez beneficjentów;
c) statystyki odwiedzin oficjalnej strony internetowej LGD;
d) list obecności ze spotkań informacyjno-konsultacyjnych;
e) rejestru doradztwa świadczonego w Biurze LGD;
f) ankiet monitorujących doradztwo w Biurze LGD;
g) ankiet monitorujących przedsięwzięcia związane z animacją lokalną;
h) ewidencji współpracy ze społecznością lokalną;

i) danych z ewaluacji realizacji LSR.
3. W procesie monitoringu Biuro LGD zbiera przede wszystkim informacje dotyczące:
1) stopnia realizacji wskaźników LSR dla poszczególnych celów oraz przedsięwzięć;
2) stopnia realizacji budżetu przewidzianego w LSR;
3) zasięgu działań komunikacyjnych prowadzonych przez LGD;
4) jakości i poziomu doradztwa świadczonego przez pracowników Biura LGD;
5) jakości i poziomu przedsięwzięć dotyczących animacji lokalnej;
6) działalności organów stowarzyszenia.
4. Szczegółowe zasady prowadzenia monitoringu, w tym elementy poddane badaniu oraz źródła danych i metody ich zbierania zawiera Tabela 1.
5. Wzory dokumentów stosowanych w procesie monitoringu, o których mowa w ust. 2 pkt 5 – 8, ustala Zarząd.
6. Wyniki monitoringu przedstawiane są w formie kwartalnych raportów monitorujących, sporządzanych przez Biuro LGD.
7. Raporty monitorujące przekazywane są do wiadomości Zarządu.
8. Po zapoznaniu się z raportem monitorującym Zarząd może rozpocząć działania, mające na celu uruchomienie przez dodatkowych działań ewaluacyjnych w terminie krótszym niż zakładany.
9. Zakres procedury monitoringu oraz raportu monitorującego może zostać zawężony lub rozszerzony decyzją Zarządu LGD.
10. Jeżeli wnioski i rekomendacje z monitoringu tego wymagają, Zarząd uruchamia procedury aktualizacji LSR we wskazanym zakresie, zgodnie z Procedurą aktualizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2016-2022.
11. W przypadku stwierdzenia niezgodności realizowanych działań z zapisami LSR lub ich negatywnej oceny, Zarząd zgłasza Walnemu Zebraniu Członków konieczność podjęcia działań naprawczych. Za przygotowanie programu naprawczego odpowiedzialny jest Zarząd.

III. Proces ewaluacji

1. Ewaluacja to ocena skuteczności, efektywności, użyteczności, trafności i trwałości podejmowanych działań.
2. Przynajmniej raz w roku Zarząd – na podstawie kwartalnych raportów monitorujących oraz prowadzonych przez Biuro LGD ewidencji, a także ankiet monitorujących beneficjentów – sporządza raport ewaluacyjny.
3. Ewaluacja jest badaniem obejmującym przede wszystkim ocenę:
1) stopnia realizacji celów, przedsięwzięć i wskaźników przewidzianych w LSR;
2) wpływu realizacji LSR na rozwój społeczny i gospodarczy obszaru LGD;
3) zgodności ogłaszanych i realizowanych konkursów z harmonogramem określonym w LSR;
4) zgodności i wysokości wydatkowania środków finansowych z przyznanego budżetu na poszczególne przedsięwzięcia;
5) skuteczności promocji i aktywizacji społeczności lokalnej;
6) działalności LGD, w tym przede wszystkim funkcjonowania organów stowarzyszenia, Biura LGD i jego pracowników. 4. Raport z ewaluacji zawiera ocenę podejmowanych działań w oparciu o następujące kryteria oceny:
1) skuteczność – co zostało osiągnięte;
2) efektywność – czy poniesione koszty są adekwatne do rezultatów;
3) użyteczność – czy realizacja strategii przyczynia się do rozwiązania zdefiniowanych problemów;
4) trafność – czy założenia przyjęte w LSR odpowiadają zidentyfikowanym problemom w obszarze objętym projektem lub realnym potrzebom beneficjentów;
5) trwałość – czy realizacja strategii powoduje trwałe zmiany.
5. Szczegółowe zasady prowadzenia ewaluacji, w tym elementy poddane badaniu oraz źródła danych i

metody ich zbierania, zawiera Tabela 2.
6. Zarząd może zalecić stosowanie dodatkowych narzędzi i metod badających postępy w realizacji LSR.
7. Biuro LGD odpowiada za przekazanie Zarządowi danych bazowych do dokonania ewaluacji, zgodnie z założeniami pkt. 3 i 4.
8. Zarząd odpowiada za przetwarzanie danych przekazanych przez Biuro LGD i sporządzenie rocznego raportu ewaluacyjnego oraz gdy jest to konieczne, innych raportów.
9. Raport ewaluacyjny oraz wyniki prac są przedstawiane Walnemu Zebraniu Członków Stowarzyszenia.
10. W przypadku stwierdzenia niezgodności realizowanych działań z zapisami LSR lub ich negatywnej oceny, Walne Zebraniu Członków zgłasza Zarządowi konieczność podjęcia działań naprawczych. Za przygotowanie programu naprawczego odpowiedzialny jest Zarząd.
11. Jeżeli wnioski i rekomendacje z ewaluacji tego wymagają, Zarząd uruchomia procedury aktualizacji LSR we wskazanym zakresie, zgodnie z przyjętą procedurą.

IV. Upowszechnianie wyników

Informacje dotyczące działań podejmowanych w ramach monitoringu i ewaluacji, w szczególności raporty monitorujące i ewaluacyjne, zamieszczane są na stronie internetowej LGD, a także udostępnione do wglądu w Biurze LGD.

Tabela 1. Elementy podlegające monitoringowi

Elementy poddane badaniu	Wykonawca badania	Źródła danych i metody ich zbierania	Czas i okres pomiaru	Wskaźniki
Harmonogram ogłaszania konkursów	Pracownicy Biura LGD (ocena własna)	Rejestr danych LGD	Na bieżąco w całym okresie wdrażania LSR	Zgodność ogłaszania konkursów z harmonogramem
Budżet LGD, wskaźniki realizacji LSR		Rejestr danych LGD, dane z UMWW, sprawozdania i ankiety beneficjentów,		Stopień wykorzystania funduszy Wysokość zakontraktowanych środków Stopień realizacji wskaźników
Poziom osiągania zaplanowanych wskaźników w Planie Komunikacyjnym		Analiza przeprowadzonych ankiet, analiza wyświetleń i wpisów na portalach społecznościowych, wywiadów bezpośrednich przeprowadzonych podczas spotkań z mieszkańcami, opinie beneficjentów,		Poprawność realizacji zaplanowanych celów i zadań komunikacyjnych, efekty działań komunikacyjnych oraz stopień ich realizacji
Monitorowanie realizacji operacji zgodnie z Planem Działania		Sprawozdania beneficjentów, rejestr prowadzony przez pracowników Biura LGD, bezpośrednie rozmowy z beneficjentami i wizje lokalne na miejscu realizacji operacji		Stopień i jakość realizacji operacji, poprawność realizacji harmonogramu osiągania poszczególnych wskaźników produktu, poziom realizacji wskaźników, przedsięwzięć

Funkcjonowanie Biura LGD	Zarząd LGD (ocena własna)	Anonimowe ankiety, opinia dyrektora biura nt. podległego personelu		Ocena efektywności pracy pracowników, sposobu przekazywania istotnych informacji potencjalnym beneficjentom, ocena jakości doradztwa
Prawidłowość realizacji grantów	Pracownicy Biura LGD (ocena własna)	Dokumentacja i sprawozdania grantobiorców.		Ocena prawidłowości realizacji operacji.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 2. Elementy podlegające ewaluacji

Elementy poddane badaniu	Wykonawca badania	Źródła danych i metody ich zbierania	Czas i okres dokonywania pomiaru	Analiza i ocena danych
Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2016- 2023	Biuro LGD (ocena własna) Zarząd LGD (ocena własna)	Analiza dokumentów zastanych oraz analiza przeprowadzona na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych wśród członków LGD.	grudzień 2015 r. (przed złożeniem LSR do SW)	Ocena systemu wskaźników, ich poprawności i trafności z wyznaczonymi celami oraz możliwości ich osiągnięcia, sprawdzenie spójności wewnętrznej zapisów dokumentów.
Obsługa wdrażania LSR przez LGD (efektywność pracy biura i organów LGD)	Ocena pracowników i przedstawicieli organów LGD (ocena własna)	Analiza przeprowadzona na podstawie: badań ankietowych, opinii beneficjentów, rozmów z mieszkańcami na otwartych spotkaniach, wywiadów z wnioskodawcami, opinii dyrektora, zarządu, rady i członków LGD.	Ocena roczna dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego.	Ocena poprawności działalności LGD określająca skuteczność realizowanych zadań w odniesieniu do założeń LSR, ocena poprawności wywiązywania się pracowników i członków organów LGD z powierzonych im zadań i obowiązków.
Skuteczność promocji i aktywizacji społeczności lokalnej	Ewaluacja z udziałem społeczności lokalnej	Analiza przeprowadzona na podstawie badań ankietowych wśród mieszkańców (prowadzonych bezpośrednio, za pośrednictwem strony internetowej stowarzyszenia i gmin członkowskich).	Ocena roczna dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego.	Ocena skuteczności promocji LGD oraz działań wdrażanych w ramach LSR, mierzona jako liczba osób, które uzyskały informację na temat działań oraz aktywizacji prowadzonej przez LGD

Stopień realizacji celów, przedsięwzięć i wskaźników LSR		Analiza przeprowadzona na podstawie ankiet i sprawozdań beneficjentów oraz rejestru danych LGD- zewnętrzne badania ewaluacyjne.	Ocena roczna dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego.	Ocena celowości i trafności założeń realizowanych w ramach LSR. Określenie poziomu realizacji poszczególnych celów, przedsięwzięć i wskaźników LSR.
Harmonogram rzeczowo-finansowy LSR.		Rejestr danych LGD i sprawozdania kwartalne Biura LGD.	Ocena kwartalna dokonywana w pierwszym miesiącu kolejnego kwartału.	Ocena zgodności ogłaszanych i realizowanych projektów z harmonogramem określonym w LSR.
Budżet LSR		Rejestr danych LGD.	Ocena kwartalna dokonywana w pierwszym miesiącu kolejnego kwartału.	Stopień wykorzystania środków finansowych w odniesieniu do poziomu realizacji LSR oraz kwot wynikających z podpisania umów
Stopień oddziaływania na społeczeństwo wdrażania LSR		Analiza przeprowadzona na podstawie ankiet i sprawozdań beneficjentów oraz rozmów z mieszkańcami podczas bezpośrednich spotkań.	Ocena roczna dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego.	Opinia społeczności lokalnej na temat wdrażania LSR i realizowanych operacji.
Efektywność współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej pomiędzy LGD		Analiza przeprowadzona na podstawie badań ankietowych i rozmów z mieszkańcami na otwartych spotkaniach.	Ocena roczna dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego.	Stopień osiągania zaplanowanych wskaźników i celów dotyczących projektów współpracy.
Jakość stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur		Analiza przeprowadzona na podstawie badań ankietowych, opinii wnioskodawców, rozmów z mieszkańcami na otwartych spotkaniach, wywiadów z wnioskodawcami, opinii dyrektora, zarządu, rady i członków LGD oraz dokumentacji dotyczącej realizacji operacji zgromadzonej w biurze LGD	Ocena kwartalna dokonywana w pierwszym miesiącu kolejnego kwartału.	Ocena jakości stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur.

Źródło: opracowanie własne

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

Polesie LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA

LEADER

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Załącznik nr 3 Plan działania

Plan działania w zakresie wdrażania LSR

	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			Razem 2016-2023		Program	Poddziałanie/zakres Programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Wartość z jednostką miary % realizacji wskaźnika narastająco Planowane wsparcie (zł)			Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie (zł)		
Cel ogólny 1														
Cel szczegółowy 1.1 Rozwój integracji społecznej na terenie LGD "Polesie"														
Przedsięwzięcie 1.1.1 Integrowanie społeczności lokalnej	Liczba wydarzeń / imprez	10 sztuk	37,03 %	246 700,00	10 sztuk	74,07%	246 700,00	7 sztuk	100 %	186 600,00	27 sztuk	680 000,00	PROW	Realizacja LSR
	Liczba godzin zajęć integracyjnych dla mieszkańców	600 godzin	40 %	50 000,00	600 godzin	80 %	50 000,00	300 godzin	100 %	25 000,00	1500 godzin	125 000,00	PROW	Realizacja LSR
	Liczba godzin zajęć międzypokoleniowych z udziałem seniorów	120 godzin	40 %	24 000,00	120 godzin	80 %	24 000,00	60 godzin	100 %	12 000,00	300 godzin	60 000,00	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 1.1				**320700,00**			**320700,00**			**223600,00**		**865000,00**		
Cel szczegółowy 1.2 wzrost kompetencji i umiejętności mieszkańców LGD „Polesie" , w tym w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych														
Przedsięwzięcie 1.2.1 Realizacja inicjatyw edukacyjnych	Liczba szkoleń	2 sztuki	50 %	85 000	2 sztuki	100 %	84193,53	0 sztuk	100 %	0	4 sztuki	169 193,53	PROW	Realizacja LSR
	Liczba wizyt studyjnych na temat ochrony środowiska i zmian klimatycznych	1 sztuka	100 %	28 800,00	0 sztuk	100 %	0	0 sztuk	100 %	0	1 sztuka	28 800,00	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 1.2				**113800,00**			**84193,53**			**0**		**197993,53**		
Cel szczegółowy 1.3 Podniesienie poziomu współpracy i zaangażowania społeczności lokalnej LGD „Polesie"														
Przedsięwzięcie 1.3.1 Budowanie partnerstw	Liczba szkoleń	3 sztuki	75 %	15 900,00	1	100 %	5 300,00	0 sztuk	100 %	0	4 sztuki	21 200,00	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 1.3				15900,00			5300,00			0		**21200,00**		
Razem Cel ogólny 1				**450400,00**			**410193,53**			**223600,00**		**1084193,53**		
Cel ogólny 2														

Cel szczegółowy 2.1 Tworzenie nowych przedsiębiorstw na terenie LGD „Polesie"														
Przedsięwzięcie 2.1.1 Tworzenie nowych przedsiębiorstw	Liczba zrealizowanych operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	7 sztuk	58,33%	490 000,00	5 sztuk	100 %	350 000,00	0 sztuk	100 %	0	12 sztuk	840 000,00	PROW	Realizacja LSR
	Liczba zrealizowanych operacji ukierunkowanych na innowacje	3 sztuki	100%		0 sztuk	100%		0 sztuk	100%		3 sztuk		PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 2.1				490 000,00			350 000,00			0		840 000,00		
Cel szczegółowy 2.2 Rozwój Istniejacych przedsiębiorstw na terenie LGD „Polesie"														
Przedsięwzięcie 2.2.1 Rozwijanie działalności gospodarczej	Liczba zrealizowanych operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	8 sztuk	53,53%	1 400 000,00	6 sztuk	93,33%	1 020 000,00	1 sztuka	100%	200 000,00	15 sztuk	2 620 000,00	PROW	Realizacja LSR
	Liczba zrealizowanych operacji ukierunkowanych na innowacje	3 sztuki	100%		0 sztuk	100%		0 sztuk	100%		3 sztuk		PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 2.2				1 400 000,00			1 020 000,00			200 000,00		2 620 000,00		
Cel szczegółowy 2.3 Rozwój kompetencji w LGD "Polesie" w zakresie przedsiębiorczości														
Przedsięwzięcie 2.3.1 Zwiększanie kompetencji przedsiębiorców w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej	Liczba godzin doradztwa kompetencyjnego	80 godzin	50 %	12 500,00	80 godzin	100 %	12 500,00	0 godzin	100 %	0	160 godzin	25 000,00	PROW	Realizacja LSR
2.3.2 Rozwijanie wydarzeń turystycznych	Liczba operacji polegająca na wykreowaniu i realizacji nowych wydarzeń turystycznych	1 sztuka	50 %	12 500,00	1 sztuka	50 %	12 500,00	0	0	0	2 sztuki	25 000,00	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 2.3				25 000,00			25 000,00			0		50 000,00		

Razem cel ogólny 2				1915000,00			1395000,00			200000,00		3510000,00		
Cel ogólny 3														
Cel szczegółowy 3.1 Zachowanie dziedzictwa przyrodniczego LGD "Polesie"														
Przedsięwzięcie nr 3.1.1 Ochrona środowiska naturalnego	Liczba operacji dotyczących oczyszczania lasów i terenów zielonych	2 sztuki	100 %	25 000,00	0 sztuk	100 %	0	0 sztuk	100 %	0	2 sztuki	25 000,00	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 3.1				25000,00			0			0		25000,00		
Cel szczegółowy 3.2 Zachowanie dziedzictwa kulturowego LGD "Polesie"														
Przedsięwzięcie 3.2.1 Ochrona dziedzictwa kulturowego	Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim	2 sztuki	64 %	80 000,00	1 sztuka	100 %	45 000,00	0 sztuk	100 %	0	3 sztuki	125 000,00	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 3.2				80 000,00			45 000,00			0		125 000,00		
Cel szczegółowy 3.3 Rozwój infrastruktury użyteczności publicznej na terenie LGD „Polesie"														
Przedsięwzięcie nr 3.3.1 Budowa i rozbudowa infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej	Liczba nowych elementów małej infrastruktury turystycznej	45 sztuk	100 %	540 000,00	0 sztuk	100 %	0	0 sztuk	100 %	0	45 sztuk	540 000,00	PROW	Realizacja LSR
	Liczba nowych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	6 sztuk	66,67%	300 000,00	3 sztuki	100 %	150 000,00	0 sztuk	100 %	0	9 sztuk	450 000,00	PROW	Realizacja LSR
3.3.2 Poprawa jakości infrastruktury kultury	Liczba operacji dotyczących poprawy jakości infrastruktury kultury	9 sztuk	100 %	965 000,00	0 sztuk	100 %	0	0 sztuk	100 %	0	9 sztuk	965 000,00	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 3.3				1 805 000,00			150 000,00			0		1 955 000,00		
Cel 3.4 Promocja Obszaru LGD „Polesie"														
3.4.1 Promocja markowych produktów i usług l LGD "Polesie"	Liczba nowych kampanii promujących markę LGD "Polesie"	0 sztuk	0,00%	0	2 sztuki	50,00%	25 000,00	2 sztuki	100,00%	25 000,00	4 sztuki	50 000,00	PROW	Realizacja LSR
	Liczba publikacji promujących markę LGD "Polesie"	0 sztuk	0,00%	0	1 sztuka	50,00%	25 000,00	1 sztuka	100,00%	25 000,00	2 sztuki	50 000,00	PROW	Realizacja LSR

	Liczba wydarzeń / imprez	4 sztuki	100 %	150 000,00	0	0	0	0 sztuk	100 %	0	4 sztuki	150 000,00	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 3.4				150000,00			50000,00			50000,00		250000,00		
Razem cel ogólny 3				2060000,00			245000,00			50000,00		**2355000,00**		
Razem LSR				4425400,00			2050193,53			473600,00		6949193,53		
Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania Realizacja LSR PROW													% budżetu poddziałania Realizacja LSR	

UWAGA! Za przedsięwzięcie związane z tworzeniem lub utrzymaniem miejsc pracy uznaje się przedsięwzięcie, dla którego określono wskaźnik produktu w postaci utworzenia nowego miejsca pracy i/lub utrzymania miejsca pracy

Plan działania dla projektów współpracy, kosztów bieżących i aktywizacji

przedsięwzięcia	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			Razem 2016-2023		Program	Poddziałanie/zakres Programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Wartość z jednostką miary % realizacji wskaźnika narastająco Planowane wsparcie (zł)			Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie (zł)		
	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	1 sztuka	50 %	69491,93	1 sztuka	100%	69491,94	0 sztuk	100,00%	0	2 sztuka	138983,87	PROW	Projekt współpracy
	Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	3 sztuki	50,00%		3 sztuki	100%		0 sztuk	100,00%	0	6 sztuk		PROW	Projekt współpracy
Razem projekty współpracy				69491,93			69491,94			0		138983,87		
5.1.1 Informowanie o realizacji LSR LGD „Polesie"	Liczba kwartalników wydanych przez LGD „Polesie"	12 kwartalników	40%	35850	12 kwartalników	80%	14400	6 kwartalników	100%	7200	30 kwartalników	57450	PROW	Aktywizacja
5.1.2 strona internetowa LGD „Polesie"	Liczba miesięcy w których aktualizowana będzie strona internetowa LGD „Polesie" w zakresie realizacji LSR	36 miesięcy	40%	0	36 miesięcy	80%	0	18 miesięcy	100%	0	90 miesięcy	0	PROW	Aktywizacja
5.2.1 Ułatwianie	Liczba przeprowadzonyc	1 sztuka	50 %	5 000,00	0 sztuk	50 %	0	1 sztuka	100%	5 000,00	2 sztuki	10 000,00	PROW	Aktywizacja

wymiany informacji między beneficjentami LSR	h międzysektorowych targów współpracy													
5.3.1 Zapewnienie przepływu informacji o konkursach i projektach grantowych	Liczba spotkań/wydarzeń adresowanych do mieszkańców	18 sztuk	40 %	1 800	18 sztuk	80 %	1 800	9 sztuk	100 %	900	45 sztuk	4 500	PROW	Aktywizacja
5.3.2. Świadczenie indywidualnego doradztwa	Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	45 sztuk	50 %		45 sztuk	100 %		0 sztuk	100 %		90 sztuk		PROW	Aktywizacja
Razem aktywizacja				42650			16200			13100		71950		
6.1.1 Działania służące podniesieniu kwalifikacji, wiedzy i umiejętności osób zaangażowanych w realizację LSR LGD „Polesie"	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników i organów LGD	66 osobodni	42,85%	7 500,00	66 osobodni	85,71 %	7 500,00	22 osobodzień	100%	2 500,00	154 osobodni	17 500,00	PROW	Koszty bieżące
6.2.1 Monitoring i ewaluacja osiągania celów LSR LGD „Polesie"	Liczba okresowych badań ewaluacyjnych dotyczących osiągania celów LSR LGD „Polesie"	2 sztuki	50 %	10 000	1 sztuka	75 %	5 000	1 sztuka	100 %	5 000	4 sztuki	20 000	PROW	Koszty bieżące
6.2.2 Prowadzenie biura LGD „Polesie"	Liczba miesięcy prowadzenia biura LGD „Polesie"	36 miesięcy	40 %	599 020,20	36 miesięcy	80 %	599 020,20	18 miesięcy	100 %	299 510,60	90 miesięcy	1 497 551	PROW	Koszty bieżące
Razem koszty bieżące				616520,20			611 520,20			307 010,6		1 535 051		
Razem projekty współpracy, koszty bieżące i aktywizacja				659170,2			627720,2			320110,6		1 607 001		

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

Polesie LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA

LEADER

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Matryca logiczna powiązań diagnozy obszaru i ludności, analizy SWOT oraz celów i wskaźników

Zidentyfikowane problemy/wyzwania społeczno-ekonomiczne	Cel ogólny	Cele szczegółowe	Planowane przedsięwzięcia	Produkty	Rezultaty	Oddziaływanie	Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięć wskaźników
Niski poziom: kapitału społecznego, zaufania społecznego współpracy, samoorganizacji społecznej nieadekwatne do potrzeb lokalnego rynku pracy kształcenie zanikające więzi międzypokoleniowe, uzależnienia, zanikające umiejętności spędzania czasu wolnego, niska rozpoznawalność NGO w środowisku, ograniczona oferta zajęć hobbystycznych, w tym kultywujących lokalne tradycje w świetlicach i domach kultury	Wzmocnienie kapitału społecznego LGD "Polesie"	Rozwój integracji społecznej na terenie LGD "Polesie"	Integrowanie społeczności lokalnej	27 wydarzeń/imprez 300 h nowych zajęć międzypokoleniowych z udziałem seniorów 1500 Liczba godzin zajęć integracyjnych dla mieszkańców	1350 uczestników imprez integracyjnych 300 osób z grup defaworyzowanych u których wzrósł poziom integracji społecznej	Zmniejszony udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej z 8,52 % w 2016 r. do 8,46% w 20123 r.	Szanse: aktywne włączenie się społeczności w realizację LSR, rozwój polityk wspierania osób i grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem z rynku pracy, rozwój partycypacji społecznej i znajomość technik partycypacyjnych zagrożenia: starzejące się społeczeństwo postępująca emigracja (odpływ aktywnych osób) wzrost zainteresowania uczestnictwem w kulturze wyłącznie za pośrednictwem Internetu
		Wzrost kompetencji i umiejętności mieszkańców LGD „Polesie" w tym w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych	Realizacja inicjatyw edukacyjnych	4 szkolenia 1 wizyta studyjna	160 osób przeszkolonych 50 osób z grup defaworyzowanych wśród liczby osób przeszkolonych 15 osób które nabyły nową wiedzę i umiejętności w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych		
		Podniesienie poziomu współpracy i zaangażowania społeczności lokalnej LGD "Polesie"	Budowanie partnerstw	4 zorganizowane szkolenia	15 osób przeszkolonych		
Niski poziom rozwoju przedsiębiorczości, w tym: braki w ofercie turystycznej,	Rozwój przedsiębiorczości na terenie LGD "Polesie"	Tworzenie nowych przedsiębiorstw na terenie LGD „Polesie"	Tworzenie nowych przedsiębiorstw	12 zrealizowanych operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa 3 wsparte operacje obejmujące rozwiązania innowacyjne	12 miejsc pracy utworzonych w nowopowstałych firmach 3 zastosowane rozwiązania innowacyjne w nowopowstałych firmach		Szanse: rozwijający się popyt na usługi turystyczne wśród mieszkańców

małe zróżnicowanie standardów usług turystycznych rolnictwo obszaru ma charakter nisko obszarowy i niskotowarowy, znikoma ilość firm przetwórczych bazujących na potencjale rolniczym obszaru większość firm stanowią MSP, niska innowacyjność przedsiębiorstw, przewaga przedsiębiorczości która nie generuje wartości dodanej					1 nowa firma utworzona przez osoby z grup defaworyzowanych	Zwiększenie podmiotów zarejestrowanych w rejestrze Regon na 10 tyś ludności z 532 w 2016 r. do 535 w 2023 r.	aglomeracji lubelskiej, rozwój przetwórstwa bazującego na endogennych potencjałach, dywersyfikacja działalności gospodarczej, tworzenie grup producenckich, wejście w życie uregulowań umożliwiających sprzedaż przetworzonych produktów rolnych - bezpośrednio od rolników Zagrożenia: ograniczenie dostępu do wschodnich rynków zbytu produktów rolnych odpływ wykształconych mieszkańców zmniejszony popyt na użytkowanie i wydobycie węgla zwiększające się bariery wejścia (restrykcje, obciążenia, itd.) związane z funkcjonowaniem firm
		Rozwój istniejących przedsiębiorstw na terenie LGD „Polesie"	Rozwijanie działalności gospodarczej	15 operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa 3 wsparte operacje obejmujące rozwiązania innowacyjne	15 miejsc pracy utworzonych w istniejących firmach 15 utrzymanych miejsc pracy 3 zastosowane rozwiązania innowacyjne w istniejących firmach 1 operacja polegająca na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa ze wsparciem grup defaworyzowanych		
		Rozwój kompetencji w LGD "Polesie" w zakresie przedsiębiorczości	Zwiększenie kompetencji przedsiębiorców w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej Rozwijanie wydarzeń turystycznych	160 godzin grupowego doradztwa kompetencyjnego 2 operacje polegające na wykreowaniu i realizacji nowych wydarzeń turystycznych	32 osoby, oceniających szkolenie jako adekwatne do oczekiwań zawodowych 32 osoby przeszkolone		
lasy i tereny zielone cyklicznie zanieczyszczane w okresie nasilonego		Zachowanie dziedzictwa przyrodniczego LGD „Polesie"	Ochrona środowiska naturalnego	2 operacje dotyczące oczyszczania lasów i terenów zielonych	1 ha powierzchni terenów zielonych, których atrakcyjność przyrodnicza wzrosła		Szanse: polityka UE na rzecz poprawy spójności

ruchu turystycznego, zły stan techniczny obiektów zabytkowych, niedostatki w zakresie infrastruktury: niewystarczająca ilość lamp ulicznych, toalet publicznych, miejsc parkingowych, braki w małej infrastrukturze turystycznej (ławki, altany, tablice ogłoszeniowe, witacze etc.), braki w infrastrukturze sportowo-rekreacyjnej (zbyt mało, źle umiejscowiona, wybrakowana, słabej jakości), niewystarczająco wyposażone świetlice środowiskowe i domy kultury, niewystarczająca ilość i jakość wyposażenia lokalnych placówek kultury do prowadzenia oczekiwanej przez mieszkańców oferty kulturalno-artystycznej	Wzrost atrakcyjności obszaru LGD „Polesie"	Zachowanie dziedzictwa kulturowego LGD „Polesie"	Ochrona dziedzictwa kulturowego	3 operacje dotyczące konserwacji lub restauracji obiektów zabytkowych	1200 osób, które odwiedziły zabytki wyremontowane w ramach LSR	Zmniejszone saldo migracji na obszarze gmin objętych LSR z minus 33 od minus 30	terytorialnej, rozwój idei partnerstw publiczno-prywatnych, rozwój turystyki kulturowej, sportowej, ekoturystyki, systemów zachowywania tradycji (muzea, skanseny, pokazy, wioski tematyczne, produkty lokalne) Zagrożenia: załamanie koniunktury w górnictwie i znaczące ograniczenie wpływów do budżetów gmin LGD, dewastacja zabytkowych obiektów dziedzictwa kulturowego na skutek działania czynników atmosferycznych, spadek atrakcyjności turystycznej obszaru ze względu na powierzchniowe zanieczyszczenie środowiska zmiany klimatyczne
		Rozwój infrastruktury użyteczności publicznej na ternie terenie LGD "Polesie"	Budowa i rozbudowa infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej	45 nowych elementów małej infrastruktury turystycznej	4000 użytkowników powstałej infrastruktury użyteczności publicznej 3 obiekty dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych wśród obiektów infrastruktury publicznej wspartych w ramach LSR		
				9 nowych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej			
			Poprawa jakości infrastruktury kultury	9 operacji dotyczących poprawy jakości infrastruktury kultury			
		Promocja obszaru LGD „Polesie"	Promocja markowych produktów i usług LGD „Polesie"	4 nowe kampanie promujące markę LGD „Polesie"	8000 osób zainteresowanych produktami i lub usługami LGD „Polesie"		
				2 publikacje promujące markę LGD „Polesie"			
				4 wydarzenia / imprezy			

W opracowaniu planu działania wykorzystane zostały wnioski płynące z przeprowadzonych badań fokusowych, spotkań grup roboczych, spotkań konsultacyjnych i indywidualnych wywiadów z przedsiębiorca i indywidualnych wywiadów z przedsiębiorca

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

Polesie LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA

LEADER

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Załącznik nr 4 Budżet LSR

Wysokość wsparcia finansowego EFSI w ramach LSR w poszczególnych latach:

Rok	Wsparcie finansowe				
	PROW	RPO		PO RYBY	Razem EFSI
		EFS	EFRR		
2016	5154062,13	0	0	0	5154062,13
2017		0	0	0	
2018		0	0	0	
2019	2747405,67	0	0	0	2747405,67
2020		0	0	0	
2021		0	0	0	
2022	793710,60	0	0	0	793710,60
2023		0	0	0	
Razem 2016-2023	8695178,4	0	0	0	8695178,4

Wysokość wsparcia finansowego EFSI w ramach LSR w ramach poszczególnych poddziałań:

Poddziałanie	Wsparcie finansowe				
	PROW	RPO		PO RYBY	Razem EFSI
		EFS	EFRR		
Realizacja LSR	6949193,53	0	0	0	6949193,53
Współpraca	138983,87	0	0	0	138983,87
Koszty bieżące	1535051	0	0	0	1535051
Aktywizacja	71950	0	0	0	71950
Razem	8695178,40	0	0	0	8695178,40

Plan finansowy w zakresie podziałania 19.2 PROW 2014-2020

	Wkład EFROW	Budżet państwa	Wkład własny będący wkładem krajowych środków publicznych	RAZEM
Beneficjenci Inni niż jednostki sektora finansów publicznych	3177805,34	1816388,19		4994193,53
Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	1243966,50		711033,50	1955000,00
Razem	4421771,84	1816388,19	711033,50	6949193,53

Załącznik nr 5 Plan komunikacji

Plan komunikacji z lokalną społecznością na lata 2014-2020 określa reguły prowadzenia działań informacyjno-promocyjnych przez Lokalną Grupę Działania "Polesie" w odniesieniu do środków pomocowych Unii Europejskiej, dostępnych w związku z realizacją Umowy Ramowej dotyczącej Lokalnej Strategii Rozwoju.

Do udziału w opracowaniu dokumentu zaproszono mieszkańców obszaru ze wszystkich sektorów partnerskich. Dokument był tworzony z zastosowaniem zasady rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, czyli oddolnie: tj. przy wykorzystaniu metod partycypacyjnych: warsztaty przyszłościowe, badania fokusowe, spotkania grup roboczych, spotkania konsultacyjne. W celu odzwierciedlenia oczekiwań mieszkańców obszaru zastosowano w trakcie prac nad planem komunikacji szereg narzędzi partycypacyjnych. Zebrane uwagi poddane zostały analizie przez ekspertów i uwzględnione w tworzeniu planu. W tworzeniu dokumentu wykorzystano również doświadczenia z poprzedniego okresu programowania na lata 2007-2013, które zostały zawarte w dokumencie dotyczącym badania ewaluacyjnego wdrażanej poprzednio LSR.

U podstaw planu komunikacji leży przekonanie, że dobra komunikacja jest konieczna, aby sprawnie i dobrze zrealizować zadania wynikające z Umowy Ramowej dotyczącej LSR.

Działania komunikacyjnie są sprofilowane zgodnie z potrzebami beneficjentów i potencjalnych beneficjentów. Naczelną zasadą komunikacji jest przekazywanie potencjalnym beneficjentom a następnie beneficjentom w odpowiednim czasie, z odpowiednim wyprzedzeniem rzetelnej i wystarczającej informacji:

- potencjalni beneficjenci otrzymają pełną informację dającą dobre podstawy do podjęcia decyzji, co do udziału w konkursach, w tym informacje dotyczące kryteriów wyboru projektów oraz informacje o zobowiązaniach wynikających z podpisania umowy dotacyjnej;
- w trakcie realizacji projektu beneficjenci otrzymają kompleksową informację pozwalającą im na sprostanie wymaganiom realizacji projektu oraz informację na temat ewentualnych zmian, jeśli takie zmiany mają miejsce.

1. Cele działań komunikacyjnych

1.1 Wyniki przeprowadzonej analizy

Podczas prowadzenia badania ewaluacyjnego uzyskano opinie mieszkańców w zakresie stosowanych dotychczas rozwiązań w zakresie komunikowania się LGD z mieszkańcami obszaru. Poproszono o opinie czy stosowane rozwiązania były skuteczne i odpowiednie. Również w ankiecie skierowanej do mieszkańców na etapie opracowywania analizy SWOT oraz określania celów LSR zawarto pytania dotyczące oczekiwanych przez mieszkańców metod i sposobów komunikacji w odniesieniu do realizacji LSR.

Z informacji przekazanych przez mieszkańców wynika, że zdecydowana większość jako główne źródło wiedzy o funduszach UE wskazuje Internet. Według mieszkańców następujące formy komunikacji są najbardziej efektywne: informacje na stronie internetowej, spotkania informacyjne, szkolenia, broszury, ulotki, e-maile.

Dlatego w działaniach zapewniających udział społeczności we wdrażaniu LSR wykorzystywane będą różne formy komunikowania zróżnicowane w zależności od odbiorców.

1.2 Najważniejsze cele realizacji PK

Celem głównym działań komunikacyjnych jest wsparcie realizacji LSR LGD „Polesie" przez zachęcenie potencjalnych beneficjentów do udziału w Programie dzięki dostarczaniu im informacji niezbędnych w procesie ubiegania się o środki z Programu LEADER, motywowanie projektodawców i edukowanie w

obszarze właściwej realizacji projektów oraz kształtowanie świadomości społeczeństwa w zakresie celów i efektów Programu LEADER finansowanego ze środków PROW.
Pozostałe cele to:
- informowanie potencjalnych beneficjentów o możliwościach i zasadach wsparcia ze środków Programu LEADER oraz ich aktywizowanie w zakresie ubiegania się o fundusze w ramach LSR LGD „Polesie",
- zapewnienie potencjalnym wnioskodawcom łatwego dostępu do informacji w celu uzyskania wysokiej jakości projektów, jak również zapewnienie równych warunków konkurencji przy uzyskiwaniu wsparcia finansowego.
- wspieranie beneficjentów w wykorzystaniu środków na realizację LSR LGD „Polesie",
- wsparcie i motywowanie beneficjentów w procesie przygotowania i realizacji projektów,
- upowszechnianie mechanizmów współpracy z partnerami społecznymi i gospodarczymi oraz środowiskami opiniotwórczymi na rzecz przejrzystego i efektywnego wykorzystania środków LSR LGD „Polesie",
- podnoszenie wiedzy i kompetencji beneficjentów w zakresie realizacji zadań programu i wykorzystania środków LSR LGD „Polesie",
- zapewnienie prawidłowego wdrożenia projektów przez beneficjentów zgodnie z wymogami Programu, włącznie z wdrożeniem planu informacji i promocji w ramach projektów,
- zapewnienie przejrzystości wydatkowania środków publicznych.

2. Działania komunikacyjne

2.1. Działania komunikacyjne i środki przekazu

Informacja skierowana do potencjalnych beneficjentów i beneficjentów jest dostępna na bieżąco, czyli istnieją kanały i narzędzia komunikacji umożliwiające dotarcie do informacji o każdej porze. Takim rozwiązaniem jest strona internetowa LGD: www.lgdpolesie.pl
System dostępu do informacji jest zdywersyfikowany tak, by zapewnić możliwość dotarcia do informacji na wiele sposobów zarówno pod względem formy, treści jak i zasięgu. Dzięki temu informacja dociera w sposób wielokanałowy. Przykładami takiej różnorodności kanałów dotarcia są:
1. strony internetowe LGD: www.lgdpolesie.pl
2. możliwość kontaktu bezpośredniego z pracownikiem Biura LGD,
3. wszelkie materiały informacyjne i promocyjne, ulotki, broszury, instrukcje,
4. organizowanie spotkań informacyjnych i szkoleń, które pozwala dotrzeć do ściśle wyselekcjonowanej grupy potencjalnych beneficjentów,
5. przekazywanie informacji pocztą elektroniczną.
Informacja wielopoziomowa oznacza, że jest ona uporządkowana według stopnia zaawansowania potencjalnego beneficjenta/beneficjenta w procesie ubiegania się o współfinansowanie i realizacji projektu. Na różnych etapach tego procesu występują różne potrzeby informacyjne. Dotarcie do informacji potrzebnej na każdym etapie jest maksymalnie ułatwione.
Środki przekazu pozwalają na realizację komunikacji z poszczególnymi grupami docelowymi. Poniższe zestawienie przedstawia środki przekazu, jakie będą wykorzystane na każdym etapie komunikacji w zależności od zakładanych potrzeb określonych segmentów grup docelowych.
Przedstawione powyżej cele zostaną zrealizowane za pomocą działań komunikacyjnych takich jak:

- Dotarcie bezpośrednie (obejmuje sposoby komunikacji z docelowymi odbiorcami bez pośrednictwa zewnętrznych mediów): imprezy i wydarzenia promocyjne, strona internetowa LGD: www.lgdpolesie.pl, konkursy promocyjne, infolinia dla potencjalnych beneficjentów (telefoniczny kontakt z pracownikami Biura LGD), poczta elektroniczna, e-newsletter, konferencje, szkolenia, warsztaty, wizyty studyjne, techniki partycypacyjne, drukowane lub elektroniczne materiały informacyjne, przewodniki, ulotki i instrukcje, ogłoszenia na tablicach

urzędowych w urzędach oraz stronach internetowych urzędów, badanie satysfakcji wnioskodawców LGD, ankiety.

- Dotarcie pośrednie (obejmuje sposoby komunikacji z docelowymi odbiorcami za pomocą zewnętrznych mediów): kampanie reklamowe i informacyjne w mediach lokalnych (artykuły w prasie i serwisach internetowych, audycje radiowe), informacje w mediach społecznościowych, mailingi, biuletyn informacyjny, reklama szeptana, informacje przekazywane przez parafie.

LGD będzie wykorzystywała wszelkiego rodzaju spotkania, w których uczestniczyć będą pracownicy Biura LGD do informowania, w zależności od aktualnej potrzeby, o aktualnych konkursach o dofinansowanie operacji, planowanych działaniach, ważnych z punktu widzenia uczestników poszczególnych spotkań.

2.2. Działania komunikacyjne skierowane do grup defaworyzowanych ze względu na dostęp do rynku pracy

W stosunku do grup wykluczonych, defaworyzowanych ze względu na dostęp do rynku pracy zamierza się zastosować następujące działania komunikacyjne: informacja na stronie www, spotkania w siedzibach Powiatowych Urzędów Pracy, spotkania w ponadgimnazjalnych szkołach zawodowych, udział w targach pracy na obszarze LGD, informacja na gminnych spotkaniach organizacji pozarządowych, gminnych spotkaniach z sołtysami, szkolenia dedykowane osobom z grupy defaworyzowanej, doradztwo indywidualne pracownika Biura LGD, poczta elektroniczna, e-newsletter.

2.3. Komunikacja z osobami z różnymi niepełnosprawnościami

Podstawowym wymogiem komunikacji jest zapewnienie równego dostępu do informacji na temat LSR. Należy dążyć do tego, aby skuteczność komunikacji z osobami z różnymi niepełnosprawnościami była taka sama, jak w przypadku komunikacji z pozostałymi grupami.

Przykłady konkretnych rozwiązań w komunikacji z osobami niepełnosprawnymi: indywidualne konsultacje u klienta, polegające na tym, że po wcześniejszym zaplanowaniu, specjaliści z Biura LGD świadczyć będą usługi informacyjne u klienta; zakres usług będzie taki sam jak dla konsultacji w Biurze LGD; przedstawiciele środowisk i organizacji pozarządowych z obszaru działania LGD funkcjonujących na rynku osób z różnymi niepełnosprawnościami będą zapraszani na organizowane konferencje i szkolenia; adresy mailowe do przedstawicieli środowisk i organizacji pozarządowych z obszaru działania LGD funkcjonujących na rynku osób z różnymi niepełnosprawnościami zostaną dołączone do bazy danych promocji mailingowych.

1. Grupy docelowe

Odbiorcą komunikacji o LSR jest każdy mieszkaniec obszaru działania LGD. To nie oznacza jednakowej komunikacji do wszystkich odbiorców. Ich zróżnicowane potrzeby informacyjne narzucają konieczność prowadzenia zróżnicowanej komunikacji.

Podstawowym kryterium podziału docelowych odbiorców jest poziom ich zaangażowania w proces zmian rozwojowych na obszarze działania LGD. W oczywisty sposób osoby i organizacje silniej zaangażowane w ten proces mają bardziej rozwinięte potrzeby informacyjne od podmiotów bezpośrednio w ten proces niezaangażowanych.

Odbiorcy komunikacji zostali podzieleni na trzy segmenty z punktu widzenia ich zaangażowania w proces zmian (zmiany są efektem projektów realizowanych przez liderów):

- beneficjenci (faktyczni i potencjalni) to segment bezpośrednio zaangażowany we wprowadzanie zmian, osoby i organizacje ubiegające się lub mogące się ubiegać o współfinansowanie operacji – są to

liderzy zmian.

Potrzeby komunikacyjne dotyczyć będą kwestii ściśle merytorycznych związanych bezpośrednio z realizowaną operacją. Należy pamiętać, że jest to grupa, którą należy motywować do promowania własnej operacji i Programu LEADER, do dzielenia się swoimi pozytywnymi doświadczeniami z reprezentantami pozostałych grup.

Potencjalni beneficjenci wymagają motywacji do podjęcia konkretnych działań. Aktywnie poszukują rozwiązań. Komunikat powinien być dostosowany do potrzeb/oczekiwań potencjalnego beneficjenta. Powinien wskazywać nowe możliwości stwarzane przez fundusze, dać szansę i przekonać o korzyściach wynikających z podjęcia „wysiłku" w ubieganiu się o nie.

Do grupy tej zaliczyć można: - jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, porozumienia i stowarzyszenia, - jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego, - organizacje pozarządowe, - jednostki naukowe oraz badawczo-rozwojowe, - instytucje oświatowe, - instytucje kultury, - przedsiębiorstwa, - instytucje otoczenia biznesu, - instytucje ochrony zdrowia, - kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych, - spółdzielnie mieszkaniowe, - organizacje rolników, - sołtysi.

Równocześnie odbiorcami komunikacji są:

• uczestnicy operacji (faktyczni i potencjalni) to osoby aktywnie uczestniczące w operacjach, wśród których szczególne znaczenie mają członkowie grup społecznych stojących przed wyzwaniami/problemami mogącymi ograniczać ich udział w życiu społecznym i gospodarczym; osoby te mogą skorzystać lub korzystają z efektów operacji realizowanych przez liderów zmian.

Przy budowaniu komunikatów należy pamiętać o ich personalizacji, powinny zawierać informacje dotyczące rzeczywistej potrzeby potencjalnego uczestnika operacji. Uczestnicy operacji, to członkowie różnych społeczności, którzy dzięki korzystaniu z operacji realizowanej przez beneficjenta/lidera zmian już uczestniczą w jego realizacji i korzystają z jego efektów. Grupa ta, oczekuje również wsparcia merytorycznego w rozwiązywaniu bieżących problemów, najczęściej dotyczących ich samych, ich sytuacji społecznej lub zawodowej. Istotnym oczekiwaniem członków grupy jest chęć wykorzystania ich wiedzy i zdobytych doświadczeń, po realizacji operacji. Komunikaty powinny zawierać wskazania dotyczące np. szans rynkowych, jakie przed nimi stoją dzięki zrealizowanej operacji, której uczestnikami byli lub są.

Do grupy tej zaliczyć można: – pracownicy wszystkich instytucji, organizacji i przedsiębiorstw wymienionych w segmencie dot. beneficjentów, – dzieci i młodzież oraz osoby wychowujące małe dzieci lub dzieci niepełnosprawne, – osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, – osoby bezrobotne i zagrożone bezrobociem, – osoby powyżej 50. roku życia i osoby o niskich kwalifikacjach, – osoby zależne, w tym starsze i niepełnosprawne, – osoby oraz instytucje sprawujące opiekę nad dziećmi do lat 3, – przedszkola i szkoły prowadzące kształcenie ogólne i zawodowe, ich uczniowie, – wychowankowie, słuchacze i nauczyciele.

• odbiorcy rezultatów rozumiani jako wszyscy mieszkańcy obszaru działania LGD, a także turyści i inwestorzy jako osoby korzystające bezpośrednio i pośrednio z efektów operacji zrealizowanych z udziałem środków przewidzianych w LSR.

Mieszkańcy obszaru działania LGD są głównie odbiorcami informacji o operacjach, które zostały lub są realizowane. Odbiorcom rezultatów w komunikatach należy uświadomić, że są „konsumentami" efektów pracy beneficjentów, przez upowszechnianie informacji o korzyściach jakie, dla nich z tego tytułu wynikają.

Komunikacja obejmuje wszystkie trzy segmenty. Liderzy zmian są grupą priorytetową z punktu widzenia realizacji LSR.

2. Wskaźniki

Każdemu z celów komunikacyjnych przypisano wskaźniki, których osiągnięcie będzie stanowiło podstawę do oceny stopnia realizacji danego celu. Wskaźniki dobrano w taki sposób, aby pokazywały postęp w realizacji celów Planu komunikacji i LSR.
Realizacja celów nie jest zależna wyłącznie od działań komunikacyjnych, a stanowi wypadkową także innych elementów wdrażania Funduszy Europejskich.
Zakładane wskaźniki: Liczba ogłoszeń/informacji w prasie, Liczba wydrukowanych plakatów ogłoszeniowych, Liczba przygotowanych broszur informacyjnych, Liczba ogłoszeń na stronach internetowych, Liczba zrealizowanych spotkań informacyjnych, Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjnych, Liczba wypełnionych okresowych ankiet ewaluacyjnych, Liczba okresowych spotkań ewaluacyjnych, Liczba osób uczestniczących w spotkaniach ewaluacyjnych, Liczba wypełnionych końcowych ankiet ewaluacyjnych.

3. Planowane efekty działań komunikacyjnych

Podstawowym planowanym efektem działań komunikacyjnych jest pełna realizacja celów i założeń LSR, w tym wypełnienie założonych wskaźników. Aby móc je osiągnąć, należy odpowiednio przeprowadzić działania komunikacyjne skierowane do potencjalnych wnioskodawców, zachęcając ich do realizacji przedsięwzięć.
Planowane efekty działań komunikacyjnych: większa liczba operacji zgłaszanych do dofinansowania, wyższa jakość wniosków o dofinansowanie, a co za tym idzie prawidłowa realizacja operacji w ramach przyznanego dofinansowania, większa liczba osób korzystających z doradztwa biura LGD, większa świadomość osób z grup docelowych w zakresie możliwości w zakresie wdrażania LSR, lepsza rozpoznawalność LGD jako podmiotu wdrażającego LSR.

4. Rezultaty wynikające z przyjętych wskaźników i założonego celu:

- Zapewniony dostęp wnioskodawcom do wszystkich informacji o warunkach i zasadach korzystania ze środków w ramach LSR LGD „Polesie",
- Zwiększona wiedza na temat LSR LGD „Polesie",
- Zwiększona wiedza o możliwościach i zasadach korzystania ze środków w ramach LSR LGD „Polesie",
- Zwiększona wiedza o przygotowywaniu i realizacji wysokiej jakości projektów w ramach LSR LGD „Polesie",
- Podniesiony poziom wiedzy i kompetencji beneficjentów w zakresie realizacji projektów w ramach LSR LGD „Polesie".

W sytuacji zaistnienia problemów z wdrażaniem LSR, a także potencjalnego braku satysfakcji, wdrożone zostaną odpowiednie środki zaradcze.

Tabela nr 1. Komunikacja - zagrożenia i środki zaradcze

Zagrożenia	Środki zaradcze
Brak lub zbyt mała liczba potencjalnych wnioskodawców/beneficjentów zainteresowanych skorzystaniem ze wsparcia w ramach LSR	Bezpośrednie kontakty pracowników Biura LGD z przedstawicielami grup docelowych, w tym grup defaworyzowanych Zwrócenie się z pomocą do członków LGD o większe wsparcie przy promocji LSR, rozpowszechnianiu możliwości wsparcia operacji Szkolenia dla beneficjentów

Brak zrozumienia przekazu przez mieszkańców, beneficjentów i potencjalnych beneficjentów	Formułowanie komunikatów w sposób spójny i przejrzysty
Możliwy chaos komunikacyjny związany z zaangażowaniem gmin w działania informacyjno-promocyjne	Wprowadzenie jasnych zasad podziału pomiędzy działaniami promocyjnymi a informacyjnymi, z podziałem na działania realizowane przez gminy oraz przez LGD.

5. Analiza efektywności

LGD jako instytucja zaangażowana we wdrażanie LSR zobligowana jest do regularnego, cyklicznego, prowadzenia monitoringu, badań ewaluacyjnych i oceny skuteczności, stosowanych środków przekazu (narzędzi), prowadzonych działań - w tym działań z zakresu komunikacji z interesariuszami LSR. W związku z tym LGD będzie publikowała na swojej stronie www informacje na temat stanu wdrożenia LSR w formie okresowych, rocznych i końcowych zestawień. W przypadku, gdyby efekty Planu Komunikacji były niezadowalające i wymagałyby jego skorygowania, przewiduje się sporządzenie ankiet zawierających pytania dotyczące usprawnień komunikacji. Inną formą mającą na celu zwiększenie efektywności Planu Komunikacji w przypadku potrzeby wprowadzenia zmian, będą spotkania/dyskusje i szkolenia z mieszkańcami, a w szczególności z grupami defaworyzowanymi, na temat ich oczekiwań oraz przyczyn dotychczasowych, nieefektywnych punktów komunikacji.

6. Informacja zwrotna

Uwzględnienie wniosków/opinii zebranych podczas działań komunikacyjnych
W Planie Komunikacji przewidziano odrębne działania mające na celu pozyskanie informacji o funkcjonowaniu LGD i realizacji LSR, zbierane w formie informacji zwrotnej np. oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD pod kątem konieczności przeprowadzenia ewentualnych korekt w tym zakresie. Dodatkowe informacje będą zbierane podczas działań informacyjnych skierowanych do potencjalnych wnioskodawców oraz ogółu społeczeństwa nt. zasad i efektów LSR. Pozyskane informacje zostaną poddane analizie, a następnie część z nich zostanie wykorzystana do aktualizacji LSR, w zakresie np. procedur oraz ewentualnej zmiany funkcjonowania poszczególnych organów LGD czy biura LGD. Szczegółowe procedury i możliwy zakres zmian LSR i LGD zostaną przedstawione w Rozdziale XI „Monitoring i ewaluacja".
Wyniki działań realizowanych w ramach Planu Komunikacji będą upubliczniane za pomocą internetowych środków przekazu - zestawienia będą na bieżąco pojawiały się na stronie internetowej LGD, stronach poszczególnych gmin oraz na tablicach ogłoszeń w urzędach.

Tabela nr 2. Plan komunikacji

Termin	Cel komunikacji	Nazwa działania komunikacyjnego	Adresaci działania komunikacyjnego (grupy docelowe)	Środki przekazu	Efekty i wskaźniki działań komunikacyjnych
II poł. 2016	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o LSR, jej głównych celach, zasadach przyznawania dofinansowania oraz typach operacji , które będą miały największe szanse wsparcia z budżetu LSR	Kampania informacyjna nt. głównych założeń LSR na lata 2014- 2020	Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w szczególności przedsiębiorcy, rolnicy oraz organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru LGD	- artykuły w prasie lokalnej - biuletyn LGD - ogłoszenia w siedzibach instytucji publicznych - broszura informacyjna - artykuły na stronach internetowych i portalach społecznościowych - spotkania informacyjne	Liczba ogłoszeń/informacji w prasie - 3 Liczba wydrukowanych plakatów ogłoszeniowych - 180 Liczba przygotowanych broszur informacyjnych/biuletynów LGD - 900 Liczba ogłoszeń na stronach internetowych - 20 Liczba zrealizowanych spotkań - 9 Liczba osób uczestniczących w spotkaniach - 36
	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o kryteriach, warunkach i wymogach stawianych beneficjentom w planowanych naborach oraz o głównych zasadach interpretacji poszczególnych kryteriów oceny używanych przez radę LGD (zwłaszcza kryteriów jakościowych)	Kampania informacyjna o planowanych naborach wniosków Spotkania informacyjne nt. planowanych konkursów oraz zasad oceniania i wyboru operacji przez LGD			
	Poinformowanie potencjalnych interesariuszy LGD „Polesie" o założeniach LSR „Polesie" na rok 2017 (planowane konkursy, spotkania, itd.), o przeprowadzonych działaniach, metodach monitoringu i ewaluacji, o wydarzeniach (ostatnich, bieżących i planowanych) z życia LGD „Polesie", itd.	Przekazywanie informacji o funkcjonowaniu LGD „Polesie"	Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w szczególności przedsiębiorcy, rolnicy oraz organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru LGD	- biuletyn LGD - broszura informacyjna - artykuły na stronach internetowych i portalach społecznościowych	

I poł. 2017	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o kryteriach, warunkach i wymogach stawianych beneficjentom w planowanych naborach oraz o głównych zasadach interpretacji poszczególnych kryteriów oceny używanych przez radę LGD (zwłaszcza kryteriów jakościowych)	Kampania informacyjna o planowanych naborach wniosków Spotkania informacyjne nt. planowanych konkursów oraz zasad oceniania i wyboru operacji przez LGD	Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w szczególności przedsiębiorcy, rolnicy oraz organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru LGD	- artykuły w prasie lokalnej - biuletyn LGD - ogłoszenia w siedzibach instytucji publicznych - broszura informacyjna - artykuły na stronach internetowych i portalach społecznościowych - spotkania informacyjne	Liczba ogłoszeń/informacji w prasie - 3 Liczba wydrukowanych plakatów ogłoszeniowych - 180 Liczba przygotowanych broszur informacyjnych/biuletynów LGD - 450 Liczba ogłoszeń na stronach internetowych - 10 Liczba zrealizowanych spotkań - 9 Liczba osób uczestniczących w spotkaniach - 36
II poł. 2017	Poinformowanie potencjalnych interesariuszy LGD „Polesie" o założeniach LSR „Polesie" na rok 2018 (planowane konkursy, spotkania, itd.), o przeprowadzonych działaniach, metodach monitoringu i ewaluacji, o wydarzeniach (ostatnich, bieżących i planowanych) z życia LGD „Polesie", itd.	Przekazywanie informacji o funkcjonowaniu LGD „Polesie"	Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w szczególności przedsiębiorcy, rolnicy oraz organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru LGD	- biuletyn LGD - broszura informacyjna -	Liczba przygotowanych broszur informacyjnych/biuletynów LGD - 450

I poł. 2018	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o kryteriach, warunkach i wymogach stawianych beneficjentom w planowanych naborach oraz o głównych zasadach interpretacji poszczególnych kryteriów oceny używanych przez radę LGD (zwłaszcza kryteriów jakościowych)	Kampania informacyjna o planowanych naborach wniosków Spotkania informacyjne nt. planowanych konkursów oraz zasad oceniania i wyboru operacji przez LGD	Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w szczególności przedsiębiorcy, rolnicy oraz organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru LGD	- artykuły w prasie lokalnej - biuletyn LGD - ogłoszenia w siedzibach instytucji publicznych - broszura informacyjna - artykuły na stronach internetowych i portalach społecznościowych - spotkania informacyjne	Liczba ogłoszeń/informacji w prasie - 3 Liczba wydrukowanych plakatów ogłoszeniowych - 180 Liczba przygotowanych broszur informacyjnych/biuletynów LGD - 450 Liczba ogłoszeń na stronach internetowych - 10 Liczba zrealizowanych spotkań - 9 Liczba osób uczestniczących w spotkaniach - 36
II poł. 2018	Poinformowanie potencjalnych interesariuszy LGD „Polesie" o założeniach LSR „Polesie" na rok 2019 (planowane konkursy, spotkania, itd.), o przeprowadzonych działaniach, metodach monitoringu i ewaluacji, o wydarzeniach (ostatnich, bieżących i planowanych) z życia LGD „Polesie", itd.	Przekazywanie informacji o funkcjonowaniu LGD „Polesie"	Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w szczególności przedsiębiorcy, rolnicy oraz organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru LGD	- biuletyn LGD - broszura informacyjna - artykuły na stronach internetowych i portalach społecznościowych	Liczba przygotowanych broszur informacyjnych/biuletynów LGD - 450 Liczba ogłoszeń na stronach internetowych - 20
	Pozyskanie informacji czy realizowane działania komunikacyjne są skuteczne i adekwatne. Pozyskanie informacji o funkcjonowaniu LGD i realizacji LSR.	Ewaluacja działań komunikacyjnych		- ankieta ewaluacyjna (papierowa i elektroniczna) - spotkania ewaluacyjne	Liczba wypełnionych ankiet ewaluacyjnych – 40 Liczba spotkań ewaluacyjnych – Liczba spotkań ewaluacyjnych - 4

					Liczba osób uczestniczących w spotkaniach ewaluacyjnych - 40
I poł. 2019	Poinformowanie potencjalnych interesariuszy LGD „Polesie" o założeniach LSR „Polesie" na rok 2019 (planowane konkursy, spotkania, itd.), o przeprowadzonych działaniach, metodach monitoringu i ewaluacji, o wydarzeniach (ostatnich, bieżących i planowanych) z życia LGD „Polesie", itd.	Przekazywanie informacji o funkcjonowaniu LGD „Polesie"	Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w szczególności przedsiębiorcy, rolnicy oraz organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru LGD	- - biuletyn LGD - broszura informacyjna - artykuły na stronach internetowych i portalach społecznościowych	Liczba przygotowanych broszur informacyjnych/biuletynów LGD - 450 Liczba ogłoszeń na stronach internetowych - 10
II poł. 2019	Poinformowanie potencjalnych interesariuszy LGD „Polesie" o założeniach LSR „Polesie" na rok 2019/20 (planowane konkursy, spotkania, itd.), o przeprowadzonych działaniach, metodach monitoringu i ewaluacji, o wydarzeniach (ostatnich, bieżących i planowanych) z życia LGD „Polesie", itd.	Przekazywanie informacji o funkcjonowaniu LGD „Polesie"	Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w szczególności przedsiębiorcy, rolnicy oraz organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru LGD	- - biuletyn LGD - broszura informacyjna - artykuły na stronach internetowych i portalach społecznościowych	Liczba przygotowanych broszur informacyjnych/biuletynów LGD - 450 Liczba ogłoszeń na stronach internetowych - 10

I poł. 2020	Poinformowanie potencjalnych interesariuszy LGD „Polesie" o założeniach LSR „Polesie" na rok 2020 (planowane konkursy, spotkania, itd.), o przeprowadzonych działaniach, metodach monitoringu i ewaluacji, o wydarzeniach (ostatnich, bieżących i planowanych) z życia LGD „Polesie", itd.	Przekazywanie informacji o funkcjonowaniu LGD „Polesie"	Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w szczególności przedsiębiorcy, rolnicy oraz organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru LGD	- - biuletyn LGD - broszura informacyjna - artykuły na stronach internetowych i portalach społecznościowych	Liczba przygotowanych broszur informacyjnych/biuletynów LGD - 450 Liczba ogłoszeń na stronach internetowych - 10
II poł. 2020	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o LSR, jej głównych celach, zasadach przyznawania dofinansowania oraz typach operacji , które będą miały największe szanse wsparcia z budżetu LSR Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o kryteriach, warunkach i wymogach stawianych beneficjentom w planowanych naborach oraz o głównych zasadach interpretacji poszczególnych	Kampania informacyjna nt. głównych założeń LSR na lata 2014- 2020 Kampania informacyjna o planowanych naborach wniosków Spotkania informacyjne nt. planowanych konkursów oraz zasad oceniania i wyboru	Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w szczególności przedsiębiorcy, rolnicy oraz organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru LGD	- artykuły w prasie lokalnej - biuletyn LGD - ogłoszenia w siedzibach instytucji publicznych - broszura informacyjna - artykuły na stronach internetowych i portalach społecznościowych - spotkania informacyjne	Liczba ogłoszeń/informacji w prasie - 3 Liczba wydrukowanych plakatów ogłoszeniowych - 180 Liczba przygotowanych broszur informacyjnych/biuletynów LGD - 450 Liczba ogłoszeń na stronach internetowych - 10 Liczba zrealizowanych spotkań - 9 Liczba osób uczestniczących w spotkaniach - 36

	kryteriów oceny używanych przez radę LGD (zwłaszcza kryteriów jakościowych)	operacji przez LGD			
I poł. 2021	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o LSR, jej głównych celach, zasadach przyznawania dofinansowania oraz typach operacji , które będą miały największe szanse wsparcia z budżetu LSR Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o kryteriach, warunkach i wymogach stawianych beneficjentom w planowanych naborach oraz o głównych zasadach interpretacji poszczególnych kryteriów oceny używanych przez radę LGD (zwłaszcza kryteriów jakościowych)	Kampania informacyjna nt. głównych założeń LSR na lata 2014- 2020 Kampania informacyjna o planowanych naborach wniosków Spotkania informacyjne nt. planowanych konkursów oraz zasad oceniania i wyboru operacji przez LGD	Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w szczególności przedsiębiorcy, rolnicy oraz organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru LGD	- artykuły w prasie lokalnej - biuletyn LGD - ogłoszenia w siedzibach instytucji publicznych - broszura informacyjna - artykuły na stronach internetowych i portalach społecznościowych - spotkania informacyjne	Liczba ogłoszeń/informacji w prasie - 3 Liczba wydrukowanych plakatów ogłoszeniowych - 180 Liczba przygotowanych broszur informacyjnych/biuletynów LGD - 450 Liczba ogłoszeń na stronach internetowych - 10 Liczba zrealizowanych spotkań - 9 Liczba osób uczestniczących w spotkaniach - 36
II poł. 2021	Pozyskanie informacji zwrotnej dotyczącej oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD	Badanie satysfakcji wnioskodawców dot. jakości pomocy świadczonej przez LGD	Wnioskodawcy wsparci w poszczególnych operacjach;	Ankieta skierowana drogą elektroniczną na adresy e-mail wnioskodawców	Liczba wypełnionych ankiet – 115
2022	Poinformowanie potencjalnych interesariuszy LGD „Polesie" o założeniach LSR „Polesie" na rok 2020 (planowane konkursy, spotkania, itd.), o przeprowadzonych działaniach, metodach monitoringu i ewaluacji, o wydarzeniach (ostatnich, bieżących i	Przekazywanie informacji o funkcjonowaniu LGD „Polesie"	Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w szczególności przedsiębiorcy, rolnicy oraz organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru LGD	- - biuletyn LGD - broszura informacyjna - artykuły na stronach internetowych i portalach społecznościowych	Liczba przygotowanych broszur informacyjnych/biuletynów LGD - 900 Liczba ogłoszeń na stronach internetowych - 20

	planowanych) z życia LGD „Polesie", itd.				

WICEPREZES ZARZĄDU
Michał Woźniak

PREZES ZARZĄDU
Małgorzata Leszczyńska

STOWARZYSZENIE
LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA
"POLESIE"
ul. Nowa 1, 21-070 Cyców
tel/fax. (82) 56 77 675
NIP 505-008-92-52, REGON 060426241
KRS 0000315000